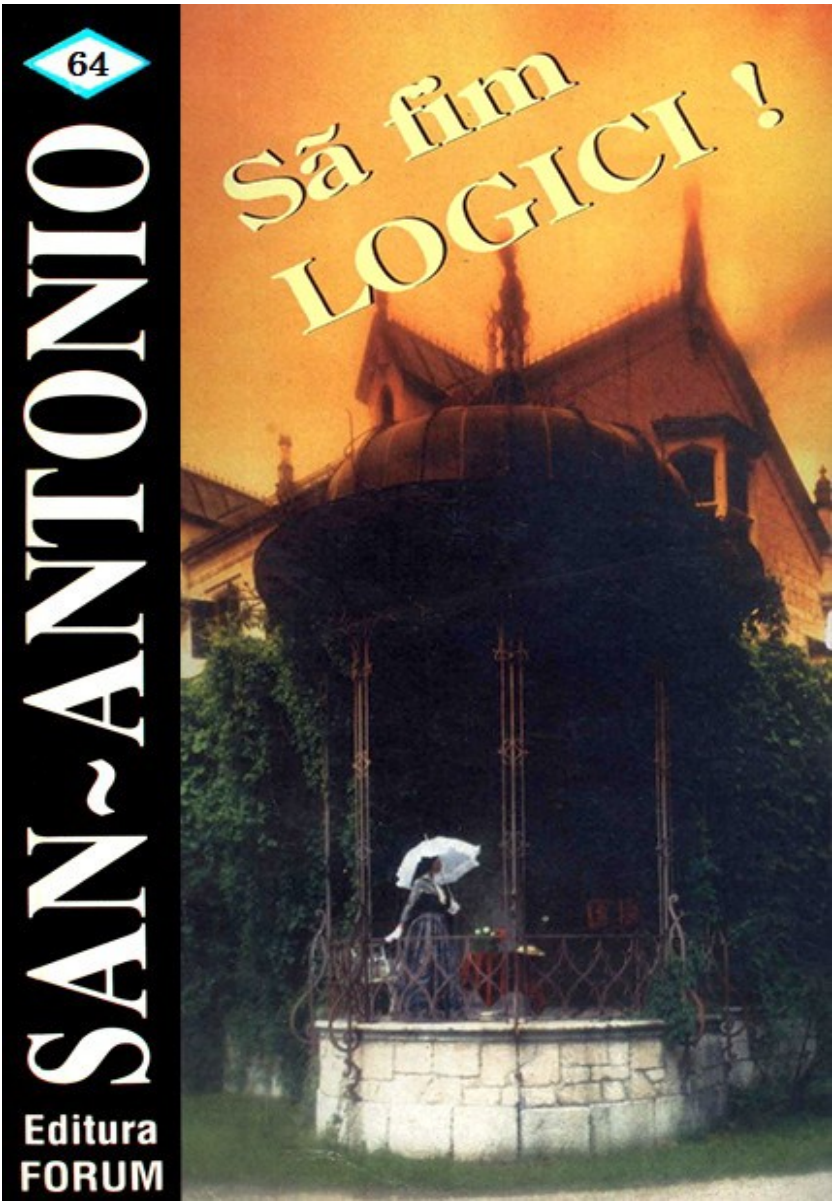
64
SAN-ANTONIO
Editura
FORUM
Să fim
LOGICI !

SAN-ANTONIO
SĂ FIM
LOGICI!
Original: FAUT ÊTRE LOGIQUE!
Colecţia San-Antonio nr. 64
Traducere de
MĂRGĂRITA VAVI PETRESCU

Editura Forum
2001

CU TITLU EXPLICATIV

Titlul prezentei (şi remarcabilei) opere a fost extras din proza faimosului sociolog Lucien Saillet, profesor de limbi amovibile la liceul din Soufemont, care scrie textual în celebrul său „Tratat asupra insuficienţei glandulare a Pedagogului principal în societatea modernă” următoarele rânduri: „Să n-o împingeţi pe mama-mare în urzici; mai ales că uneori ar putea să nu poarte chiloţi! Să fim logici.”

Eminentului scriitor, nou profesor şi important ideolog al tineretului francez, îi dedic această carte de toată frumuseţea.

În cazul în care, proverbiala lui modestie l-ar determina să decline această onoare (fiindcă ar fi în stare), atunci îmi îndrept omagiul prozei mele către femeia lui de serviciu.

San-A.

MULŢUMIRI

Ţin să mulţumesc Maiestăţii Sale Reginei Elisabeth II, preşedintelui Johnson, domnului Kosîghin, domnului Mao Tse-tung şi Sanctităţii sale Petru VI care mi-au permis să public această carte.

Efectiv, am scris fiecăruia în parte pentru a cere permisiunea, precizând în mod expres că acest roman nu implică întru nimic nici Anglia, nici America, nici U.R.S.S., nici China şi cu atât mai puţin Vaticanul. Cum n-am primit niciun răspuns la diferitele mele scrisori, şi conducându-mă după principiul că „cine nu spune nimic, consimte", am dedus, prin urmare, că aceste sus-puse personalităţi sunt de acord cu publicarea cărţii „Să fim logici".

Cu acest prilej, îmi exprim aici gratitudinea fierbinte, profundul respect, înalta mea consideraţie şi restul.

Sunt mândru şi fericit, dar ce zic eu: fericit şi mândru, de a fi reuşit să realizez unanimitatea unor oameni atât de diferiţi ca naştere, opinii şi interese.

Aş da dovada lipsei unei elementare curtoazii dacă n-aş mulţumi în egală măsură editorului, care nici el nu s-a opus publicării operei mele. Termin, prietene cititor (dar mai ales cititoare), mulţumindu-ţi că ai cumpărat acest roman. Îţi mulţumesc şi te invidiez, eu a cărui dramă constă în a nu fi citit nici măcar un singur San-Antonio!

***San-A**.*

EPISODUL ÎNTÂI
EVENIMENTELE PRIMEI NOPŢI
••CAPITOLUL I

Félicie doarme în grădină, sub bolta de viţă a cărei ciorchini au şi început să prindă culoare. Stă într-un fotoliu vechi de răchită cu speteaza înaltă, pe care l-am văzut dintotdeauna la noi în casă. Scaunul e tapisat cu o pânză cu franjuri, brodată pe vremuri de mami, pe când era şcolăriţă, şi reprezentând micuţe olandeze în saboţi pe fundalul unor mori de vânt.

I-a scăpat o carte din mâinile pline de pete cafenii. Arată ca o ţiglă pe gazon. *Citadela* de Cronin. Félicei îi place Cronin. În fiecare vară reciteşte *Citadela* şi *Cheile regatului,* în zăpuşeala ameţitoare a grădinii noastre.

Se face că nu bagă în seamă clădirile înalte înţesate de ochi, ridicate de jur împrejur şi care ne sufocă încet dar implacabil, cum ai sufoca un porumbeluş strângându-l de pipotă. La început, când am venit aici, era foarte plăcut în Saint-Cloud. Aproape ca la ţară. Acum nu mai seamănă a nimic, pentru că seamănă cu restul: beton peste tot. Şantiere cu o gheretă de lemn plină de anunţuri. *Birou de vânzări*! *Subscrieţi aici*! *Vizitaţi apartamentul-martor*! Noi suntem martorii acestor apartamente, martori care încep să ne dea cu tifla. Facem eforturi să rezistăm, şi toate antenele alea televizionistice care pescuiesc norii, acolo sus, ferestrele, mai ales, măcar ele nu-s ipocrite, unde feţe obosite visează mlăştinos dinaintea grădiniţei noastre.

Îmi spun că într-o bună zi ar trebui să ne hotărâm şi să plecăm, să fugim de Parisul ăsta care a venit până aici să ne arate curul. În curând promiscuitatea va deveni insuportabilă. Am ajunge nişte Robinsoni ai unei lumi vechi, pierduţi pe biata lor insulă împresurată de buldozere. De pe acum o grămadă de întreprinzători, cum sunt numiţi azi, vin pe ştergătorul nostru să ne sune ca să ne întrebe dacă n-avem de gând să vindem. Le stă în gât căsuţa noastră, grădina de zarzavat, cuiburile de fasole şi turturelele Félicei care se gargarisesc într-o colivie cu gratii. Sunt grăbiţi să ne taie de pe listă, să ne mături cum

măturі o hulubărie, ca, în locul nostru, să construiască o chestie simpatică de opt etaje, declarată de un înalt standing unde, semiburghezii Parisului se vor instala, convinşi că vor respira un oxigen de first quality. Dar unde să ne mutăm? Şi cum să împachetăm obişnuinţele mamei fără a le deteriora ca să mergem şi să le plantăm undeva aiurea?

Mă gândesc la toate astea privind-o cum doarme liniştită, cu o mână atârnând peste braţul îndoit al fotoliului. Îi vorbesc în sinea mea. Îi spun ceva cam de genul: „Dormi în pace, bătrânica mea. Odihneşte-te, o meriţi pe deplin. Degustă vara cu linguriţa, mami”. Eu sunt, cum s-ar zice, santinela somnului ei. Félicie adormită e un tablou plin de tihnă. Întreaga seninătate a lumii, vă asigur. Doarme aşa cum curge Laora la Touraine, maiestuos.

În casă telefonul începe să zbârnâie. Ce inoportună pare o sonerie când eşti singur într-o cameră, iar afară vremea e frumoasă. N-am nimic dintr-o demoazelă, cu toate astea, presimt lucrurile. Îmi zic: „Trebuie să fie Bérurier”. Mă duc să ridic receptorul şi, într-adevăr, Maiestatea sa Burtosul se aude la capătul firului.

Îi identific respiraţia puternică chiar mai înainte de a scoate o vorbă.

— Salut, măi neamule! lansez eu.

— Eu sunt, îmi răspunde plin de amabilitate.

— E bine în vacanţă?

Marchează un moment de tăcere. Pe urmă, cu glasul lui de beţivan galvanizat, îmi declară:

— Nu-i rău deloc. Stăm la verii Berthei, în Bécasseville, pe lângă Vernon. Halim ghiveciuri cu multă varză, de-a dreptul memorabile şi în capătul grădinii curge un râuşor de unde pescuim cele mai frumoase resortimente de somn, care le-am văzut vreodată!

O nouă tăcere.

— Drăguţ din partea că m-ai sunat, fac eu ca să pun capăt convorbirii.

— Ce-ai zice să vii şi tu cu doamna maică-ta, să vă

mai scuturaţi şi voi de praf foalele?

Perspectiva de a co-vacanţa, chiar şi numai patruzeci şi opt de ore cu alde Béru, nu mă entuziasmează absolut deloc. Ştiu eu ce înseamnă pentru ei să meargă la ţară: se îndoapă cu mâncare, se îmbată şi se pârţâie care mai de care! Regimul hidrocarburilor, ce vrei!

— Eşti foarte amabil, dar ştii cum e Félicie? se simte stingherită la nişte oameni străini.

— Asta-i bună! înseamnă că nu-l cunoşti pe Ambroise. E ca pâinea caldă, ţăranul ăsta. Fără fasoane, îţi promit eu. Arta lui de a te face să te simţi bine merge până la rafinament. La masă, de exemplu, el trage prima băşină.

— Ai dreptate, încuviinţez eu, e o gazdă plină de tact, numai că noi am profitat de vacanţă ca să dăm cu o bidinea prin bucătărie şi e imposibil să lăsăm totul baltă în plină campanie. După aia vopseaua se usucă şi nu mai obţii aceeaşi nuanţă, Grasule… E greu să le mai potriveşti.

A treia tăcere. Dintr-o dată, confuz, încep să-mi spun că, dacă mi-a telefonat, a avut el un motiv imperios.

— Foarte neplăcut, repugnă el; n-ai putea să faci un efort?

— N-ar fi rezonabil, Grasule, zău aşa!

Atunci, îi dă drumul:

— Ascultă, tipule, tare mi-ar conveni să vii, vreau să-ţi arăt ceva deloc banal.

— Despre ce-i vorba?

— Nu pot să-ţi zic prin telefon, aşa, de-a fir a păr.

Ştiţi cum stă treaba? Pentru unul ca mine, misterul în plină inactivitate e ca o gură de rom pentru un soldat din garda lui Napoleon, zăcând pe câmpul de bătaie, chiar dacă respectivul mister e propus de mitocanul de Bérurier.

— Oh! Oh! fac eu. Secret de stat?

Béru se strâmbă de râs. Ştiţi care-i consistenţa creierului său şi dimensiunile lui reduse? Cu toate astea, când e vorba de glumit, i se mai întâmplă să dea la iveală nişte subproduse bine venite.

— Mai curând de staul, mi-o întoarce prompt.

Presimt o dramă la ţară… Ceva în genul lui Zola, cu

mâinile în albia de spălat cu argaţi lubrici, gospodine pregătind aperitive pe bază de insecticide. Parcă văd reportajul în *Detectivul,* cu fotografii sepia. Ţăranul prefăcut cu şapca trasă pe ochi, ogoarele în ceaţa dimineţii, casa crimei, o ruină sinistră. În dramele petrecute la ţara, casa în care s-a comis crima este întotdeauna o ruină.

— I-au fost subtilizate economiile vărului Ambroise ascunse sub teancul de cearşafuri? glumesc eu.

— E altceva, San-A. Tu care ai o minte antiseptică, ai rămâne paf, ca două monede într-un borcan de iaurt.

— N-ai să-mi spui acum că Sfânta Fecioară s-a arătat unor şcolari din comună, în lanul de porumb al vărului tău?

— Cam în stilul ăsta, băiete. Dar nu pot să-ţi zic despre ce-i vorba pentru că telefonez de la cabina publică din Bécasseville, ţinută de negustoreasa de mărunţişuri, un soi de cucuvea care ar face să avorteze o maternitate întreagă cu privirea ei saşie. Acum când te pun sub presiune, bufniţa bătrână se face că şterge geamurile cabinei ca să nu-i scape nimic.

Presupun că, de acum înainte, dama cu pricina e edificată în privinţa impresiei pe care o face asupra oamenilor din sat în general şi asupra lui Bérurier în particular.

— Atunci, ne-am înţeles: insistă Mamutul. În două ore eşti aici, tipule. Cât să vă pregătiţi o valijoară acolo şi aţi şi sosit pentru o ţuiculiţă. Ambroise are un Pemiflard făcut de el însuşi personal, după metode dinainte de nouă sute paişpe, să nu-mi zici pe nume!

Decizia îmi pleacă singură de pe buze, fără să ştiu măcar cine a aprins fitilul.

— O.K. doar pentru o gustare acolo, Grasule, dar diseară ne întoarcem.

— Ah nu, se zburleşte el, tocmai noaptea prezintă interes pe domeniul *Franc-Mâchon.* Te întorci domani dacă vrei, dar nu mai înainte, San-A., nici într-un caz mai înainte.

••

écasseville, pe o hartă rutieră, nu-i mai mare ca un puchiţel de muscă pe un ecran *Rex.* Trebuie să ai relaţii la Lissac[1] ca să-i poţi citi denumirea, atât e de mărunt scrisă între numele unui râuleţ şi un drum vicinal. Ca să ajungi acolo, faci la stânga din naţionala 13 şi începi să şerpuieşti suplu printre mameloane împădurite, care miros a muşchi şi ciuperci. În fine, debarci dinaintea unei primării mare, cât cortul unui C.R.S.[2] de gardă, vizavi de *La Boisserie.* În chip de firmă stă scris deasupra: Bécasseville, cu litere albe pe un fond albastru. În sat miroase a fum. Se compune din vreo zece case de piatră cât cochilia unui melc pe câmpia care se oferă brusc după drumul parcurs prin pădure.

Domneşte aici o linişte paradisiacă; e genul de sătuc unde tăcerea are consistenţă şi miros; unde o auzi!

Până să găsim pe cineva care să ne dea lămuriri am şi zărit indicatorul „Domeniul Franc-Mâchon”. O săgeată cât un os de ştiucă ne arată pe unde s-o luăm. Drumul cam bolovănos, şerpuieşte prin ierburi înalte, înflorite. Se aud pietrele lovind partea de jos a caroseriei.

Se văd fazani traversând drumul, cu toată viteza, perpedes. Se grăbesc în asemenea măsură încât ai impresia că posedă patru picioare.

— E frumos, murmură Félicie a mea.

Poartă o rochie neagră cu motive violet. A adus cu ea poşeta din piele de crocodil pe care i-am oferit-o cu ocazia aniversării ei, şi este foarte mândră de ea. E distinsă Félicie, în felul ei. O eleganţă instinctivă, ce mai! Se ţine dreaptă, are gesturi măsurate şi un surâs aşa de bun, ascuns într-un rid al feţei.

— Da, încuviinţez eu, suntem cu adevărat la ţară, cel puţin am scăpat de porcăriile ale de blocuri care ne asfixiază la Saint-Cloud. De fapt, într-un loc ca ăsta ar trebui să ne evacuăm, mami, ca să respirăm frumoasa natură.

Scumpa mea bătrânică face o mutrişoară speriată.

---

1 *Lissac* (*frații*) – opticieni, autorii unei cărți intitulate „Nu te uita la mine cu gura plină”.

2 Sigla membrului unei companii republicane de securitate. (n.tr.).

— Cu munca ta, Antoine, nu-ţi poţi permite să locuieşti aşa de departe de Paris…

Subînţelesul: dacă am sta aici, nu te-aş mai vedea niciodată… Mă prind acum de ce suportă răul cu răbdare, acolo, şi priveşte cum avansează armata betonierelor fără să clintească. Preferă ca draga ei grădină să ajungă o curte de bloc decât să mă vadă mai puţin.

Îi întind mâna dreaptă. E un gest care mi-e drag, care-mi vine în mod spontan, uita aşa, atunci când simt nevoia apropierii unei fiinţe scumpe.

Îşi lasă mâna uscată şi dulce într-a mea. Félicie, înseamnă fericire, nu? Când ne ţinem de mână aşa, eu la volan, mă simt cum s-ar zice, invincibil. Sunt obligat să-i dau drumul ca să reduc viteza, fiindcă o procesiune de cururi de vaci dansează în faţa noastră, blocând trecerea. Un bătrân debil, cu nasul cât o pătlăgică şi barba jegoasă începe să dea cu bâta în turmă. Vacile intră în panică, mamelele lor umflate bat clopotele în viteză. Trecem plesniţi cu lovituri, de cozi în caroserie. Mami începe să râdă. Cred că bine am făcut când am acceptat această mică excursie la ţară, Félicie e încântată. Ajungem în vârful unei costişe, între două rânduri de garduri vii în paragină, încărcate de mure. Înaintea noastră se deschide o întindere vastă cultivată. Pe mijlocul ei se ridică acareturile faimosului domeniu. Acestea sunt alcătuite dintr-o casă de locuit şi dependinţele perpendiculare pe corpul principal. Ansamblul formează un fel de „L” (majuscul) pe dos (dar, cum a fi pe dos, e caracteristica locului, ce importanţă mai are?). Casa de locuit nu se remarcă prin nimic. E vorba de o construcţie dreptunghiulară, cu două etaje, al cărei stil ezită între o clinică de periferie şi exploatarea agricolă a unui proaspăt îmbogăţit. Se simte că a fost amenajată de vreun industriaş pripăşit, preocupat s-o facă pe nobilul de ţară. Genul de mic manufacturier care e la fel de mândru de vacile „lui” şi de tractor ca şi de bacalaureatului fiului său şi de uzină.

Câteva uşi-ferestre, tăiate posterior ridicării

construcţiei, ca şi esplanada cu gazon şi piscina cu o trambulină de pe acum ruginită, conferă casei vaga aparenţă de castel, la care aspiră.

Toate obloanele sunt închise, dar viaţa răzbate din partea cealaltă, unde sunt dependinţele.

— Când e soare, mai treacă-meargă, îşi dă cu părerea Félicie, dar casa asta nu pare să fie prea atrăgătoare pe timp de iarnă…

Mami are dreptate. Îmi imaginez Franc-Mâchon-ul abia zărindu-se din ceţuri, cu faţada lividă şi arborii esplanadei la fel de desfrunziţi ca stinghiile din colivia cu papagali. Acest platou bântuit de viforniţele aspre din nord, trebuie să aibă ceva din casa *La răscruce de vânturi*[3] care nu ştie ce-s alea alizeele.

Zăresc parcată sub un tei rotat maşina familiei Bérurier. Folosesc termenul de maşină în mod impropriu, fiindcă nu există, vai, alte cuvinte pentru a califica ciudatul hârb care serveşte deplasărilor cuplului. Rablă ar fi mai aproape de realitate, dar pentru că obiectul în chestiune posedă patru roţi şi se pune în mişcare utilizând benzină drept carburant, e mai bine să-i lăsăm glorioasa denumire de automobil. La origine a fost un Citroen cu tracţiunea pe faţă, de culoare neagră. A avut geamuri, portbagaj, aripi, ornamente de caroserie, tobă de eşapament şi multe alte accesorii. Acum a devenit ceva inform, ruginit, multicolor, cârpit, găurit, fără geamuri, fără mânere (portierele se închid mulţumită asistenţei oferite de o liţă înfăşurată în jurul stâlpilor), fără banchete, fără frică, fără reproş. Un miracol o pune în mişcare, un ciot de volan o dirijează, un motor în zdrenţe o propulsează, roţi bolnave de hernie, varicoase, pline de ganglioni, cu umflături, netede ca obrazul unei virgine, îi asigură sustentaţia, o caroserie ca o cutie de conserve promovată la demnitatea de minge de fotbal într-o curte de recreaţie o protejează. Plăcuţele de înmatriculare atârnă legate cu sârme agresive. Un carton elogiind meritele siropului din Vosgi înlocuieşte parbrizul

3 *Emily Bronte* (1818-1848) – scriitoare de origine britanică, autoarea celebrului roman *La răscruce de vânturi,* în traducere franceză: *Hauts de Hurlevent.* (n.tr.).

mort de lepră. Ce muzeu, care glorifică motorul cu explozie, ar obţine această piesă rară? Am impresia că cineva se vânzoleşte în interiorul... vehiculului (n-am încotro, trebuie să folosesc şi cuvântul ăsta). Descriu un arc de cerc şi părăsesc drumul prăfuit ca să mă apropii. Nu m-am înşelat: îl zăresc pe Bérurier în interiorul caleştii lui. Se află în partea din spate. Ies din maşina mea şi mă apropii de a lui. Îmi sare în ochi un spectacol de o ţinută morală discutabilă, dar de un puternic pitoresc. Béru cere prea mult de la automobilul lui, chiar dacă este autoimobil. Nu constituie numai un mijloc de locomoţie, ci şi o garsonieră (sau mai curând, dacă îmi permiteţi: un cort de ţigani). Aşa cum îl văd, e ocupat să onoreze cu delicatele lui atenţii o neruşinată de douăzeci de primăveri, îmbujorată, blondişoară, durdulie şi prost îmbrăcată. Demoazela îşi ţine un picior pe scândura ce ţine locul banchetei din faţă, un altul pe foaia de tablă cu rol de lunetă şi mâinile înfipte în tricoul Maiestăţii sale, care (tricoul) e în dungi galbene şi negre ca cele purtate de viespii. Béru, în orice împrejurări, inclusiv cele mai suave, îşi ţine pălăria pe cap; o Marseillaisă vibrantă e singura capabilă să-l determine să se descopere, dar numai pentru primele două sau trei măsuri. La adăpostul acoperământului său îşi prelucrează ştiinţific partenera. Violul bondarului! Ciocăn politicos în panoul portierei din spate, ceea ce îi provoacă Grasului instantaneu două mişcări contrarii: îşi saltă capul şi îşi lasă în jos posteriorul. Mutra lui congestionată, cu privirea de ogar miţos, dansează dinaintea mea ca o lanternă chinezească. Pare luminată din interior de acel foc arzător pe care îl numim pasiune.

— Ai şi venit! se bucură el. Se vede treaba, amice, că ai acţionat serios pedalele!

— Mai puţin bine ca tine, îi întorc eu complimentul.

Zâmbeşte.

— Brânza proaspătă ţi se urcă la cap. Îţi cer doar zece minute ca s-o termin pe Thérese, şi sunt al tău!

— Prefer să rămâi al ei, îl asigur.

Béru, după câte ştiu eu, e singurul bărbat capabil să întreţină o conversaţie în acest gen de împrejurări. Trebuie să ai nervi de oţel ca să te descurci. Pudic, să nu-i perturb cine ştie ce sistemul nervos, mă îndepărtez de alcovul pe roate şi mă întorc la mami.

— Cu cine ai stat de vorbă? mă întreabă inocent tandra Félicie.

— Cu Grasu, o lămuresc eu, îi făcea avansuri unei fete de la fermă.

Ştiind cât ar fi de necuviincios ca mami să asiste la spectacolul unui Bérurier decalcificat, ieşind de-andărătelea din maşina lui după ce şi-a pus la loc instrumentele de lucru, trag automobilul meu ceva mai departe.

Numai Bérurier e în stare să-şi invite prietenii şi să-i aştepte făcând amor aproape în aer liber. Neamul nu se teme nici de muşte, nici de ţânţari! şi cu atât mai puţin de curioşii puşi să tragă cu ochiul.

Cum mă simt stingherit să debarc la fermă fără să-l fi cunoscut pe vărul Berthei, mă decid s-o aştept pe Maiestatea sa la umbra unei mori de grâu din apropiere.

Vremea e blândă şi ţarinele miros frumos. Un cintezoi, parodiindu-l pe Béru, îi explică unei cinteze, în vârful morii, cum se fac puii.

Mami şi cu mine ne lăsăm în voia clipei pline de încântare. Tocmai atunci răzbeşte din moară vocea unui bărbat.

— Doamne sfinte, articulează glasul de mascul, ce ai de gând să-mi faci?

Stau şi mă întreb dacă nu cumva ăsta o fi misterul de care mi-a pomenit Béru; o moară vorbitoare. Cobor din nou din maşină ca să dau ocol la claia de snopuri. Bag de seamă că partea morii orientată spre câmp e golită la bază. Dintr-acolo ies patru picioare care se agită. Două dintre ele aparţin unei dameze, având întinse pe ele (ca să folosesc termenul definitiv pus la punct) o pereche de ciorapi şi fiind încălţate în pantofi cu toc înalt. Celelalte două sunt ale unui domn, fiindcă nişte pantaloni de velur îi

sunt căzuţi în vine deasupra unor bocanci folosiţi la muncă, din piele groasă nu glumă, strânşi în şireturi.

Mă aplec ca să mă uit în interiorul acestei grote, care nu-i deloc misterioasă în pofida glasurilor ce răzbesc dinăuntru, şi ce zăresc? Berthe Bérurier descheiată de jos în sus, pe cale să-i interpreteze un magnific solo la clarinet „Nu se vorbeşte cu gura plină”, unui vlăjgan descheiat de sus în jos. Maniera execuţiei constituie o reală descoperire pentru cel în cauză (progresul înaintează anevoie la ţară şi, cu tot gaulismul, oamenii satelor au rămas la sărumâna mamă, să ne vedem cu bine, mamă) pentru că, pacientul, în loc să savureze momentul, cere explicaţii. Curiozitatea e mai presus ca juisarea. Acest om copleşit, dând uitării fericirea, vrea să afle cauzele, ca un copil care-şi eventrează jucăria mecanică pentru a descoperi maşinăria dinăuntru.

— Cei ai de gând să-mi faci? repetă el cu o voce fermă care te îndreptăţeşte să gândeşti că Berthe n-a ajuns încă la capătul manevrelor ei.

Îndărătnică, nu-i răspunde, fiindcă nu se pot accepta ca fiind un răspuns grohăiturilor porcine emise de ea. Mulţi oameni vorbesc pe nas, desigur, dar niciodată numai pe nas! N-ar fi oare oportun, în aceste vremuri evoluate, să se pună la punct un mod de expresie exclusiv nazal? Câte servicii n-ar aduce atunci când mănânci un fel prea fierbinte, când eşti la dentist sau îţi săruţi femeia iubită. Ia gândiţi-vă: să-i lingi mucoasele metresei, vorbindu-i întruna de dragoste, n-ar fi un rafinament sublim? Din aceeaşi pudoare, părăsesc acest nou cuplu. Cel mai bine ar fi să mă duc şi să aştept sfârşitul operaţiunilor în plin câmp, cu speranţa să nu nimeresc peste alte fornicaţii într-un tranşeu descoperit.

Îi propun mamei să facem o mică plimbare, şi ea acceptă. Fără doar şi poate, familia Bérurier petrece o vacanţă foarte destinsă.

Era fainã viaţa la castel…

Săgeţile rândunicilor se urmăresc pe un cer de Coastă de Azur. O mireasmă sănătoasă de grâu urcă din

ţarinile blonde. Miroase de pe acum a pâine caldă, pe cuvânt! Félicei îi aduce aminte de vacanţele de odinioară, petrecute împreună cu sora ei de lapte, prin părţile Dauphinéului, numai coline şi pietre bătrâne. Îşi aduce aminte de ruinele răzbind printre urzici, de viile îmbrăcând pantele colinelor, de mirosul teascurilor toamna, de drumeagurile ajunse vineţii în timpul culesului…

— Ohe! strigă Béru din maşină…

Un buchet! Un poem! O încântare! O supraexcitare a simţului vizual! O delicatesă pentru retină!

E cu pălăria lui neagră pe cap, în tricoul himenopter, într-o pereche de bermude rezultate din două tăieturi cu foarfecele într-un pantalon de oraş în dungi, o şosetă trei sferturi de un roşu violaceu, alta ajungându-i doar până la gleznă, gri-găurit şi încălţări solide de sticlete în vacanţă. Perii îi răzbesc de peste tot, precum lâna dintr-o saltea deşelată. Ba îi apar pe gioale, ba îi ies prin tricou, ba îi dă pe dinafară de sub braţe, ba i se strecoară din bermude. Păzea, gorila!

Soseşte, liniştit, radios, încheindu-şi nădragul fără craci. Tânăra cucerire se ţine după el, cu fustanela ridicată la spate, cu corsajul căscat, cu părul ciufulit, o ţâţă bălăgănindu-se pe dinafară ca o tigvă de vin pe pieptul unui contrabandist din Pirinei.

— Ce drăguţ din partea voastră că aţi venit, clamează Enormul întinzându-i Félicei o mână îndoielnică. Scuzaţi-mă dacă vă cer pardon, dar eram ocupat să-i explic lui Thérese cum se conduce.

Îmi aruncă, un titlu privat, o căutătură şmecheră.

În momentul acesta apare şi Berthe, într-o rochie imprimată, garnisită cu fire de paie (şi poate chiar cu surcele care o fac să semene cu o dimigenuţă de şampanie în înveliş de răchită. Are spice de grâu în păr, iar tocurile înnămolite de pământul generos. Un zdrahon roşcovan, care ar fi putut să fie ruda debilă mental a lui Van Gogh, se ţine după ea. Şalvarii de velur îi sunt căzuţi în vine şi, cum nu poartă nici slip şi nici izmene, ar fi de o rară indecenţă, dacă o pulpană a cămăşii nu i-ar coborî până la genunchi.

Prin şapca ruptă scapă smocuri de păr roşcat, dând capului său de înapoiat mintal aspectul unui bulb de ceapă pe cale să germineze.

Văzându-şi consoarta într-o asemenea ţinută şi companie. Maiestatea sa se încruntă, fiind de o exigenţă deosebită.

— De unde ai ieşit? întreabă el cu acea severitate prudentă proprie soţilor încornoraţi, când îşi bănuiesc nevestele şi aşteaptă ca ele să le spulbere toate îndoielile.

— Ferdinand mi-a arătat un cuib de cârtiţe, face ea cu nonşalanţă.

— Şi cuibul ăla de cârtiţe era în nădragul lui, de-l văd cu curul gol ca un beţiv?

— Nu, în moară, face Berthe.

— Şi cum se face că i-au ajuns pantalonii la parter? se încăpăţânează marele inchizitor.

— Când s-a aplecat, i-a plesnit cureaua, îl lămureşte madam Berthe Bérurier. Nu-i fermecător în felul ăsta, Ferdinand al nostru?

Înseninat, Béru începe să râdă şi face prezentările, în timp ce Berthe îi aplică Félicei un pupic cu ţoc.

— Vă permit să-mi prezentaţi, dragă madam, argaţii vărului Ambroise, rosteşte demn, însoţindu-şi vorbele cu o mişcare rotundă a braţului. Ea e Thérese, care râde tot timpul, şi Ferdinand, poreclit de mine şi de Berthe, Taurul, în legătură cu filmul lu' Watt Dix-Nez[4].

Se întoarce spre partenerii ancilari şi-i concediază cu un gest imperial.

— Gata cu distracţia, băieţi, le spune, dacă Ambroise vă prinde că ardeţi mangalul vă ia curu' foc.

Conştienţi de realitatea acestei ameninţări, cei în cauză îşi potrivesc hainele şi îşi văd de drum. Berthe o ia la braţ pe mami.

Béru îşi lasă laba pe umărul meu şi cortegiul spontan constituit se îndreaptă către fermă.

— Hai, povesteşte! trec eu la atac.

Bravul Béru! Nobil şi mândru chip, radiind de atâta

4 *Walt Disney* – în vorbirea béruriană: *Watt Dix-Nez* – Watt Zece-Nasuri. (n.tr.).

omenesc! Ruşinos în neruşinarea lui! Are un râs stingherit, care, mai bine decât un lung preambul, îi demonstrează încurcătura.

— Ai să zici că o iau razna, face el… Şi totuşi, tu mă cunoşti, San-A.? Sunt un om cu picioarele pe pământ!

În asemenea împrejurări, sunt teribil: îmi place să exploatez situaţia până la fund, fac de-a dreptul spume când îl văd cât e de fâstâcit.

— Povesteşte! repet pe un ton la fel de ermetic ca o casă de bani Fichet.

Grasu se opreşte chiar pe mijlocul esplanadei şi-mi arată casa ferecată.

— O vezi, tipule?

— Cum te văd şi mă vezi!

Înghite forţat şi-i dă drumul:

— Ei bine, află că-i bântuită, monşer!

Se aşteaptă la o explozie a cartezianului care sunt. Îşi plecase de pe acum capul, îşi cocoşase şira şi îşi impermeabilizase derma pentru a suporta valul meu de batjocori. Se pregătea să străbată o cascadă de sarcasme, dar dispozitivul lui de apărare se dovedeşte inutil. Eu nu scot o vorbă. Nu râd. Nu cad pe gânduri. Ajungând pe la platoul fermei Franc-Mâchon, m-am gândit din capul locului că această clădire mare semăna cu o casă bântuită de stafii, cel puţin aşa cum ne închipuim noi.

— Ai auzit ce-ţi tot vorbesc? insistă Béru. Puşcăria asta e bântuită!

— Şi de ce nu? îl încurajez eu.

Îşi plimbă limba devastatoare peste buzele crăpate.

— Când am venit aici şi Ambroise m-a pus în temă, m-a umflat râsul. Dacă e vorba de fantome, tu ştii, nu-s eu clientul… Numai că Ambroise s-a înfuriat. Mi-a zis, că dacă o fac pe grozavul, n-am decât să constat singur cum stau lucrurile. Nu-mi place să fiu luat în balon, tu mă cunoşti? Îi răspund că s-a făcut şi în noaptea următoare, cum vărul are cheile casei, m-am dus să soilesc în camera cu pricina…

Practic o primă întrerupere.

— Numai o singură cameră e bântuită?

— Numai una. Camera mare, acolo unde e orga.

Ia spuneţi-mi, dragii mei, nu vi se pare că Bécasseville ar fi un material potrivit pentru un film de groază? Camera cu orga! Doar atât. Ce intimă ar trebui să fie încăperea asta! Ai avea impresia că dormi la Notre-Dame!

— Oh, ia zi, Grasule, oftez eu, nu cumva vrei să vorbeşti de un armoniu?

— Armoniu, pe dracu'! ripostează Vajnicul. Ştiu eu ce-ţi vorbesc. Am zis bine, orgă, cu toată ţevăria.

Şi, pentru a mă asigura că nu uzurpă nicio denumire, îmi recită această faimoasă regulă gramatică, după ce a marcat-o cu amprenta lui:

— Amor, elice şi orgă capătă un „i" la plural.

— Ce ţâcnit şi-o fi instalat un instrument aşa de delicat în camera lui?

— Ambroise o să-ţi dea pedigriul acestei proprietăţi, îmi promite Béru. Pe vremuri odinioară, era o simplă fermă, şi pe urmă, a cumpărat-o o bătrână şi a amenajat-o pentru fiul ei care era orb de amândoi ochii. Pentru el a instalat orga.

— Deci, reiau eu, ai dormit în această faimoasă cameră. La ce manifestări supranaturale ai asistat?

Se opreşte. Ochii bulbucaţi îi ies din cap.

— Mă crezi sau nu mă crezi, tipule, dar în toiul nopţii, când sforăiam la fel de tare ca un paznic de noapte, uite că sunt smuls din braţele lui *orfevre*[5] de muzică.

— Orga? ghicesc eu.

— Testual! Cânta de unul singur, trece el orga la masculin.

— Explică…

— Numai că nu există nicio explicaţie raţională, tipule. Orgile, o trece el la plural, funcţiona în gol, fără să fie nimeni dinainte. Îţi zic eu, cânta o bucată de

5 *Quai des Orfevres* – sediul poliției din Paris. Béru vrea să spună Orfeu – zeul somnului în mitologia greacă. (n.tr.).

Baccalaureat[6], de fapt, ai fi zis mai curând că un băieţel se distra cu degeţelele pe claviatură…

— Se mişcau clapele?

— Nu. Am ridicat capacul, dominourile era nemişcate.

— Şi concertul a durat mult timp?

— Nişte fragmente… Dar s-a repetat toată noaptea.

— Au mai avut loc şi alte ciudăţenii?

— Dintre cele mai groaznice, prietene!

— Un tip cu un cearşaf în cap a venit să te gâdile la tălpi?

Béru ridică din umeri.

— Ştiam eu că ai să mă iei peste picior. Nu mă crezi, dar lasă că ai să ai dovada chiar în noaptea asta, San-A.

— Cu plăcere, mă bucur eu. Dar nu mi-ai vorbit de celelalte manifestări.

— Chemări, strigăte, cântece… De parcă ar fi venit de pe altă planetă, îţi jur. Ai să vezi…

Îi dau una cu cotul.

— Hei, tăticu', n-ai impresia că-ţi joacă o farsă în felul lui, vărul Ambroise?

— Nici pomeneală! M-am informat eu. Oamenii din sat se tem de casa asta, ştie toţi că-i bântuită. Dovadă, ca să muncească la fermă, care ea de fapt nu este, Ambroise găseşte numai nişte sonaţi de soiul Théresei şi a lu' Ferdinand; argăţimea din canton nu vrea să se bage.

— La ţară, oamenii sunt creduli.

— Ce vorbeşti! Atunci cum îţi explici, mă rog, că până şi proprietarii în persoană a renunţat să locuiască aici? A încercat să vândă, da' n-a găsit amatori; de cum se interesează câte cineva de casă, zvonurile care circulă îi pune în gardă mai înainte să apuce şi să cumpere cuşca asta cu fantome. O dată, ce mai zici, a vrut să închirieze casa la nişte englezoi, pentru vacanţă. Ai să-mi zici acum

6 Să subliniem în trecere preocuparea lui Béru de a străluci. După el, Jean-Sebastian Bach nu-i decât un diminutiv de la Bacalaureat, și îi restituie ceea ce gândește el a fi veritabilul patronim al compozitorului. Bravo, Béru! O binefacere nu se irosește niciodată, cum spunea La Fontaine al celor patru anotimpuri. (n.a.).

că rosbifii este căzuţi în cap, şi dacă are cineva obişnuinţa strigoilor, apăi ei este ăia. N-a rezistat decât două zile. După termenul ăsta au dat fuga să ceară banii înapoi. Era aşa de grăbiţi să ia picioarele la spinare, că bunicul a uitat de proteză, care o scosese, fiindcă dinţii falşi începuse să clămpăne singuri. Am să ţi-o arăt, e o piesă de colecţie. Dentist englez, ce părere-ţi faci: parcă ar fi cu imperială, ca autobuzele lor.

— Interesant, admit eu. Întotdeauna mi-am dorit să înfrunt un mister pe bază de supranatural.

Tonul meu lejer îl avertizează.

— Nu crezi în fantome, nu-i aşa, tipule?

— Nu prea, mărturisesc eu.

Presupun, dar prost.

Bérurier prezintă un diagnostic sever.

— Prea ai încredere în ştiinţă, San-A. Pentru tine ce zice savanţii e literă de evanghelie. Cu toate astea să ştii c-o dă în bară. De exemplu, ăla de-l învăţa la şcoală şi care zice că nimic nu se pierde, nimic nu plesneşte… Cum îi spune, nu mişca, îmi stă pe limbă…

Îşi pliază fruntea în acordeon, şi strigă deodată:

— Ah da: Courvoisier![7]

— Vrei să zici probabil Lavoisier?

— Poate. Ei bine, ca să nu-ţi ascund nimic, află că Lavoisine a fost un tâmpit!

— Iată o gravă declaraţie care ar interesa Facultatea de Ştiinţe!

— Rachetele expediate pe lună sau în altă parte, părăseşte Terra, da sau nu?

— Sigur, însă…

— Deci, mi-o retează el, este nişte materiale care trebuie trecute la pierderi şi profituri, fiindcă a plecat definitiv de pe planeta noastră, mă urmăreşti, băiete?

— Da.

— La fel, reia acest mare gânditor, pietrele care ne cad în cap din cosmos…

— Meteoriţii?

7 Denumire de lichior. (n.tr.).

— Mda. E ceva nou, că vine din altă parte… De unde trag concluzia că Lavoisine ăsta seamănă cu frate-său, frate-său cu taică-său şi taică-său cu popoul meu! Când te gândeşti că-i bate la cap pe bieţii copii cu balivernele lor!

Am ajuns în dreptul piscinei goale. Pereţii sunt fisuraţi din cauza iernilor şi un pământ negru s-a depus pe fund. Nimic nu poate fi mai sinistru ca o piscină părăsită, pe mijlocul unei peluze părăsite în faţa unei case părăsite.

Privirea mea expresivă, plină de ironie, seducătoare, irezistibilă, inteligentă şi lucidă (dacă am uitat ceva, notează pe margine) aruncă o provocare casei silenţioase.

— Doamnelor fantome, iată-mă-s! strig eu cu o voce teribilă.

Berthe, care mergea înaintea noastră se întoarce de parcă un gândac ar fi ciupit-o de fund.

— Nu glumiţi cu chestiile astea! mă ceartă ea. Ar putea avea consecinţe grave.

— O, nu, dragă Berthe, supranaturalul reprezintă preocuparea mea predilectă, îi răspund. Să nu uităm că sunt un om de spirit.

••CAPITOLUL II

Sunt un om de spirit!

Cu un jalnic calambur am terminat capitolul întâi al acestei surprinzătoare povestiri, încercând o anume responsabilitate; aşa încât, pătrund în curtea fermei cu o mină dezamăgită şi cu nişte idei de culoarea closetelor cu apă. Aici, vărul Ambroise ţesală caii, ţesălând alte gânduri[8]. E un haidamac de vreo doi metri înălţime şi cu o sută patruzeci pe lăţime, a cărui mustaţă ţeapănă seamănă cu o antenă de televiziune. Are nasul ca tuberculul unui cartof, un ten care te duce cu gândul la drapelul sovietic, ochi scânteind de bucurie şi de viclenie şi râsul asemeni unei lovituri de bardă într-un trunchi de copac.

8 Uite că am luat-o iar de la capăt. E ceva peste puterile mele: trebuie să mă joc cu cuvintele. M-am arătat la un doctor. Mi s-a spus că avea o malformație la supapa superioară stângă; s-ar părea că o intervenție chirurgicală constând din practicarea unei ablațiuni a creierului mic ar aranja lucrurile. Dar ezit. Blocurile astea operatorii, știi cum intri, dar nu mai știi cum ieși! Și pe urmă, fie vorba între noi, mă dau în vânt după calambururi. Materia mea gri, mă grizează! (n.a.).

Din nou se fac prezentările. Fratele ăsta Jean des Entommeurs îşi ridică şapca în carouri mici, stil Audiard, descoperind o ţeastă albă şi cucuiată care seamănă cu extremitatea unui ou depăşind suportul.

Îi turnăm minciunile de rigoare într-un asemenea caz, respectiv că suntem încântaţi să-l cunoaştem, încurcaţi pentru deranj, mişcaţi de gentileţea lui, entuziasmaţi de peisaj, fericiţi că ne oxigenăm plămânii, care seamănă probabil cu bolta tunelului unei autostrăzi într-o duminică seară.

La care Ambroise ne dă replica precum că este fericit să ne primească, onorat să ne cunoască, jenat de modestia casei lui, unde speră, totuşi, să ne simţim bine. Cu aceste cuvinte, pătrundem într-o cameră de zi, de dimensiunile unei catedrale gotice, foarte curată, foarte luminoasă, cu un tapet de hârtie reprezentând un apus de soare pe Vezuviu (care nu mai fumează decât ţigări Gitanes cu filtru de la erupţia lui pompeiană). E mobilată în stil Levitan bogat, în lemn de acaju de prin anii douăzeci şi un televizor uzat întru delectarea unei bunici neputincioase şi practic oarbe, care aşteaptă probabil emisiunile în Braille, ce ne-au fost promise pe canalul patru, la dreapta când ieşi din biserică. În afara sus-menţionatei mame-mari, alte două femei îşi fac de lucru în încăpere: nevasta lui Ambroise şi fiica lui. Prima pregăteşte cina, a doua bacalaureatul. Una se apropie cu paşi mărunţi dar sigur de patruzeci de ani. Sânii i-au ajuns în dreptul burţii, burta în locul pubisului şi, vai, pubisul a rămas la locul lui. E o femeie voinică, care pare să aibă cu cincizeci şi trei de ani peste vârsta ei, vlăguită de muncă şi de bărbatul ei. Îţi dai seama că a suferit mult din cauza morţii mareşalului Pétain (a cărui fotografie tronează pe un perete) şi a consoartei lui.

E tipul ideal de soţie-servitoare, care nu se prevalează de dreptul la vot şi găseşte normal ca o femeie să fie luată la bătaie.

Fiica ei, o tinerică drăgălaşă de şaptesprezece ani, are o mutrişoară romantică. E blondă, cu pistrui în jurul

nasului, ochi mari albaştri, candizi şi încrezători şi cel mai miraculos surâs, aşternut vreodată de către pictorii Renaşterii italiene pe un chip de madonă. A căzut la examenul din iunie şi se pregăteşte să-l mai dea o dată în septembrie. Şi atunci, toceşte pe rupte biata fetiţă. Latina îi dă cele mai mari dureri de cap. Ambroise a ţinut morţiş să facă secţia de clasică, considerând, după părerea lui, că numai astfel putea obţine un bagaj de cunoştinţe regal. El şi-a luat cele două bacuri şi o licenţă în litere! Ambroise, dotat cum era. Ceea ce îl înfierbânta era că părintele lui a dat ortul popii pe când tăia un stejar. Copacul n-a căzut pe partea unde trebuia şi i-a strivit pieptul bietului om. Out cu titlu definitiv! Lăsă în urmă copii mici. Ambroise, cel mai vârstnic, a renunţat la studii pentru coarnele plugului. Dar nu regretă. Pe urmă, când a mai scăpat de greutăţi, a rămas profilat pe sfeclă şi porumb.

Nu-i venea greu să lucreze pământul şi s-a făcut fermier. Încet-încet a strâns ceva economii. Nu mai regretă catedra, nici pensia, nici concediile plătite. Atât că toate ambiţiile lui avortate le-a concentrat asupra Angéliquei, unica fiică. Asta-i viaţa.

Béru e mândru de verii lui, deşi sunt doar prin alianţă. Face onorurile casei. Verişoara lui, nevasta lui Ambroise, se numeşte Marthe. Bătrâna cu televizorul, este mama ei, bunicuţa Catherine. Se simte ca la el acasă, Grasu. Serveşte rachiul de anason, *made in the farm*, în timp ce Ambroise se spală pe mâini. Félicie, o cunoaşteţi bine! Nici n-au trecut bine cinci minute de când am intrat şi are de pe acum un şorţ dinainte ca să-i dea o mână de ajutor gazdei. Berthe ne prezintă meniul, salivând de plăcere. Jambon de la fermă, pateu de la fermă, iepure de la fermă, pui crescut la fermă, omletă flambată, din ouă de la fermă şi rom de Jamaica, la sfârşit brânzeturi de la fermă, naturlich, şi, mai înainte, fructe din livadă.

Dacă o cunoaşteţi pe mami, presupun că mă cunoaşteţi tot aşa de bine şi pe mine. Şi mie îmi place să mă fac util, drept pentru care îmi ofer bunele servicii micuţei Angélique, care le acceptă înroşindu-se.

Declinările n-au fost niciodată punctul meu forte, cu toate astea mă descurc binişor. E un amor, fetiţa asta, pură, simplă, dulce şi frumoasă; pudică fără a fi naivă, pe scurt, ceea ce doamnele, ca scumpa mea mamă, numesc „un adevărat buchet de primăvară”.

Alături de ea simţi cum îţi creşte un suflet de adolescent şi ai vrea s-o înveţi ce-i viaţa, servind-o cu linguriţa, ca să n-o sperii. Bag de seamă că Félicie o place, după felul cum îi aruncă priviri înduioşate. Mami ar fi încântată să mă însor cu o puştoaică de gabaritul ei. Între noi ar fi exact diferenţa de ani care asigură căsătoriile fericite, fiindcă e total greşit să consideri că perechile trebuie să fie de aceeaşi vârstă. Nu-i adevărat, mă revolt! Stau şi mă uit la cele trecute de patruzeci: amândoi nişte burtoşi, asfixiaţi de atâta mâncare, abonaţi al *Lion*’*s* şi la reviste mai mult jalnice decât literare. Aşa trebuie să fie perechile? Nu, nu, nu, nici pomeneală: doar un menaj în comun! Nişte comeseni care se urăsc tandru în umbra Mercedes-ului familial! Nu mai vorbesc între ei despre amor, ci doar despre servitoare şi de încălzirea pe bază de păcură cu termostat ambiental. Numai termostatul ce mai asigură ambianţa conversaţiei lor. Amorul la pat? Ce melancolie! Când e vorba de amanţi, asta da! Ca astmaticii! Apucă-ţi curajul şi prohabul magic cu amândouă mâinile, gâtule dragă! Nemaipomenit, dă-i drumul! Domnul îşi rezervă performanţele pentru dactilografă. Pe când, madam, care-o face pe Ofelia, se îmbracă la raionul de fetişcane şi pretinde să i se spună domnişoară ca să le vină de hac liceenelor în călduri, în timp ce însărcinatul cu îmbogăţirea participă la consilii de administraţie, la dejunuri de afaceri, pregătindu-şi infarctul în telefoane stresante şi trate amânate.

Ah! ce cămine de invidiat! Azi mai mult ca ieri, şi cu mult mai puţin ca mâine! Băşina la ea acasă! Diii, căluţ! Încotro se îndreaptă amândoi, pe drumurile convulsionate? Încotro îşi târâie căruţa mizerabilă, aceşti Ben Hur dolofani. Am să-ţi spun eu: spre Pere Lachaise[9] sau una

9 Cimitir din Paris (n.tr.).

dintre cele 38.000 de sucursale. Ţelul secret al unei familii este, în ultimă instanţă, o piatră tombală cu date, nume, precizări schematice: Doamna Păsărică născută Prostescu… şi pe urmă totul se şterge încet. Timpul care a măcinat căminul, îi uzează acum amintirea. Deci, ca să revenim la ale noastre, o fată ca Angélique e tot ce mai rămâne valabil. Merită să te lansezi în yoga şi în iaurt.

Copila termină retroversiunea şi dă cărţile de-o parte.

Am ajuns la al treilea rachiu. Vărul Ambroise are gâtlejul la 45 de grade şi anasonul la 70! Povesteşte istorioare de pe la ţară, cu un umor robust şi hohote de râs care reuşesc să le domine pe cele ale lui Bérurier. Eu mă grăbesc să pătrund în miezul (sau mai curând în supranaturalul) subiectului. Îşi dă bine seama, zdrahonul, dar mă fierbe fără apă, cum fierbi un individ venit să-ţi ceară un avans la simbrie, întrebându-l în prealabil cum se simt nevasta lui, cumnata şi toate cele pe care le călăreşte. Abia ajunşi la masă, dinaintea fripturii de iepure, aburind într-un sos de ceapă şi ciuperci, Béru cuplează conversaţia pe lungimea de undă corespunzătoare.

— Ia zi, Broise, trece la atac hămesitul ştergându-şi botul cu dosul mânecii tricoului, eu i-am vorbit câte ceva lu’ San-A. despre casa stăpânilor şi despre fenomenele într-adevăr fenomenale care se petrece acolo…

Ambroise îşi saltă o pleoapă, pe urmă îşi toarnă de băut. Tace, prudent. Îţi dai seama că subiectul rămâne pentru el de o extremă delicateţe. Dacă nu-i place să-l abordeze se datorează faptului că-l depăşeşte şi că, acestui agricultor viguros, cultivat mai bine decât ogoarele lui, nu-i convine să fie depăşit.

Mutismul lui, deloc încurajator, îl dezorientează pe Béru.

Berthe preia ştafeta, cu furculiţa ridicată în sus şi pomeţii îmbujoraţi de antreuri şi aperitive.

— Să nu mai vorbim de aşa ceva, Alexandre-Benoît! intervine ea. Mă trec fiori numai când aud pomenindu-se de chestiile astea.

— Trebuie să vă mărturisesc că eu nu cred în fantome, declară vocea dulce a Félicei.

Aşa e ea, mama. Are întotdeauna curajul opiniilor. Scepticismul ferm şi exprimat binevoitor al bravei mele mame îl declanşează pe Ambroise. Mustaţa lui pe orizontală, ascuţită cum e cremenea unui măcelar, freamătă.

— De fapt, dragă doamnă, rosteşte el, nici eu nu-s înclinat să cred, personal; totuşi, faţă de anumite fapte neliniştitoare, trebuie să recunosc că…

Nu-şi termină fraza, lăsând fiecăruia latitudinea să-i dea urmarea pe care o doreşte.

— După toate cele povestite de Béru, intervin eu, manifestările sunt numai auditive: strigăte, chemări, tânguiri, muzică de orgă?

— Nu numai decretează Ambroise-misteriosul. Nu numai! Se produc şi fenomene vizuale.

— Care ar fi ele, de exemplu?

— Perne care plutesc, lumini care se sting, obloane care se trântesc, deşi au fost închise…

Îmi salt mecanica grea cu care Félicie şi bunul Dumnezeu m-au înzestrat în chip de umeri şi decretez:

— Pe scurt, ceva clasic. Nimic nu-i de neînţeles, dragi prieteni. Orice fenomen comportă o explicaţie raţională care trebuie descoperită…

Scot o monedă din buzunar, o las să scânteieze în lumină şi o fac să dispară printr-un bobârnac.

— Pentru un copil, această scamatorie clasică e ceva magic. Manifestările de care pomeniţi nu sunt cu nimic mai diferite ca trucul cu moneda volatilizată… în mânecă.

Vad bine că înfumurarea mea îl cam enervează pe vărul Ambroise. E un pozitiv, cu toate astea, se mândreşte cu fantomele lui care-i discreditează domeniul. A devenit un soi de instituţie rurală, spiritul malefic din Franc-Mâchon.

— Ce se vorbeşte prin partea locului despre povestea asta? îl chestionez eu.

Clatină domol din capul puternic, sufocat de

cuperoză.

— La ţară, să ştiţi, domnule comisar, există întotdeauna o legendă frumoasă pentru explicarea supranaturalului prin supranatural. Bătrânii povestesc că pe vremea când domeniul ăsta nu era decât o fermă, nevasta gospodarului şi-a permis prea multe libertăţi cu un argat prea frumos. Stăpânul i-a surprins păcătuind şi a dat fuga să-şi ia puşca, dar sluga, mai tânără ca el şi prin urmare mai sprintenă, l-a strâns de gât şi apoi, vrând să transforme crima în sinucidere, l-a atârnat pe patron de o bârnă din şură.

— Ce oroare! exclamă Berthe. Cum să fie în stare o fermieră bogată să se culce cu un argat?

— Demonul cărnii e plin de insolenţă, dragă prietenă, îi spun. Nu poţi să înţelegi aşa ceva, pentru că eşti o soţie virtuoasă, dar anumite femei, rele de muscă, sunt dispuse să se lase pradă amorurilor celor mai ancilare.

Zâmbea mulţumită la începutul frazei mele, însă satisfacţia i-a fost succedată de o expresie vag crispată.

În dorinţa de a împrăştia stânjeneala acestei regine a extazului sub moara de grâu, reiau tema care ne interesează pe toţi.

— Oamenii de pe aici pretind că-i sufletul unui încornorat strâns de gât care ar bântui domeniul?

— Evident, confirmă Ambroise.

— Şi argatul n-a fost demascat? se interesează mami.

— Nu, niciodată, răspunde Ambroise.

— Şi atunci, cum de s-a aflat toată tărăşenia? observă Béru care-i un pozitiv.

— Remuşcările o chinuiau pe fermieră. Câţiva ani mai târziu, şi-a pierdut minţile şi a început să vorbească.

Doctul, sentenţiosul, Béru, capabil să dea răspuns la orice întrebare, obiectează cu inalterabilul lui bun simţ:

— Dacă lu’ baba îi lipsea o doagă, nimic nu dovedeşte că n-a inventat toată povestea asta cu asasinatul!

— Într-adevăr, strigă drăgălaşa Angélique, şi eu care mă cutremur la gândul că cineva a fost ucis aici!

— Dragă prietene, mă adresez eu fermierului, sper să

nu vezi niciun inconvenient dacă aş vrea să-mi petrec noaptea în camera bântuită?

Râdem, bem! Berthei îi e teamă. Nu vrea ca Béru al ei s-o lase singurică în noaptea asta. Noaptea trecută, i-a fost aşa de frică, încât l-a chemat pe vărul ei să-i ţină companie. Ambroise, la cele pomenite, roşeşte sub cuperoză. Grasu protestează cum că aşa vrea el, în ciuda penibilei nopţi precedente, să reitereze experienţa în tovărăşia mea. Vrea să se bucure de moaca mea, să mă surprindă în flagrant delict de spaimă, să mă vadă cu fricometrul la zero. Dar consoarta lui se ţine bine. De altfel, eu sunt cel care tranşează dezbaterile cu tact şi energie.

— Nu, Grasule, îi spun, genul ăsta de ceremonie se celebrează de unul singur. Frica e o formă de voluptate care nu se prea poate împărţi.

Cum şi-a cam irosit resursele cu blonda Thérese, şi pe deasupra a mai petrecut şi o noapte albă, cu sudori reci şi ciuful pe verticală, se lasă convins.

După ce am băut, răzbăut, dezlegat rebusuri şi am conectat rebutul de bunică pe sfârşitul ştirilor de la televizor, Ambroise se duce să desprindă setul de chei solide din cuiul bătut în frontonul şemineului.

— Dacă vreţi să mă urmaţi, domnule comisar…

O sărut pe mami, care-mi zâmbeşte plină de încredere şi adresez un la revedere general.

Dăm ocol corpului propriu zis al fermei şi ieşim pe esplanadă. Luna răspândeşte o lumină palidă care dă densitate lucrurilor. Piscina părăsită arată acum ca o groapă neagră, căscată şi teribil de neliniştitoare.

Peronul îngust cu trepte livide seamănă cu podiumul unui eşafod. Ca să nu mai lungim vorba, vă rog să mă credeţi că ambianţa e creată. Nu mai e nevoie să se adauge nimic. Chiar dacă n-ar fi fost bântuită, casa asta i-ar băga în sperieţi pe hipersensibili şi ar provoca o stare de enervare firilor greu de intimidat.

Ambroise fluieră printre dinţii înnegriţi de tabac. Oare ca să-şi dea curaj? Cheile îi zornăie pe inelul de fier.

Ai zice că-i setul unui paznic de închisoare sau al unui ghid de muzeu. Tălpile lui grele, ţintuite, zgârâie pietrele netede ale treptelor. Bâjbâie cu cheia în broască. Nimic nu lipseşte scenei, nici măcar scrâşnetul sinistru al balamalelor. Bineînţeles, în interior miroase a mucegai şi domneşte acea răcoare suspectă, o idee sepulcrală, a caselor închise (în vreme ce e atât de confortabil în cele deocheate, şi ele închise). Vărul aprinde lumina. O lustră vag Ludovic al XVI-lea, agrementată cu pânze de păianjen, difuzează o lumină săracă, mulţumită căreia descopăr totuşi un hol mare pavat cu lespezi desperecheate. O scară cu balustrada din fier forjat ia cu asalt etajul întâi.

— E sus, face Ambroise.

— Aş putea să arunc o privire prin camerele de la parter?

— Bineînţeles…

Uşi duble umflate de umezeală… Dau cu ochii de un salon mare dezolant şi lugubru, cu uşi-ferestre numai bolţi şi un şemineu de marmură. Covoarele sunt strânse, scaunele acoperite cu huse, mobilele triste mai să-ţi provoace o criză de ficat.

În faţă, se află sufrageria, de aceeaşi factură şi pe urmă bucătăria. Într-o casă părăsită, bucătăria e încăperea cea mai sinistră. Un cuptor ruginit, un robinet de chiuvetă despre care îţi dai seama că-i steril, un frigider distrus, sunt tot atâtea imagini care nu iartă, care te rănesc, te îndurerează.

— Foarte bine, să urcăm…

La primul etaj sunt dormitoarele. Patru la număr, cu dimensiuni apreciabile, dar unul dintre ele depăşeşte normele, într-adevăr. Trebuie să nu fii agorafob[10] ca să poţi locui într-un asemenea deşert. Parol, prin comparaţie Sahara e o grădină de iarnă, o seră! Chiar şi cu baldachin, patul se pierde în imensitatea asta, ca Franţa în Atlantic. Mai ales că mobilierul e mai curând sărăcăcios faţă de spaţiul disponibil. Două fotolii, o masă rotundă, un dulap de haine cu mânere de diamant… Şi pe urmă, teribilă, în

10 *Agorafobie* – teamă nemotivată de a traversa spatii deschise. (n.tr.).

încăperea asta, anormală (şi chiar anormală la superlativ) barbară, formidabilă: orga de care mi-a pomenit Béru. Ocupă toată partea din fund a camerei. Te sperie. Acest accesoriu de catedrală, instalat într-un loc destinat odihnei, cu toată simfonia de tuburi, cu maşinăriile, cu claviatura, cu butoanele repertoriate, e ceva insuportabil. Trebuie că avea nişte idei trăsnite, muzicantul orb, ca să locuiască în acest palat al mirajelor. Curajos să-şi ducă traiul într-o încăpere atât de vastă atunci când nu poţi să mergi cu bicicleta. Acum, când există micuţele motorete japoneze, la o adică, ai putea să-ţi procuri una… Şi să instalezi bufete pe traseu, ca să te poţi alimenta în timpul deplasărilor.

N-a scris Xavier de Maistre[11] „Călătorie în jurul camerei mele”! Dacă ar fi stat într-o cavernă că asta şi-ar fi intitulat cartea *Croazieră în jurul camerei mele*!

Pereţii, marcaţi de igrasie, sunt acoperiţi de un tapet sumbru, umflat pe alocuri, cu desenul estompat, atât e de întunecat la culoare ansamblul. Probabil că au fost coşuleţe cu flori negre, cu funde maro închis. Cam aiuristic!

— Ce părere aveţi? mă întreabă Ambroise, coborând tonul.

Îmi arunc servieta pe patul – de rege – al Franţei-plecat-în-turneu-de-inspecţie.

— Îmi aduce aminte de catacombe, cu toate că e şi mai puţin vesel, îi spun. Dacă stafiile nu prosperă aici, viaţa de dincolo de moarte ar fi o disperare. Nu s-a pierdut nimic din vedere pentru asigurarea confortului lor.

Îi scapă un râs măsurat şi mă întreabă arătându-mi cu un gest larg de semănător (V. Hugo) sinistra câmpie lustruită:

— Aţi rămas hotărât să riscaţi o experienţă, domnule comisar? Vă previn cinstit că n-o să fie deloc o distracţie.

— Din ce în ce mai hotărât, fac eu. Dacă într-un an şi o zi nu mă întorc, vă autorizez să trimiteţi o expediţie de

11 *Xavier de Maistre* (1735-1821) – scriitor francez, teoretician al contrarevoluției creștine. (n.tr.).

salvare pe lumea cealaltă.

Cu aceste cuvinte îl însoţesc până la uşă.

— Nu vreţi să încuiaţi cu cheia, jos? mă mai întreabă el.

— La ce bun, obiectez eu, atâta vreme cât pericolul este în interior.

Ambroise îmi întinde o labă mare cât platforma unui autobuz.

— Oh, pericol e un cuvânt prea mare. Genul ăsta de întâmplări sunt periculoase numai pentru judecată.

— În acest caz nu-i nicio problemă, a mea e priponită cu parâme de pescador.

Pleacă. Călcătura lui sonoră, obişnuită să păşească în brazda grasă, răsună pe scară. Lumina din hol se stinge, uşa se trânteşte şi vibraţiile ei reverberează îndelung în locuinţa bântuită de fantome.

Iată-mă rămas singur.

Singur?

Hâm! Nu sunt oare înconjurat de furnicarul unor prezenţe invizibile?

Veţi afla citind următorul capitol. Pentru asta, e suficient să vă umeziţi degetul şi să întoarceţi pagina. Mulţumesc.

••CAPITOLUL III

Merg să deschid dulapul imens. Până aici e singura mobilă care mi-a plăcut. Rafturile sunt aproape goale, cu excepţia unui teanc de cearşafuri şi pleduri umede. Cu toate astea răzbeşte un miros de levănţică, şi mireasma asta alpestră mă revigorează, ceea ce înseamnă că n-ai nevoie de mare lucru, ba încă de şi mai puţin, ca să ţi se schimbe starea de spirit.

Mă aşez într-un fotoliu şi aprind o ţigară. Deocamdată, casa e la fel de tăcută ca fermoarul portofelului unui scoţian într-o cafenea. Orga groazei seamănă cu faţada unei catedrale gotice. Părerea mea e că a fost nevoie de o muncă serioasă ca să fie instalată aici.

Trag vreo patru cinci fumuri cu o pleoapă pe jumătate închisă. Ciudat, dar nu sunt impresionat absolut deloc. Tot ce-i în jurul meu prea seamănă a decor. Te-ai crede într-un film de Orson Welles. E tentacular insolit în mod deliberat şi fără măsură.

— Păi, ce facem aici, fantomelor! le interpelez eu. În curând are să bată miezul nopţii, hai, hai! La treaba!

Glasul meu se repercutează de ţevăria monumentalului instrument. Sunt singur, într-adevăr, total singur, e o impresie care se ridică până la nivelul certitudinii, cum scria Mme de Sévigné (născută Rabutin Marie-Chantal) perceptorului ei.

Cum spiritele rămân surde la sfidarea mea, îmi spun că ar fi cazul să le provoc. Ce face pescarul când crapul nu muşcă? Mişcă momeala în undă ca să le atragă atenţia doamnelor fâţe.

Mă apropii de orgă, ridic capacul consolei, trag butoane, branşez admisia de aer, reglez manometrul, amorsez angrenajul aripioarelor, dezăvoresc parkinsonerul clopotelor, acţionez decompresorul de calitate mediocră, aglomerez strecurătoarea, potrivesc registrul intermediar de joasă frecvenţă, slăbesc ansamblul cu cap de lup ca sa deblochez ptafinorul merovingian şi carbonizez amenajorul idelebil, astfel încât superstatismul lui concentrat să nu afecteze paranoicul central. Nu-i vorbă că aş fi cine ştie ce organist, dar am fost pe vremuri ministrant şi am văzut cum funcţionează orga în bazilica Saint-Guy-Quete, care este, aşa cum bine ştiţi, cea mai frumoasă din lume după cea din Barbarie[12]. Nu-mi rămâne decât să interpretez la acest instrument gigantic, în felul meu, argoul lui Pierre Devaux, muzica de Haendel şi Bill cu orchestraţia părintelui Résina. Nu cunosc decât primele două note, dar ca pe apă… Sunt în plină interpretare când, brusc, răsună un trosnet în cameră, dominând zgomotul muzicii mele, şi, încetez să mai am acea impresie de izolare absolută, de care pomenisem mai înainte. E formidabil, captivant. Aş putea să jur că cineva este acolo, foarte aproape, *că mă*

12 *Barbarie* – nume dat odinioară regiunilor din Africa de Nord la vest de Egipt. (n.tr.).

priveşte, că mă ascultă, că respiră!

Fără a mă opri din martirizatul claviaturii, îmi vorbesc după cum urmează:

„Băieţaşule dragă, n-ai un spirit prea puternic; de altfel un spirit cu adevărat puternic nici nu există. Corpul e făcut să fie puternic. Rolul spiritului, dimpotrivă, e să fie slab…”

Teribil de filosofic până aici, nu? Dar aşteptaţi urmarea şi o să ajungeţi la final.

„Băieţaşule dragă, continuu eu, fiindcă sunt extrem de familiar cu mine însumi, cunoscându-mă de o bună bucată de vreme, nu eşti prin urmare un spirit puternic, dar eşti un om curajos. Numeşti pisica, pisică, şi când vezi plângând o damă care curăţă ceapă n-o întrebi dacă lăcrimează din cauza morţii soţului ei. Deci, stăpâneşte-te, convinge-te că dacă morţii continuă să se ţină de năzbâtii pe lumea cealaltă, nu vin să-i plictisească pe cei vii, fiindcă prima calitate a unui mort este de a fi absent”.

Eu sunt aici, cânt, îmi dau curaj, raţionez, gândesc, filosofez, îmi pun la treabă materia cenuşie, *când deodată două mâini îmi astupă ochii.*

Dragi străbuni, ce impresie cumplită! Las clapele şi sar în sus de pe bancheta îmbrăcată în piele neagră.

Un hohot de râs proaspăt. E Angélique! Într-o pijama roz, cu craci scurţi, decoraţi cu danteluţă albă. Poartă un impermeabil din material plastic, alb, aruncat pe umeri. Privirea ei dulce străluceşte de incitată ce-i.

— V-am tras-o spaimă, nu? triumfează ea.

— Recunosc că m-aţi surprins, admit eu.

— Să-l sperii pe faimosul comisar San-Antonio, e o adevărată performanţă, mă asigură ea.

Nu mai are acel aer timid şi juvenil, arborat în camera de zi a fermei. Descopăr în ea un nu ştiu ce de bravadă, de maliţiozitate, şi chiar de neruşinare!

— Cărui fapt îi datorez plăcuta surpriză a vizitei dumitale, scumpete? o întreb.

Angélique devine gravă.

Se aşază lângă mine pe banchetă.

— Ei bine, dintotdeauna am auzit vorbindu-se de camera asta bântuită de stafii şi mereu m-a bătut gândul să petrec aici o noapte, însă, cu toate că nu cred în fantome, mi-era frică… Lesne de înţeles, nu? Când însuşi tatăl tău, în persoană – care nu-i un fricos – începe să-şi piardă încrederea, îţi poţi permite să clănţăni din dinţi!

— Şi atunci? o întreb eu, făcându-mă că n-am înţeles ceea ce am înţeles perfect, am admis şi am apreciat.

— Şi atunci, îmi spune ea, pentru prima dată mi-a pierit frica. Mi-am spus că, împreună cu dumneavoastră, nu risc nimic…

Mă provoacă cu o privire delectabilă, însoţită de un frison al pleoapelor.

— Dacă îmi permiteţi, mai adaugă ea.

I-aş răspunde că ceea ce riscă în ceea ce mă priveşte e cu mult mai periculos decât la ce s-ar putea aştepta din partea unei ectoplasme; chiar dacă spiritele ciocăne pe mobile, fredonează sau cântă la orgă, ele n-au dezvirginat niciodată o copiliţă, dar ştiu să mă comport ca un gentleman, chiar la miezul nopţii şi într-o casă bântuită de strigoi.

— Încrederea dumitale mă onorează, dau eu cu gura prosteşte; părinţii sunt la curent cu vizita asta?

Începe să cotcodăcească:

— Mama nu-i niciodată la curent cu nimic; cât despre tati, el e prea conformist pentru a tolera să-mi petrec noaptea cu un bărbat singur.

Se uită în jurul ei şi face „Brr”, ceea ce reprezintă, credeţi-mă, cea mai indicată onomatopee pentru exprimarea groazei, fără utilizarea vocalelor.

— Ce cameră oribilă! murmură ea. Dacă într-o zi, tati are să cumpere proprietatea, aşa cum se pune problema, sper să ridice pe locul clădirii ăsteia nişte grajduri model. În ce mă priveşte, eu prefer să locuiesc la fermă…

Ciulesc ceea ce spionii şi iepurii denumesc vârful urechilor:

— Tatăl dumitale intenţionează să cumpere domeniul Franc-Mâchon?

— Din cauza pământului. Aici, el nu-i decât un fermier. Dar proprietarii actuali sunt din ce în ce mai hotărâţi să vândă şi găsesc tot mai puţini amatori, astfel încât, până la urmă vor ajunge să accepte condiţiile tatălui meu.

— El, speriindu-se mai puţin de fantome! glumesc eu.

— De când coabitează cu ele…

Îmi arată orga silenţioasă.

— Când am auzit muzica de jos, am crezut că a şi început reprezentaţia…

— Interpretam doar preludiul.

Se ridică, face piruete pe parchetul cernit pe care lustra de cristal aprinde reflexe de oglindă fără amalgam de cositor.

— Ce facem până au de gând să sosească domnii ăştia?

— De ce domnii? întreb. Fantomele ca şi îngerii n-au sex.

Ea zâmbeşte uşor, vrând să însemne, presupun (dacă nu cumva o fi vorba de un efect al imaginaţiei mele) „bieţii de ei, ce fericire că nu suntem încă la fel ca ei!”

— Atunci, hai să zicem: aceste stafii. Am putea dansa, nu?

Eu sunt cel care nu-şi vine în fire.

— Iepuraşule, îi spun Angéliquei (care tare îmi face impresia că ar fi o bizară marchiză a îngerilor), nu pot în acelaşi timp să mă ocup de orgă şi să ţin în braţe o domnişoară; şi pe urmă, muzica bisericească, nu-i tocmai ideală pentru un tangou.

— Cine vorbeşte de orgă, face ea, scoţând din buzunarul impermeabilului un tranzistor mare cât o radieră de birou.

Gâdilă aparatul cu un degeţel fin dar priceput şi imediat se răspândeşte o muzică dulce. Exact ce-mi place mie: un slow mai languros decât publicitatea unsorilor pentru plajă.

Copila lasă să-i cadă impermeabilul la picioare, iar eu o cuprind în braţe. Credeţi-mă, scena seamănă din ce în ce

mai mult cu un film de Orson Welles. Vă prindeţi cum stau lucrurile? Adolescenta în pijama şi cu mine, în imensitatea camerei la ai cărei doi poli se află orga şi un pat cu baldachin? E ceva de toată frumuseţea, prieteni! Simţurile percep suma forfetară ce li se cuvine, v-o declar, ţinând cont de suprataxa progresivă. O simt străbătută de fiori aşa cum o ţin la pieptul meu pe distinsa latinistă. Să fie frica, frigul sau tulburarea fizică? Încă un mister de elucidat.

Se lipeşte cât poate de mine: cataplasmă în aşteptarea ectoplasmei. Nu-i deloc neplăcut ca terapie, v-o recomand împotriva răcelilor. Nu ştiu dacă stafiile ne văd, în caz afirmativ, trebuie că duc dorul învelişului lor carnal. Chiar dacă îşi spun că nu-i decât ceva provizoriu, nu-i deloc neglijabil. În clipa morţii, dacă aş putea să-mi depun treningul de om viu într-un loc ferit de molii, n-aş sta pe gânduri. E mai puţin distins ca o aureolă sau un halou (nu mă întrerupeţi), dar am impresia că mi-ar ţine mai bine de cald. Şi pe urmă, se spală aşa de uşor cu un săpun de rufe şi o mănuşă de toaletă!

Dansăm acest slow, pe urmă un vals şi pe urmă un tangou…

Fiica lui Ambroise simte ritmul în picioare. E de o docilitate minunată! Tangotăm, tangajăm, dăm din gambe, palavragim, îmi povesteşte viaţa ei, aspiraţiile, regretele… Ah! dacă ar locui la Paris în loc de văgăuna asta uitată de lume! Ah! dacă tatăl ei ar fi avut o casă mai plăcută ca să-şi poată invita prietenii. Dar pe el, tot ce-l interesează sunt hectarele. Nu vorbeşte decât de grâu, de porumb, de sfeclă, de livadă… Ah! dacă vajnicul agricultor şi-ar da seama că nu cari după tine cadastrul în dublura giulgiului! Bon giorno, domnilor şi doamnelor, bon giorno, domnilor şi doamnelor, bon giorno (pe aria lampioanelor).

— Nu-ţi ponegri soarta, puicuţo, îi şoptesc, e de invidiat, şi pe urmă, vorba bunicelor: ai tot viitorul în faţă! Nu-mi place când o fată ca tine nu mai pridideşte folosindu-l pe „dacă”. „Dacă” e conjuncţia săracului, la fel cum „eu” este pronumele personal al bogatului.

Se opreşte brusc din dans. Se uită la mine cu ochii înceţoşaţi. Prin strălucirea asta neobişnuită îi zăresc gândurile, aşa cum se disting nişte siluete printr-un geam mat. Ştiu că are de gând să-mi înşire chestii drăguţe, cum că nu sunt la fel ca alţii, sau mai ştiu eu ce…

Şi pe urmă nu! se răzgândeşte. Radioul difuzează acum un cântec napolitan într-un zbor de mandoline. Îţi behăie în urechi, îţi gâdilă vârful inimii, îţi scarpină măduva spinării… Tipul cu vocea caldă şi siropoasă începe să bată câmpii în legătură cu muştarul, presupun, fiindcă nu face decât să strige „Amora, Amora”[13]… Deşi ne aflăm într-o casă bântuită de duhuri, în vecinătatea unei orgi, genul ăsta de muzică populară îţi trezeşte simţurile. Iată de ce, într-un timp mai scurt decât i-ar trebui unui ţârcovnic să sufoce bancnota unui donator generos, pe tava milelor, Angélique îmi şi aplică un pupic cum nu s-a mai înregistrat în noul departament Yvelines. Vă rog să aveţi încredere în experienţa mea, nu-i pentru prima dată când această copiliţă explorează cu limba acea parte a unui domn ce-i serveşte să cânte la muzicuţă. Operaţiune punctată de restul trupului. Vai, vai, vai, ce oroare pe vizitatoare, băieţi! Angélique nu-i deloc o madonă în intimitate. Mă cunoaşteţi bine, nu? Simţul onoarei înainte de toate. Îmi spun: „San-Antonio, dragostea mea (fiindcă nu mă iau peste picior când sunt între patru ochi cu mine însumi), San-Antonio, dragostea mea (la serviciu am fost poreclit Hiroshima), San-Antonio, dragostea mea, eşti oaspetele unui domn foarte simpatic, care n-ar fi mulţumit deloc că uzezi şi abuzezi de fiica lui; cu atât mai mult cu cât aceasta fiind minoră, ai comite un delict dacă ţi-ai da frâu liber. Atunci, pune-ţi pofta-n cui, toarnă o căldare de apă rece peste pasiunea-ţi născândă şi abţine-te să-ţi întregeşti şeptelul la ieşirea din licee, altminteri ţi-ai simţi conştiinţa încărcată, ceea ce este grav, şi ai da de dracul, ceea ce este şi mai grav.

Ia să vedem, n-am monologat ca un bărbat? Nu-i treabă uşoară, ştiţi bine, să goneşti un supus atât de

13 *Amora* – denumirea unui mușțar care se bucură de aprecierea francezilor. (n.tr.).

drăgălaş, care mişcă din buric. E nevoie de voinţă, de spirit de sacrificiu şi de mobilizarea gândurilor triste ca să-ţi deconectezi metronomul cu contrapondere.

Şi totuşi, izbutesc. Îmi ţin firea, cum se zice. E marele îndemn al semenilor când dai de necaz, când viaţa îţi pune o piedică urâtă, „ţine-ţi firea”, te consolează ei! Aş vrea din răsputeri, dar ce să ţin? Haios, nu? „Reacţionează, bătrâne, ţine-ţi firea!”

Într-o zi, o să trebuiască să-i întreb care-i modul de întrebuinţare. Să-ţi ţii firea fără să-ţi faci rău. Dar dacă am ţine firea altora? Sau i-am lăsa pe alţii să ne ţină firea? „Ai ceva necazuri, bătrâne? Să-ţi ţin eu firea!” Asta ar schimba totul. E frumos şi nobil să predici abnegaţia, voinţa… Dar treaba asta are un mare defect: e uşor, de zis, greu de făcut! Şi tâmpit pe deasupra. Spune-i unui om care plânge să nu mai plângă, unuia care suferă, să nu mai sufere, e ca şi cum i-ai zice unui negru să nu mai fie negru! Ca să n-o mai lungesc, îmi aplic, deci, reţeta asta de bună gospodină şi, ţinându-mi firea, nu mai apuc nimic de la Angélique.

— Să ne oprim aici, fetiţo, îi spun, altminteri riscăm ca totul să degenereze, şi nu se cuvine.

— De ce? întreabă ea pe un ton şi cu un aer încăpăţânat. Să ştiţi că nu mai sunt de multă vreme virgină!

De multă vreme! Rămân mască de uimire.

— Dar câţi ani ai, inimioaro? o întreb eu, deşi ştiam, dar simţeam nevoia unei confirmări.

— Şaptesprezece, cu ceasul în mână, îmi zice ea. Vedeţi bine că nu mai sunt un copil!

— Exact ăsta-i motivul, puicuţo; am o înclinare funestă către tinerele, şaptesprezece ani e de pe acum un început de decrepitudine, fac eu cu o seriozitate care o lasă cu gura căscată. Nu mă simt atras de bunicuţe, Angélique, cu tot respectul ce ţi-l datorez pentru vârsta înaintată ce o ai.

— Asta-i bună, prea exageraţi! îngaimă ea.

— E mai bine să jucăm cu cărţile pe faţă, biată prietenă, îi răspund. M-aş vedea obligat să-mi domin o

repulsie naturală şi nu sunt convins că aş ajunge la un rezultat. De ce să riscăm o umilire reciprocă, nu? Îmi dau prea bine seama că ai avut de a face cu nişte duri! Şi tocmai asta mă impresionează…

Afişează un zâmbet jalnic de fetiţă incredulă.

— Glumiţi…

— Da de unde, Angélique… Mi-am împins sinceritatea până la capăt! Am remarcat că întotdeauna e mai bine să asanezi situaţia mai înainte ca ea să se deterioreze.

Acum se dezlănţuie criza. Mica femelă sare în sus. Explodează. Îmi spune că sunt un om de nimic, un infect, un tip jalnic! Mă face complexat, defazat, obsedat sexual, dereglat, degenerat, poliţist, ce mai calea-valea. Ăsta-i cuvântul cel mare! Până la urmă e rostit. Pe un israelit întotdeauna sfârşeşti prin a-l face jidan oricât ai fi de funciar pro-semit. Cu un copoi la fel: eşti făcut sticlete când s-au epuizat toate epitetele necuviincioase.

E ceva care pleacă de la sine: „Neam prost de poliţist ce eşti!”

După ce l-a aruncat, Angélique pleacă în fuga mare. O aud tropăind pe scară. Jos, uşa de la intrare se trânteşte şi mai tare ca înainte, cu ocazia plecării lui Ambroise.

„Dragul meu San-Antonio, îi spun cu o uşoară nuanţă de gravitate care şade bine când îţi zici chestii serioase, dragul meu San-A., ai dat cu piciorul la o superbă ocazie şi leguma ţi s-a ofilit din cauza decepţiei, dar sufletul îţi străluceşte ca nou: ducă-se la naiba cu toate concesiile astea făcute cărnii care te coboară la nivelul animalelor. Într-un astfel de refuz e mai multă grandoare decât într-o acceptare. Puştoaica îţi dădea în dar propria ei persoană şi tu, mărinimos, ai ştiut să respingi poftele pornite de jos, drept pentru care îţi strig din toată inima: bravo, San-Antonio!”

Asta era. Înveselit de citatul amintit la adresa slipului tip Eminence, decid să mă culc şi să aştept toanele fantomei. E miezul nopţii şi cred că a început să se impacienteze. Sper că ai remarcat, o fantomă se manifestă

mai ales când cei vii stau culcaţi în întuneric. Un strigoi e împănat cu obişnuinţe, are chiar şi tot felul de manii. Iar progresul, în lumea lor de dincolo, merge cu încetinitorul. Nu e chiar aşa e multă vreme de când au schimbat uniforma, părăsind giulgiul pentru o formă umană luminată pe dinăuntru… Şi zgomotul de lanţuri, poftim; înainte de primul război mondial încă mai era la modă. Trebuie să le înţelegem: au o eternitate în faţa lor. Din această pricină, n-are rost să se grăbească. Noi ăştia, cei vii, suntem mânaţi din urmă de timp. Şi atunci nu ştim ce să mai facem ca să inventăm ceva nou. Avem abominabila conştiinţă a precarităţii noastre. Fiecare minut care trece fără o nouă invenţie este un minut irosit. Dispunem de o mică sinteză a eternităţii de lungime variabilă şi nu ştim cum s-o mai condensăm.

Fără să pierdem nicio fărâmă. Cât despre fantomă, ea e realizată. Definitiv. Bineînţeles că într-o bună zi are să se manifeste diferit: în Cadillac sau într-o farfurie zburătoare, în costume de tweed sau în combinezoane de cosmonauţi.

Dar nu se îmbrânceşte să ajungă mai repede. E deasupra (sau mai curând dincolo) de toate astea!

Deci, mă întind în patul Ludovic al XIII-lea şi sting lumina ca să aştept, ceea ce mi se pare amuzant, sper să fiţi de acord! Dar somnul întârzie. Nu fiindcă aş fi emoţionat, respectiv tulburat, nici pomeneală! Simplu, mă gândesc cum e viaţa… Hora ei nebună, înlănţuirile absurde… mă gândesc la Félicie care doarme de pe acum, somnul făpturilor cinstite, acolo la fermă, şi pe urmă la alde Béru, sătui de argaţi şi servitoare. Cât sunt de organici, purceii ăştia! Haleală, amor, soileală… În fond, e destul de simpatic să fii vită. Să ai gusturi simple, uşor de satisfăcut. Aici pe pământ, cu cât gândeşti mai puţin cu atât te simţi mai bine. Cine o mai fi fost şi idiotul ăla care spunea: „cine se cântăreşte bine se cunoaşte bine, cine se cunoaşte bine, se comportă bine”. Aiuristic individul, credeţi-mă! Suferă de atrofie la mansardă. Adevărul este exact pe dos: cine se cunoaşte prost, se comportă bine! Cel mai fericit e băiatul care se ignoră total, care n-a auzit

niciodată vorbindu-se despre el, care se prelinge de-a lungul vieţii ca apa de-a lungul burlanului de scurgere. Béru e prototipul. E un papă al materialismului…

Închid ochii. Degeaba: somnul nu se lipeşte de mine. Morfeu a întârziat la întâlnire. Atunci, îi deschid din nou. Imensa încăpere e cufundată în beznă. Bag de seamă că au fost astupate interstiţiile obloanelor. Domneşte bezna cea mai adâncă.

Zâmbesc.

Nu, băieţi, nu există strigoi, să fim logici.

Exact în această clipă o modulare prelungă scapă dintr-o ţeavă a orgii.

••CAPITOLUL IV

Pe când eram copil, tata mă lua cu el la pescuit pe un eleşteu închiriat. Petreceam ore întregi într-o barcă cu fundul plat, privind la nemişcarea descurajantă a dopului roşu cu un cerc alb. Când dura prea mult, flotorul ăsta minuscul mă hipnotiza. Nu-l vedeam niciodată dându-se la fund. Şi totuşi, tata prindea mereu lini. Unii chiar frumoşi. Dar întâmplarea făcea ca eu să nu mă uit la dop în momentul critic. Când tata se agita şi îmi striga „hai, mişcă-te!” era de acum prea târziu, faţă de emoţia pe care o resimţeam. Îmi petreceam timpul privind la bulele de aer care se ridicau la suprafaţă din apa verzuie, dând naştere unei uşoare emulsii printre firele de papură. Pe urmă plesneau tăcut când atingeau luciul apei.

Nu ştiu de ce, dar vaierul tubului de orgă îmi aminteşte de pescuitul nostru de odinioară. Astea sunt bule sonore… Urcă până în capătul ţevii şi se sparg când ies afară. Ca să vă precizez zgomotul, se aseamănă într-o măsură cu cel produs de un tip care trage din pipa stinsă ca să se asigure că nu-i astupată.

Mai aştept puţin… S-a făcut linişte din nou. Dar o linişte încordată, artificial împietrită. Simţi că ceva e tăinuit în interiorul ei… Efectiv, în mai puţin de zece secunde, acelaşi zgomot se repetă. Mă invit la calm, mă convoc pentru ultimele recomandări, pentru îndemnurile la înţelepciune.

„San-A., bătrâne, îmi spun (fiindcă îmi pot permite familiarisme cu mine însumi, dat fiind faptul că mă cunosc dintotdeauna), San-A., bătrâne, nu-ţi lăsa în ceaţă colivia cu idei, altminteri în curând ai să ajungi să învârteşti mese de spiritism sau să faci prevestiri în zaţul de cafea. Păstrează-ţi capul pe umeri şi sângele rece, dragă heruvimule (aşa îmi spun câteodată în amintirea vremurilor când mergeam împreună la grădiniţă).”

Iată totuşi că zgomotele o iau de la capăt, prieteni, devin variate. Nu s-ar putea spune că orga cântă de una singură, fiindcă sunetele care se produc nu sunt propriu zis melodioase, dar fac un zgomot. Nu se pune problema unui largo de Haendel, muzicalitatea lasă de dorit.

Dintr-un salt, arunc de pe mine cuverturile şi apăs para electrică… Se face lumină.

Mă uit în direcţia giganticului instrument. Natural, nimeni nu-i în faţa claviaturii, şi, cu toate că-i lumină, orga cântă întruna. În fine, o fantomă care nu se speria de Mazda[14]! Concertul continuă câteva minute, şi pe urmă, se face iar linişte. Ezit… Ce să fac? Să mă culc din nou? Da, mi se pare lucrul cel mai înţelept. Iată-mă din nou în scutece, cu braţele sub cap, privind cerul patului moarat de aureole, ca să găsesc cheia misterului… Întotdeauna trebuie să-ţi controlezi gândurile, dragele mele. Să nu le dai niciodată frâu liber, altminteri, creieraşul ţi se transformă în crizantemă.

Hai, San-A., răcoreşte-ţi meningele, băieţaşule, mai înainte ca ce ai sub scufă să-ţi deterioreze vreo bielă (când sunt cuminte îmi vorbesc în metafore).

Îmi spun că, articolul 1: fantomele nu există şi că, articolul 2: orice fenomen comportă explicaţie raţională, de unde s-ar deduce că fenomenul nu există. Când ai prins ceva şi ţi l-ai băgat bine în cap, poţi alunga supranaturalul fără teamă să-l mai vezi întorcându-se în galop.

Hai, s-o luăm uşurel, să ne schimbăm troacele pe o

14 *Mazdeism* – religie a perșilor (vechiul Iran), care consideră lumea ca teatrul de luptă între principiul răului și cel al binelui (Mazda), triumful final revenind acestuia din urmă. (n.tr.).

pereche de cizme şi să ne aventurăm în mlaştinile deducţiei[15]. Orga este acţionată de nişte foale. Acestea fiind vechi, probabil că funcţionează defectuos. Dacă pătrunde puţin aer, nu-i exclus ca ţeava, prin care aerul în chestiune iese afară, să producă nişte sunete, fiindcă asta-i treaba ei, nu? Mă prind acum de ce, ascultând gâlgâitul acela lent, mi-am amintit de eleşteul tatălui meu, cu bulele care urcau rectiliniu din mâlul adânc. Tot aşa şi acum, nişte bule de aer îşi croiesc drum prin ţevi. Quod erat demonstrandum, cum zicea un paleograf sau un epigraf. Explicaţia este aici şi nu în altă parte: o avarie a instrumentului. Nu-i cazul să fie chemat un exorcist pentru alungarea fantomei-muzicant: e nevoie de un meşter care să repare orga! Mă pregătesc să trag un pui de somn în urma acestei înţelepte concluzii, când, fără niciun preaviz, se stinge lumina. S-a stins fără ca eu să acţionez comutatorul. „Aha, bun, îmi spun eu bine dispus, ăsta-i becul cu ochi albaştri!” Se întâmplă frecvent într-o casă nelocuită. Umezeala îşi face treaba de cârtiţă, şi pe urmă trosc!

Constatarea mă trage la somn. Îmi iau o poză comodă în sarcosomnus[16] şi, credeţi-mă, dacă nu duceţi-vă să vă badijonaţi testiculele cu albastru de metil, era gata să mă fure somnul când un ceva anume mă readuce pe tărâmurile lucidităţii: se face lumină. A revenit tot aşa precum plecase: fără concursul întrerupătorului. Pe mine, San-Antonio, mă cunoaşteţi, nu? „Simplă pană de curent” îmi spun ca unul pentru care zâna electricitate n-are secrete.

Bâjbâi ca să apuc para din lemn de merişor, când aceasta din urmă devine para groazei. Ceea ce observ e atât de siderant, atât de uluitor, atât de stupefiant, încât mă aflu, cât ai clipi din ochi, siderat, uluit, stupefiat, ceea ce e o ţâră cam puţin pentru un om singur, cum scria dl.

15 Pentru a găsi un stil atât de figurat ca cel al lui San-Antonio, ar trebui să ajungem cu cercetările până la Epinal. (Bossuet).

16 Un San-Antoniologism greco-latin însemnând pat. (n.a.).

Raymond Queneau[17], de la Academia Gallimard.

Despre ce să fie vorba? Aţi vrea să aflaţi, nu-i aşa, tovarăşi? Şi sunteţi dispuşi să-mi cereţi explicaţii sau pretextul că aţi cheltuit câţiva franci nenorociţi acolo pentru cele două sute şi ceva de pagini alăturate! Ce tristă mentalitate, băieţi! V-a pătruns până la os obişnuinţa concediilor plătite, parol! Dacă stau şi mă gândesc, mă cam doare la lingurică. De atâţia ani ne cunoaştem, ne stimăm, ne distrăm împreună, şi nu sunteţi în stare să-mi iertaţi şi mie un secret acolo? Dacă n-am să vă spun ce anume am văzut de mi-au ieşit ochii din cap, o să mă repudiaţi foarte simplu, o să mă declaraţi escroc, eretic, profanator. Cu voi, totul e în regulă atâta vreme cât se merge drept, nu? Dar să nu împingem gluma prea departe, că altminteri mă pasc reclamaţiile tot aşa de simplu. Eu, a cărui proză eminamente franceză e intraductibilă, o să mă trezesc tradus prin tribunale, afurisiţilor! Nu-mi fac iluzii! San-A. cu labele în cătuşe. Capul de acuzaţie? A pus o problemă fără s-o rezolve. Ne-a făcut să salivăm fără să ne dea de mâncare! Ne-a făcut să ne scăpăm în pantaloni, şi nu a vrut să ni-i spele. Nişte necruţători! Pentru voi, orice obiect cumpărat e un produs care trebuie să corespundă celor sperate de la el. Vă place să vă povestesc despre Béru în faţa farfuriei lui cu iahnie de fasole, despre Berthe făcând dragoste cu Alfred, coaforul, despre Bătrânu şi maniile lui, despre mami şi felurile ei de mâncare, despre mine şi fetişcanele cu caroseria executată de Bertone, despre Pinuche şi mustaţa lui pârlită de bricheta care scoate fum, da, despre toate astea, însă cu condiţia de a-mi îndeplini contractul de romancier, adică să romanciez. N-o să fiţi chiar aşa de meschini, chiar aşa de dezgustător de imbecili, cred că vom retrăi împreună elanurile oratorice, descotorosiţi de legile gravităţii şi atracţiei terestre o dată pentru totdeauna. Delirul e ca şi diareea: se opreşte cu greu. V-ar plăcea să vă goliţi maţul dintr-o dată? Nu? Cu atât mai rău! Păcat! Tentativa rămâne pentru altă dată;

17 *Raymond Queneau* (1903-1976) – scriitor francez – a făcut din opera lui romantică și poetică o experiență continuă asupra funcționării limbajului. (n.tr.).

când o să fiţi mai puţin tâmpiţi, când copiii voştri sau nepoţii vă vor curăţi de toate prejudecăţile care vă costă aşa de scump. Dificultatea constă în faptul că atunci San-A. va naviga într-o deplină senilitate. Sau ar avea o baveţică de marmură ca intemperiile să nu-i deterioreze frumosul costum cu mânere de argint. Vă spun eu, viaţa e o prostie. Într-o zi, hoinărind printr-un magazin, am descoperit un mic cilindru metalic în interiorul căruia un mecanism făcea „toc… toc… toc…” când îl ridicai. Ai fi zis o inimă de robot, dacă roboţii ar avea aşa ceva. Am întrebat-o pe frumoasa vânzătoare la ce serveşte obiectul. Mi-a răspuns textual: „La nimic, e un gadget”. Comedia aia a fost concepută de un tip, iar alţii l-au fabricat numai ca să producă zgomot. Justificarea lui consta în inutilitate. Se afirmă prin negaţie. Mi-am spus că tot aşa e şi cu viaţa. Eşti conceput, uzinat… şi pe urmă faci „toc… toc… toc…” de un anume număr de ori. După care, finito! The end! Casarea! Carcasa! Jegul! Un gadget! Noi toţi suntem un gadget! Bun, trebuie să reiau povestirea, fiindcă văd că daţi în clocot. Vă zornăie capacul ca cel al unei cratiţe cu apă fiartă.

Ei bine, închipuiţi-vă că pardoseala ceruită e acoperită de o fină peliculă albă şi că pe ea se văd URMELE UNOR PAŞI! Am ţinut să fie scris cu majuscule ca să nu vă treacă neobservat, băieţi. Pot să vă sculptez şi în Braille sau vă traduc în sanscrită dacă doriţi, contra unui modest supliment de o sută de mii de franci noi, plătibili în şase rate lunare, cu dobândă regresivă. Paşii despre care vă vorbesc pleacă de la fereastră şi vin până în dreptul patului meu. Măi să fie, trebuie să vă luminez cu neon, dacă v-aţi închis cumva ochii de groază citind acest ultim paragraf: spuneam că PAŞII PLEACĂ DE LA FEREASTRĂ ŞI VIN PÂNĂ ÎN DREPTUL PATULUI MEU! Mai să-i sară capacele până şi lui Denis Papin[18], nu? Să vi se pună nodul în gât! Să… Dar las pe seama voastră restul aprecierilor. O minte medie (şi sunt legiuni întregi) ar trage concluzia că o fiinţă invizibilă, supranaturală, şi

18 *Denis Papin* (1647-1712) – inventator francez. În 1690 a realizat prototipul unei mașini cu aburi și piston. (n.tr.).

altele, a intrat prin fereastră fără s-o deschidă, nici măcar obloanele şi a venit să facă nani cu mandea. Cum n-am auzit niciodată până acum vorbindu-se de vreo frumuseţe senzuală îmbrăcată în giulgiu, socotesc că această companie n-are nimic entuziasmant. Aceeaşi minte medie ar înnebuni de groază şi ar rupe-o la fugă ca un jegos căruia i s-a propus să facă o baie. În ceea ce mă priveşte, toată lumea mă cunoaşte (aţi putea şi voi, deşi nu mă preţuiţi întotdeauna la justa valoare): niciodată nu-mi opresc meningele din funcţionare, mai ales atunci când dau peste fenomene care sfidează raţiunea.

Îmi spun imediat că o fantomă invizibilă nu lasă urme de paşi, amprenta unui picior necesitând un volum şi o masă. Exact? Continuu să gândesc că, dacă un strigoi lasă urme de paşi când se deplasează, ar fi ridicol să le mai şi sublinieze, imprimându-le într-o pulbere albă. Din nou exact! Presupun, nu? Concluzia, praful alb mi se pare mai curând praf de aruncat în ochi.

Întărit de această concluzie, sar din pat şi mă las în patru labe ca să studiez natura pulberii. O ating, o gust şi descopăr că-i pur şi simplu făină trei zerouri. Să am oare de a face cu ectoplasma generalului Boulanger[19]? (Brutaru)

Acum, se impune să împing ceva mai departe ancheta şi să studiez mai îndeaproape amprenta tălpilor.

Fără nici cea mai mică îndoială, sunt urmele unor pantofi bărbăteşti. Nişte şalupe de dimensiuni serioase. Fantoma trebuie că poartă cel puţin numărul 45. Îmi amintesc, în trecere, de o glumă: un tip intră într-un magazin de încălţăminte şi cere o pereche de pantofi măsura 41. Negustorul îi priveşte picioarele şi declară: „Dar, domnule, dumneavoastră purtaţi cel puţin 43!” – „Nu face nimic, răspunde celălalt, daţi-mi totuşi numărul 41.” – „Dar pentru ce?” se miră vânzătorul. Şi atunci tipul îi explică: „Ascultă, bătrâne: nevasta mea e o fufă fără pereche, mă înşală de trei ori pe zi, băiatul meu e în sanatoriu; fiica minoră este însărcinată, iar eu sunt în

19 *Georges Boulanger* (1837-1891) – general și om politic francez, după o lovitură de stat nereușită, fuge în Belgia și se sinucide pe mormântul iubitei lui. (n.tr.).

pragul falimentului; singurele mele momente de fericire sunt atunci când mă descalţ.”

Urmele de pantofi sunt neregulate. Niciuna nu este cu adevărat întreagă, doar nişte jumătăţi de amprente. Le mângâi cu vârful degetului infinit de tactil aşa cum posedă mandarinii chinezi curaçao. Ceea ce presupuneam se confirmă: urmele sunt uşor lipicioase. Mă umflă râsul. Bine ticluit. Tipul care a pus la punct jongleria asta n-are un ghem de sfoară în loc de creieri, v-o spun eu. Singura greşeală e că l-a antrenat în jocul lui pe San-Antonio, asta-i tot.

Dacă ce presupun eu se adevereşte, ar trebuie să fie pe aici o gaură la nivelul pardoselii, sub fereastră. Apriori, nu se zăreşte nimic, dar aposteriori, constat că un nod de lemn se mişcă precum un dinte cariat, dacă apeşi deasupra.

Îmi sporesc presiunea şi nodul se afundă în grosimea zidului. Atunci, totul devine clar, net şi precis pentru inteligenţa San-Antonianã. Simţul meu înnăscut al deducţiei pulverizează pseudo-misterul într-un timp mai scurt decât i-ar trebui unui ou cleios să se travestească în ou tare.

Am să vă spun în ce a constat tertipul, căpriţelor, şi atunci veţi înţelege că valorosul San-Antonio merită cu prisosinţă stima pe care i-o purtaţi şi mângâierile savante cu care-l copleşiţi. Un şmecheraş a luat o pereche de pantofi, le-a uns uşor tălpile cu un strat fin de gumă arabică foarte fluidă şi le-a imprimat pe pardoseală în sensul fereastră pat. Aceste amprente erau invizibile pe parchetul cernit, vă prindeţi? Bun. Mai adineaori, isteţul în chestiune a întrerupt curentul, coborând întrerupătorul. A proptit o scară de zidul casei „bântuite” chiar sub fereastră şi, cu ajutorul unui tirbuşon lung, a retras nodul de lemn din plintă printr-o gaură practicată în prealabil în zid. Mă urmăriţi cum trebuie fetiţelor? Şi voi, motanilor? Perfect! Merg mai departe. Tipul ingenios s-a înarmat cu nişte foale umplute cu fainã. A introdus vârful instrumentului în gaură şi a pulverizat făina în cameră.

Praful a format la nivelul pardoselii ca o tornadă albă, nu-i aşa? Ea s-a aglomerat pe suprafeţele date cu gumă arabică, subliniind în felul acesta amprentele, scoase din neantul iluzoriu unde fierbeau mocnit.

Mă îmbrac în viteză şi cobor în goana mare scările. În loc să ies pe uşa principală, deschid una dintre ferestrele mari ale salonului şi mă evacuez pe latura de vest a casei, situată exact în partea opusă a laturii de est. Pricepi?

Aştept o clipă, ascultând zgomotele nopţii cu atenţie. Un broscoi îşi deapănă viaţa unei broscuţe, în timp ce o cucuvea îi strigă unei bufniţe: „Vino la mine să facem dragoste”. Şi alte zgomote ajung până la mine dinspre fermă, acestea omeneşti, deci neplăcute. Mă îndrept în direcţia sursei lor. Ajuns în curte, zăresc lumină într-o încăpere de la primul etaj. Fereastra e deschisă şi crâmpeie de glasuri care se vor totuşi înăbuşite, răzbesc în afară. Recunosc vocea lui Ambroise. Am impresia că o muştruluieşte serios pe fiică-sa. „Neam de târâtură ce eşti, târfo, stricato, am să te bag în pension!” tună părintele. „Să te duci la un bărbat în camera lui în toiul nopţii, trebuie să fii ultima dintre dezmăţate!”

— Am vrut să văd fantoma! pledează Angélique.

— Fantoma care se ascunde în pantalonii lui, hai! Copil de nimic ce eşti, mizerabilo, destrăbălato! Crezi că nu te-am auzit când îi propuneai grozăviile tale?

Sunt şocat de termenii improprii folosiţi de Ambroise. Ţin să precizez că nicio fantomă nu locuieşte în nădragii mei şi nu gândesc că ar putea fi calificate drept grozăvii comorile oferite de tinerică.

Părăsesc postul de ascultare, fiindcă îmi repugnă să ciulesc urechea ca cel din urmă valet. Mă duc să iau o scară din hambar şi mă grăbesc s-o ridic în dreptul camerei mele, exact sub fereastră. E de nota zece San-Antonio! Dar ce zic eu! De o sută! Ai văzut corect, băiete; dau aici peste toate: gaura în zid, scrijeliturile produse de scara precedentă în tencuiala faţadei, până la urmele de făină.

Mă pregătesc să cobor când o voce pusă pe harţag se

aude dinspre picioarele mele.

— O faci pe motanul, tipule, sau ai de gând să dai o vopsea nouă obloanelor?

Deşi întunericul îmi ascunde postul emiţător, îl identific fără mare greutate: Béru-nocturnul.

Sar la piciorul scării şi mă aflu dinaintea unui Alexandre-Benoît nu tocmai proaspăt, care miroase ca toţi din neamul lor, când ies din pat. E într-o bluză de pijama ruptă în coate, cu gulerul mototolit, pătată peste tot şi prea scurtă ca decenţa să nu aibă de suferit.

— Ştiam eu că eşti somnibul, neologizează amicul meu.

Sunt frapat de privirea lui severă. Rareori se întâmplă ca Grasu să te electrizeze din ochi. În mod obişnuit, căutătura lui e de o bunătate plină de indulgenţă. O blândeţe comatoasă, care te duce cu gândul la fructe mari şi coapte, încinse la soare... În acest moment, agresivitatea care i se citeşte pe faţă e neliniştitoare.

— Ce-i cu mutra asta, atac eu, ce te-a apucat, nevastă-ta ţi-a refuzat favorurile?

— Ascultă, San-A., declară amicul meu pe un ton care încearcă să se abţină dar nu reuşeşte, nu-mi place când îţi faci de cap.

— Şi anume? ripostez eu.

— Şi anume, atunci când te invit eu, nu tolerez să te iei de fetele din casă!

— Dă-i drumul, răstoarnă tot, că triez eu.

— Dormeam când glasul vărului Ambroise m-a trezit. O certa pe Angélique cum că a venit la tine în cameră, exact?

— Şi ce-i cu asta?

În ciuda întunericului, ştiu că şi-a schimbat culorile pentru că, atunci când Béru păleşte, nu numai că devine albastru, dar se mai şi aude.

— San-A., tună el, dacă n-ar fi doamna maică-ta, o persoană demnă pe care o respect, ţi-aş zice să pleci imediat din casa asta. După mine, dacă te-ai fi pişat în farfurii sau te-ai fi şters la cur de perdele n-ar fi fost cine

ştie ce. Dar o tentativă de carambolaj asupra unei minore nesindicalizate, e pasibilă de tribunal, amice! Ştiu prea bine că ai o lampă de sudură în locul vilbrochenului plimbăreţ, dar asta nu-i o oraţie ca să te iei de fetiţa gazdei.

Béru a început să-mi calce pe nervi cu avertismentele lui de tată nobil. Drept pentru care îmi sare şi mie ţandăra.

— Ce vorbeşti, măi cartofule, servitoarea cu care interpretai un solo la violon în după-amiaza asta în maşină n-o fi şi ea o minoră?

Asta îl domoleşte brusc.

— Nu vorbi aşa tare, ar putea să te audă Berthy, mă roagă el.

Dar eu m-am lansat.

— Ce crezi tu, că micuţa verişoară e acoperită cu flori de portocali, cap pătrat! O muiere incendiară, deşi abia înţărcată, care se aruncă în patul primului venit, cântându-mi „ia-mă toată” pe aria lumânărilor, de-am fost nevoit s-o dau pe uşă afară ca să nu mă violeze!

— Nu-mi mai turna baliverne! protestează Grasu.

— Cuvântul meu îţi ajunge?

Îi ajunge. Îşi lasă nasul în jos.

— Nu mai există copii, declară el. În zilele noastre, ca să găseşti o tipă cu actul de garanţie nedezlipit, trebuie practic s-o creşti tu însuţi într-o colivie de sticlă.

— Acestea fiind spuse, reiau eu, să ştii că am identificat faimoasa fantomă, Grasule.

— Cum aşa?

— Prin deducţii succesive, interpretând indiciile ca într-o veritabilă anchetă. Procesul de demascare a fantomelor este acelaşi de care ne folosim şi pentru cei vii. Ştii cum se numeşte stafia din Franc-Mâchon?

Clatină din enorma lui vasilcă aspră.

— Ambroise! În civil, e fermier după acte…

Furia amicului meu începe să-i ţâşnească pe nări ca aburii din ţuţuroiul unui ceainic.

— Nu înţeleg de ce te iei de familia mea, băiete! protestează el dur. Zău, nu înţeleg, dar găsesc că-i lipsit de

eleganţă să te descarci faţă de un om care ţi-a servit o masă regală, de te-ai lins pe bot.

Îl înhaţ pe Enorm de o aripă şi-l trag în direcţia piscinei.

— Nu mă înverşunez împotriva vărului tău, Alexandre, dar din momentul în care cineva îmi semnalează prezenţa unei fantome, mă invită să dorm în camera aşa zis „bântuită” şi-ţi pune la cale un întreg circ, am şi eu dreptul să declar că-şi bate joc de mine, când deţin probe că-şi bate joc de mine, exact?

— Exact! acceptă Béru cu o voce la fel de lividă ca noaptea pe care tocmai o trăiesc. După tine, Ambroise se distrează lăsând să se creadă că locuinţa asta e bântuită de stafii?

— Nu-i vorba de un joc, Grasule. E o şiretenie diabolică.

— Nu văd unde vrei să ajungi.

— Pe parcursul anilor, Ambroise şi-a umplut bine ciorapul de lână. Acum, vrea să facă un troc! Să dea furca de fermier contra sceptrului de proprietar, într-un cuvânt, intenţionează să cumpere domeniul. Răspândind zvonul că umblă stafii prin casă, încearcă să-l deprecieze, pentru că nimeni nu mai vrea să-l cumpere, ne-a spus-o chiar el. Astfel încât va ajunge în curând castelan pe o nimica toată.

Şobolanul rămâne mască.

— Ah! ce hoţoman! Eşti sigur pe tot ce spui, tipule?

Îi povestesc de-a fir a păr toate aventurile prin care am trecut în cameră, fără să-i ascund nimic, nici măcar purtarea provocatoare a Angéliquei.

— Dovada că el este stafia, trag eu concluzia, e că tocmai acum îi trage o săpuneală fiică-sii. Dacă îi aplică o corecţie înseamnă nu numai că e la curent cu vizita ei, dar că i-a şi auzit conversaţia neruşinată. Deci, stătea la pândă, şi el e cel care a făcut orga să cânte, a stins lumina şi a suflat făina... După mine, a cam sărit peste cal. Reprezentaţia lui de prestidigitaţie merge la Bobino, când între el şi primul rând de spectatori se află fosa orchestrei, dar să i-o pună în aplicare comisarului San-Antonio, pe

cuvânt, asta-i curată inconştienţă. Ce-şi imaginează el, că toţi poliţiştii sunt ca membrii familiei Bérurier…

În loc să protesteze Grasu se răsuceşte pe călcâie. Cu un pas furios, se îndreaptă spre fermă. Luna iese dintre nori ca să i-o lumineze pe a lui. Dând cu ochii de el, nefericita se precipită în spatele unei grămezi de stratus şi decide să schimbe pătrarul.

— Încotro, Grasule?

Nu catadicseşte să-mi răspundă. Păşeşte cu popoul zbârlit, cu ornamentele bălăbănind şi gamba albicioasă încordată de violenţa mersului.

Oftând, mă iau după el. Béru se opreşte pe mijlocul bătăturii.

— Broise! urlă el.

Câteva vaci deranjate, crezând că recunosc mugetul vreunui taur, îi răspund sinistru.

Faţada cufundată în întuneric se constelează de lumini. Siluete se apleacă peste balustrada de sprijin a ferestrelor.

— Ambroise, fir-ai al dracului! strigă din nou Bérurier.

— Ce s-a întâmplat? îl întreabă vărul.

— Coboară aici imediat, am ceva să-ţi vorbesc!

Trece o vreme, de care mă folosesc ca să-mi ajung din urmă stimabilul coleg.

— N-ai să te apuci să faci scandal acum, tăticu', îi spun. Vărul tău, dacă stau bine şi mă gândesc, a dat dovadă de multă inventivitate. Ar ieşi de aici o anecdotă savuroasă cu care să ne distrăm colegii.

Dar el nu-mi răspunde. Scarpină furios cu unghii enervate acele părţi ale anatomiei lui ascunse în bezna pudică, dar scoase la iveală tot de ea după ce i-a dat chiloţii jos.

Soseşte Ambroise, cu nădragii acordeon, cu cămaşa pusă anapoda, bretelele atârnând ca o coadă de măgar, picioarele goale în nişte galoşi şleampătă.

— M-ai strigat, Alexandre?

Dintr-o dată, iată-l pe Béru al meu lansându-se într-

un discurs exact opusul celui pe care mi l-a ţinut mie cu câteva minute mai înainte.

— Dacă n-ai fi vărul nevesti-mii, ţi-aş arunca proteza în groapa de bălegar, Ambroise, să ştii! atacă nobilul şi mâniosul meu camarad. Dinspre partea Berthei toţi sunteţi la fel: mincinoşi, hrăpăreţi şi cupidoni.

— Ce tot vorbeşti, ce tot vorbeşti! protestează Ambroise năucit.

— Că-ţi baţi joc de pârliţii din sat, prea puţin îmi pasă, continuă el vehement, dar să mă iei în balon pe mine, ruda ta; să-l iei în balon pe superiorul meu anarhic, aici de faţă, cu toate prostiile tale de fantome, află de la mine că asta-i culmea culmilor, mă auzi, ciripeşte ţăranule!

Iată că luna se înalţă din nou atrasă de altercaţie. Asta-mi permite să observ paloarea vărului, tremuriciul mustăţii, spaima din ochii lui.

— Nu striga aşa tare, Sandry! şopteşte el. Dacă personalul meu te aude, sare în aer tot satul.

— Ce-ţi închipui, mă doare pe mine în cot dacă se află cine-mi eşti! Învârtitule! Ştii cum e moralitatea ta, Ambroise? O chestie fără valoare! Deci aşa, domnul se distrează populând casa patronilor lui cu stafii ca să şi-o însuşească pe un pumn de fasole!

— Te rog, face vărul din ce în ce mai alarmat.

Cum ar putea spera el să stăvilească justa mânie a războinicului Béru? E ca şi când ai vrea să goleşti piscina Molitor cu linguriţa de cafea!

— Domnul ţinea s-o facă pe Castelana din Patul Alb la tarif redus! continuă vajnicul Béru. Domnul se şi vedea în societatea înaltă, invitând toate mărimile din lume pe domeniul lui feudal? Ducesa de Quianti, regina Julienas, ducele Jambon de Parma, regele Boudin, familia Bergamotte de Nancy, Jean-Constant de Graisse. Domnul pretindea să dea grădini în parte[20] regeşti cu vânători şi valeţi înţoliţi ca la Comedia Franceză, dacă nu greşesc!

— Exagerezi, Sandry, se bâlbâie fermierul.

— Exagerez eu! Am impresia că tu eşti ăla care a

20 Expresie folosită de Béru pentru *garden parti*. (petrecere în aer liber).

împins lucrurile prea departe. Vrei să-ţi zic cine eşti? Vrei, zi, vrei?

Ambroise nu ţine neapărat, cu atât mai mult cu cât acum tot parterul e garnisit cu siluete atente.

Dar Béru are de gând să-i spună. Deocamdată scotoceşte prin vocabular în căutarea termenilor care să-l înfiereze, a epitetelor definitive, a comparaţiilor zdrobitoare. Reuşeşte să dibuiască ceva valabil. Mai puţin crud decât pare, coboară tonul ca să-i aplice ultima lovitură.

— Ambroise, face el, tu eşti un agricultor, un avid-cultor.

Puţin sibilic, fără îndoială, dar intenţia contează. Dovadă că Ambroise, care a luat cum trebuie dimensiunile degradării, geme pe un ton patetic:

— Să nu spui asta, Alexandre!

Vai, Alexandre a spus-o şi cuvintele ce-ţi scapă sunt ca timpul pierdut: nu se mai recuperează niciodată.

Dar regretă de pe acum, bunătatea lui revenind într-un mare, triplu galop.

— Ambroise, şopteşte Grasu, poate că toate astea mi-au depăşit intenţiile, nu zic nu; dar sper să fii de acord cu ce-i adevărat.

Ambroise dă din cap şi profită de acalmie ca să ne ducă spre pivniţa care se află sub hambarul în continuarea casei de locuit.

— Hai să bem un pahar, Sandry, propune el, şi dumneavoastră la fel, domnule comisar, am să vă povestesc eu cum stau lucrurile…

Argumentele lui ajung să-l topească pe Béru. Pufneşte trist scobindu-se între fese până la a doua falangă.

— Vezi, mă apostrofează el, în felul lui Ambroise nu-i un om rău: ceea ce are e că n-are simţ moral.

••

ată-ne în răcoarea cu adieri de vin a pivniţei. Becul fără abajur, înnegrit de puchiţei de muscă, răspândeşte o lumină săracă. Miroase bine butoiul acoperit de muşchi,

pământul bătătorit îmbibat de vin, salpetrul, paiele putrezite… E mireasma sănătoasă a beciurilor de la ţară, care te şi ameţeşte…

Grav, rumegându-şi viitoarele explicaţii, Ambroise decapitează o sticlă bătrână, plină de praf şi umple trei pahare înnegrite de folosinţa îndelungată.

— În sănătatea ta, care eşti un cunoscător, face josnicul linguşitor, întinzându-i paharul Grasului.

Maiestatea sa îl dă pe gât de sus până jos, pe urmă plescăie din limbă în două reprize ca să-şi manifeste plăcerea care-i domneşte în palat. În fine îşi dă verdictul.

— Nu-i un pişat cald fără valoare, apreciază el.

Dar justiţia înainte de toate. Ducă-se la naiba cu plăcerile artificiale cauzate de băuturile alcoolice. Béru nu uită că se erijase în tribunal. El trebuie să judece, Solomon înainte de Bachus!

— Am vrea să ştim care este circumstanţele tale atenuante, revine el la oile lui.

— Ascultă, oftează vărul, e drept că am vrut să glumesc cu domnul comisar. Mi-ai vorbit despre el în asemenea termeni, Sandry, încât m-am gândit să mai forţez puţin nota ca să-l conving…

— Ce înţelegi prin „a forţa nota”? îl ia la întrebări anchetatorul şiret.

— Mi-am zis că manifestările obişnuite nu-l vor impresiona suficient… Procedez astfel numai când am de a face cu oameni sceptici, mă înţelegeţi?

Se întoarce spre mine:

— Sper să nu fiţi prea supărat, domnule comisar? Recunoaşteţi că totul era aşa de bine ticluit!

— Recunosc, recunosc. Dar, dragă Ambroise, pretinzi totuşi că ar exista o fantomă?

El încuviinţează.

Atunci, Béru îi pune mâna pe umăr:

— Cântăreşte-ţi cuvintele, vere, îi ordonă el cu asprime. Dacă mai susţii că există vreo fantomă înseamnă că-ţi baţi joc de noi… Or, dacă îţi baţi joc de noi, s-ar putea să nu mă mai controlez. N-aş vrea ca vizita mea la tine să

se termine rău, dacă mă înţelegi ce vreau să zic, fără să vorbesc?

— Nu ştiu dacă există vreo fantomă, declară foarte serios Ambroise; dar aş putea să vă asigur că se produc nişte manifestări ciudate de care sunt absolut străin, mă jur pe viaţa fetei mele…

Béru se pregăteşte să se supere cu precauţie, când o muzică de orgă, îndepărtată, răsună, în timp ce un vaier prelung se ridică din adâncurile nopţii.

••CAPITOLUL V

— Auziţi? oftează vărul, ca un om obişnuit cu acest gen de neplăceri dar care măcar o dată nu-i supărat că se produc.

— Eşti sigur că nu-i un magnetofon rămas în priză? întreabă Béru.

— Niciodată n-am avut magnetofon, afirmă celălalt.

Tace fiindcă vaietele pornesc din nou. Sunt nişte scâncete stranii. Ceea ce le face şi mai impresionante e că nu reuşeşti să le localizezi. Par să răzbească din pereţi sau să urce din pământ… Nu se ştie. Au ceva monstruos, ireal…

— N-o să-mi spuneţi acuma că mint! triumfează Ambroise.

— Veniţi cu mine! le ordon plecând în direcţia camerei bântuite.

••

ebarcăm, deci, toţi trei în încăperea cu pricina, şi ne oprim în faţa orgii. Din când în când, scapă câte o notă. Dar plânsetul pare mai puţin prezent decât în pivniţă. Îi atrag atenţia lui Ambroise şi el mă aprobă.

— Aşa-i întotdeauna, din pivniţă se aude mai bine.

— Şi vaietele astea răsună aşa toată noaptea?

— Nu întotdeauna, dar destul de des.

ÎI privesc drept în ochi şi el nici nu clipeşte. Îmi înţelege suspiciunea şi, prin atitudinea lui, încearcă să mă convingă că de data asta ea este neîntemeiată.

— N-o fi vorba de vreun argat care visează cu voce tare?

— Personalul doarme de cealaltă parte a staulelor, răspunde Ambroise.

— Nu cumva unul dintre ei o face pe glumeţul?

Perspectiva aproape că-l face să râdă pe Ambroise.

— Doamne sfinte, domnule comisar, se vede că nu-i cunoaşteţi; sunt mai boi ca boii mei, animalele astea. Pentru ei o farsă înseamnă să dea un brânci unui coleg în grămada cu bălegar.

Vaietul se aude din nou. E un lamento care aduce cu urletul unui lup înfometat. Îngheaţă oasele, fraţilor, încrederea lui San-Antonio, şi ficatul lui Bérurier.

— Ce părere ai? întreabă neliniştit Bérurier pe un ton înfricoşat.

— Părerea mea este, le spun, că cineva strigă, prieteni. Să mă înţelegeţi bine, cineva, nu o fantomă. Deci, din două una: Ambroise ştie despre ce-i vorba sau avem de a face cu unul care se ţine de glume proaste.

— Dovedeşte multă perseverenţă, şopteşte fermierul, de când durează toate astea…

— De când? i-o retez eu.

Clatină din dovleacul lui frumos cu ghidonul ţeapăn.

— Se fac cinci ani de când locuiesc aici, şi mereu am auzit strigătele astea. De altfel, fermierul dinaintea mea tocmai din cauza asta s-a lăsat păgubaş. Nevastă-sa o luase razna şi copiii la fel…

Aprind o ţigaretă.

— Dumneata, Ambroise, care eşti un om dintr-o bucată, n-ai avut niciodată curiozitatea să aprofundezi problema?

— Am încercat.

— Făcând anume ce?

— În primele nopţi, am căutat peste tot, cu puşca sub braţ. Am pândit, încercând să stabilesc de unde plecau vaietele, uneori credeam că am descoperit locul, şi pe urmă ele veneau din altă parte… Puteţi să vă daţi singuri seama de fenomen, ascultaţi şi acum…

De data asta, parcă ar fi un cântec pornit din limburi. Un cântec fără cuvinte, o melopee dementă, guturală,

întretăiată de tăceri.

— Aşa am păţit noaptea trecută, ne informează Béru. Îţi venea să-ţi iei câmpii când îl auzeai, nu crezi?

— Nu, tun eu, nu cred fiindcă aici este CINEVA! Şi nu avem niciun motiv să ne temem de CINEVA, domnilor, doar în cazul în care acel cineva are o armă în mână şi noi nu! Să nu ne pierdem capul!

— Şi unde este cinevaul ăsta al tău, hai, pozitivistule?

— Asta-i problema: să-l găsim!

Mă aprinde un foc arzător[21]. M-am săturat de toată comedia asta. Dacă Ambroise continuă să ne ducă de nas, am să-l demasc, iar dacă e într-adevăr vorba de un mister, am să-l străpung cu sau fără concursul unui ciocan pneumatic.

Începe să fie haios, dragele mele. San-A. şi fantomele din Franc-Mâchon! Un titlu numai bun pentru benzile desenate din *France-Soir*!

— Fii atent, Ambroise, decid eu. Pentru ultima oară, te juri că nu ştii nimic de strigătele astea?

Îşi ridică mâna în chip de jurământ. E marcată de pete roşietice ca şi cei doi boi mari din staul. Nu-i tremură. E mâna care serveşte drept paravan onoarei unui bărbat.

— Jur, domnule comisar!

— Perfect. Acum că am rezolvat acest punct, să apucăm misterul de vârful cozii. Ai avut timp în aceşti cinci ani să delimitezi raza sunetelor ăstora stranii. Spune-mi de unde sunt perceptibile şi de unde nu.

— Ei bine, face omul roşu căzând pe gânduri: se aud de aici, din salonul de dedesubt – dar mai slab – din pivniţă şi puţin din hambar. În anumite nopţi se întâmplă să se audă chiar din colţul răsăritean al clădirii.

— Asta-i tot?

— Practic, da.

— Şi nu se aude decât noaptea?

Face o grimasă oarecum dubitativă.

— Nu, s-a mai întâmplat să se audă şi în timpul zilei, domnule comisar. Dar destul de rar.

21 Un foc e întotdeauna arzător în literatură. (n.a.).

— Ia te uită, rostesc sarcastic, şi eu care-mi închipuiam că strigoii bântuie numai noaptea.

Mă ghemuiesc şi încep să trasez cu degetul un desen în stratul de fainã care acoperă parchetul.

— Avem aici grosso modo topografia clădirilor, le spun.

Cei doi bărbaţi se apleacă, fapt care-l plasează pe Bérurier într-o poziţie deloc avantajoasă pentru standing-ul lui, dacă ne-am afla într-un loc public.

— Aici, le arăt, e casa de locuit a fermei… În unghiul ăsta, încăperea în care ne aflăm, corect?

— Absolut, admite agricultorul.

— O parte a acareturilor şi anume cele unde se află pivniţa şi hambarul, se lipeşte de numita casă de locuit, greşesc cumva?

— Nicidecum, încuviinţează Ambroise interesat.

Trasez un cerc în jurul punctului crucial al planului.

— De aici rezultă că zona strigătelor se situează doar în partea asta?

— Exact.

— Acum să vedem cum se prezintă locurile, în elevaţie.

Fac o rotaţie de patruzeci şi cinci de grade ca să dispun de o nouă suprafaţă acoperită de pulbere virgină.

Auditorul îmi urmăreşte deplasarea. Béru puţin cam prea ghemuit, seamănă acum cu un elefant care ar moţăi, cu capul între labe[22]

.

— Aici e salonul mare, continuu eu fără a mă opri ca să citesc notele din josul paginii. Deasupra lui, încăperea cu orga… La un nivel inferior, exact de partea cealaltă, pivniţa, pe urmă, deasupra pivniţei, hambarul. Am făcut vreo greşeală, Ambroise?

— Planul unui arhitect ar fi aidoma cu ăsta, mă aprobă gazda noastră cu admiraţie.

---

22 San-Antonio posedă în cel mai înalt grad darul conciziunii: printr-o inocentă metaforă, știe să descrie spectacolele cele mai scabroase! – Michelet (Nu ministrul: cel adevărat). (n.a.).

— Concluzia, orga de aici, se sprijină cu spatele de hambar.

— Şi ce-i cu asta? întreabă Bérurier.

Îi fac semn să-şi ţină gura, fiindcă plânsetul s-a reluat. Plânset? Nu tocmai. Mai degrabă: o eliberare. Poate vi s-a întâmplat, pe puntea unui vapor, străbătând vuietul valurilor, sau pe o landă biciuită de vânturi puternice, să scoateţi un strigăt mare ca să vă puneţi la unison cu elementele naturii. Ei bine, cu aşa ceva seamănă ce auzim noi, mai puţin marea, mai puţin vântul. Ai zice că o fiinţă disperată trăieşte o intensă exaltare şi o traduce prin geamătul ăsta.

Mă ridic, cu picioarele amorţite de poziţia mea ghemuită. Furnicile care mă iau cu asalt se precipită în rânduri strânse. Béru scoate un strigăt pentru că l-a prins pe Popaul într-o destrămătură a bluzei de pijama. Incident neglijabil, pendula lui pe perne de aer a mai văzut şi a mai suferit şi altele.

— Ce-ţi cloceşte mintea? mă întreabă el după surmontarea durerii, ştiind să-mi interpreteze tăcerile.

El e cel care pune întrebarea, dar eu îi răspund lui Blücher.

— Ambroise, trebuie să-ţi trezeşti argaţii, dragul meu, o să avem nevoie de forţa lor herculeană. Dacă ar putea să aducă şi niscaiva frânghii n-ar fi rău deloc.

— Ce-ţi cloceşte mintea? reia Béru, nerăbdător şi nemulţumit să se vadă neglijat, el curcan model, în avantajul bătrânului trişor de văru-său.

— O să mişcăm din loc orga, Grasule.

— Îţi închipui că spiritul-cântător se ascunde în spatele ei?

— Nu-mi închipui nimic, încep cercetările, scurt pe doi!

Ambroise se supune şi se duce să-şi trezească muncitorii. Umflatul se uită la el cum iese cu gura căscată.

Cu un gest suplu îşi netezeşte burduhanul plin de peri, care se încăpăţânează să fie luaţi drept blană de astrahan.

— N-aş fi crezut una ca asta din partea lui. Dacă o să constatăm că o ţine mai departe pe a lui şi ne pune să navigăm în zoaie de vase îţi jur, cât îmi este el de văr, îi cârpesc două labe că pe urmă o să semene cu o expoziţie de pepeni.

Îl liniştesc cu o mişcare a capului.

— Judeci greşit, băiete. Sunt sigur că a intenţionat numai să-mi condimenteze o noapte albă…

— Şi atunci, strigătele astea?

— Deocamdată nu mi-am format nicio opinie!

Îşi lasă blana ondulată, dar nu fără să smulgă un fir pe care-l priveşte, îl admiră îndelung, mândru că şi-a asigurat o asemenea vegetaţie.

— Nu ţi-ai format nicio opinie, dar văd că eşti gata să demolezi casa, mă ia în râs demoniacul. La ce te gândeşti dacă muţi din loc catedrala?

Întrebarea lui abruptă, ca toate întrebările béruriene, mă descumpăneşte puţin. De fapt, aşa-i, oare ce caut?

Şi continuă, criticându-mă inconştienţa, ca un om prozaic ce se află, mai înclinat să admită supranaturalul în stare pură, decât himericele cercetări care urmează să fie întreprinse.

— Strigătele astea, San-A., s-au auzit dintotdeauna.

— Nu chiar dintotdeauna: Ambroise le aude de vreo cinci ani, fiindcă n-a locuit aici dintotdeauna…

— Dar înaintea lui, celălalt fermier le auzea, din cauza lor până şi nevastă-sa şi-a pierdut minţile.

Suflă firul de păr negru, se uită la el cum cade moale pe parchetul plin de făină, şi o ia de la capăt:

— Cumva îţi închipui că un individ s-a ascuns în spatele instrumentului şi stă acolo de cinci ani, tipule?

Această perspectivă îl bine dispune.

— Bani mulţi, treabă puţină, nu-i aşa, nepoate! Ce părere ai, Totor, eu cred că s-a asigurat cu o talie de cărţi şi cu o revistă de cuvinte încrucişate…

Tot ce spune el e dovada unui real bun simţ. Numai că eu, San-Antonio, nu cunosc decât adevărul simţurilor mele (care sunt unice ca a tuturor celor din Paris). Eu aud

strigăte, sunt sigur pe facultăţile mele auditive, mă încred în cele ale altor martori, şi trag concluzia că strigătele sunt scoase de CINEVA, nu renunţ la opinia mea.

Dolofanul se uită la mine cu o foarte uşoară compătimire.

— În unele momente, crede-mă, creierul tău trebuie că seamănă cu o supă de fidea, ca să-ţi vină nişte idei aşa trăsnite…

Îl măsor din cap până-n picioare cu privirea mea din oţel călit.

— Ia spune-mi, grămadă de gunoi pestilenţial, eşti sincer convins că Pământul se-nvârteşte?

Mirat, îşi pune amândouă mâinile pe burta ca un ou de Paşti.

— Ce mai e şi prostia asta? articulează criticul vehement.

— Ei bine, imaginează-ţi că în 1633, domnul Galileu, care a descoperit chestia asta, a fost obligat să stea în genunchi în faţa inchiziţiei şi să depună jurământ că nu era adevărat! Omul cu idei îndrăzneţe întotdeauna e taxat de nebun de către cei al căror creier seamănă cu o cisternă găurită.

Intimidat de amploarea comparaţiei mele, îşi pune lacăt la gură. Şi bine face, pentru că iată-l pe Ambroise împreună cu trupele. Recunosc în compania lui pe cel fericit de Berthe, ceva mai devreme, şi pe cel care mâna colonia de bovine pe drumul desfundat la sosirea noastră pe domeniul Franc-Mâchon. Aceşti gentlemeni sunt amândoi în nişte cămăşi de noapte jegoase pe deasupra izmenelor purtate în timpul zilei. Bat din pleoape ca la telegrafia fără fir şi când li se întâmplă să le încolţească vreun gând li se aude capul trosnind.

— Domnilor, le spun, fiindcă nu e loc de o parte şi de alta a orgii, suntem obligaţi s-o tragem spre noi, apucând-o din faţă. Vom proceda în stilul celor care montează linii de cale ferata. La comanda mea, toţi deodată, şi nu vă zgârciţi cu forţele. Gata?

— Gata! mă asigură numitul Ferdinand care îmi pare

să aibă o minte ceva mai agilă decât omologul lui[23].

Vă rog să mă credeţi că avem parte de o faimoasă partidă de hei-rup. Iată-ne cinci indivizi interesanţi făcând corp comun ca o cazemată şi trăgând la edec mai ceva ca pe o plajă senegaleză. De fiecare dată, fericirea asta de instrument dacă se deplasează cu un centimetru. De fapt, centimetrul ăsta nu-i decât opt sau nouă milimetri, ceea ce-i penibil pentru un centimetru. De remarcat, în trecere, că cei mai frumoşi centimetri sunt cei ai jucătorilor cu bile. Sfera asta a lor metalică sau de lemn se află faţă de ţintă, după cum afirmă ei, la o depărtare doar de doi centimetri. Cum zicea servitoarea noastră: Dacă s-ar întoarce Pitagora, nu s-ar mai întoarce! Dar ce importanţă are randamentul redus al eforturilor noastre? Zidul chinezesc a fost ridicat prin forţa braţelor, nu? Mai cu un hei-rup, mai cu sudoare gârlă, reuşim să desprindem de perete afurisitul de monument. După o jumătate de oră, devine posibil să trecem prin spatele lui.

Suntem atât de gâfâiţi, cu toţii, că te-ai crede într-o gară de triaj. Foalele noastre interpretează bucata celebră „Trenul a şuierat de trei ori”. Béru e aproape negru, iar ochii lui arată ca două minuscule drapele japoneze. Se prăvăleşte într-un fotoliu care, prea de epocă pentru a fi solid, îl dă naibii pe Ludovic al XV-lea (zis Preaiubitul) şi se fărâmă, ceea ce este într-adevăr o atitudine ostilă din partea unui fotoliu. Grasul şi-a prins gemenele sub braţul de sprijin şi scoate nişte răgete pe lângă care vaietul fantomei ar fi ca un bâzâit de muscă într-un sipet de bijuterii[24].

Se opreşte din urlat ca să înceapă seria invectivelor. Spune că s-a săturat de toate fantomele. Nu poate să înţeleagă de ce nişte sonaţi fac muzică sub edificiu ăsta care seamănă cu oţelăriile din Lonwy, atâta vreme cât ar fi

23 Printre alte merite, televiziunea franceză îl are și pe acela de a pune în circulație anumite cuvinte inuzitate, creând din asta o modă. Un astfel de cuvânt este și *omolog* care revine cu regularitate în fiecare emisiune a Jurnalului televizat. (n.a.).

24 Nu știu ce poate să-mi treacă prin cap ca să inventez comparații atât de bizare. (n.a.).

aşa de comod să cânte din clarinet sau din tranzistor.

Îl las vociferând şi, prevăzut cu mica mea lanternă de buzunar extraplată, încărcată mnemo-static, cu grupuri electrogene încorporate, mă strecor în spatele orgii. Vă rog să mă credeţi că păianjenii se simt aici ca la ei acasă. Ia spuneţi-mi, vă daţi oare seama, în pofida creieraşului vostru cât cel de păsărele, ce ar putea rezulta de aici? Când trageţi doar patul ca să găsiţi o priză, deranjaţi o întreagă colonie de gândaci, de furnici roşii, de muşte verzi, de păianjeni, ca să nu mai vorbim de acul de siguranţă de la pantalonul factorului, de nasturii de la prohabul ucenicului de măcelarii de operele complete ale lui Pierre Lazareff neepurate. Sunt dator adevărului să precizez că la mine acasă nu există aşa ceva, fiindcă Félicie face conştiincios menajul, dar ştiu că la unii ar fi şi mai rău. S-ar găsi chestii pe care nu pot să le povestesc aici, pentru că editorul meu mi-ar retrage taxa de sejur asupra dreptului meu de autoritar. Obiecte din hârtie, din lemn, din stofă şi chiar din cauciuc umplut. Iată de pildă, cunosc un băiat, care l-a găsit sub pat chiar şi pe prietenul lui de regiment! Nevastă-sa era tare neglijentă!

În romanele palide pentru fetişcane rozalii, se vorbeşte întotdeauna de cerurile patului dar niciodată de beciurile lui. Aşa sunt oamenii: Se îngrijesc doar la etajele superioare. Câţi sunt cei care poartă o cravată frumoasă dar au pantofii necremuiţi. Ce tot îndrug eu, în loc să-mi văd de continuarea povestirii! Deci, în spatele orgii imense e regatul beznei, al ruşinii, al igrasiei, al scurgerilor, al tencuielii băşicate, al secreţiilor, al petelor! Totul atârnă, totul mişună, totul lipeşte, totul e festonat, e umflat, prelins, totul se sperie şi scapă cine poate. E plin de bestiuţe miriapode, de pete multicolore, de fals coton, de adevărat cocon.

— Ar cam trebui tras cu o mătură, nu? evaluează Ambroise, care a venit lângă mine.

— Yes, sir, îmi exprim şi eu acordul.

Le dă nişte ordine argaţilor. Cel mai aiurit pleacă în misiune. Acum, ca să ne facă în ciudă, vaietele au încetat.

Plimb fascicolul lanternei peste toată acea mişunare. Teribilă mai e natura, începe să clocotească de cum te întorci cu spatele. Totul e mucegăit, purulent, viermănos. Viaţa umilitoare, care se agită pe sub pietre sau în spatele mobilelor sedentare, mă tulbură şi mă dezgustă. Mă duce cu gândul la moarte. Munca ascunsă din sepulcru e o muncă VIE, băieţi.

Înaintea saponificării doamnelor şi domnilor se operează o înspăimântătoare, dar superbă metaforă. Jos pălăria în faţa unei asemenea încrâncenări a existenţei. Să trăieşti viaţa sub toate formele ei, chiar sub cele mai agresive, cele mai confuze.

Ţăranul vine cu o mătură, şi Ambroise îl pune să cureţe în spatele instrumentului. Trebuie să dovedeşti curaj ca să faci menajul într-un asemenea loc. Aş prefera să curăţ nişte closete de cazarmă cu periuţa mea de dinţi. Forţa oamenilor simpli constă în faptul că ei nu ştiu ce-i repulsia, aşa cum forţa eroilor constă în nesocotirea pericolului. După cinci minute, am putea lua masa între orgă şi peretele de care ea se sprijinise. Plec din nou la asalt. Tapetul de hârtie se continuă şi aici, dar mai umed şi mai colorat ca în restul imensei încăperi.

E continuu, fără nicio breşă! Lamele parchetului sunt perfect asamblate.

Dovleacul Grasului se hazardează în acest interval.

— Care sunt concluziile, doctore?

— Nu se vede nimic, trebuie să recunosc eu.

— Atunci, am mişcat furnalul ăsta înalt doar ca să facem sport! explodează Maiestatea sa. Halal aşa cultură fizică, comisarule! Să-i trezeşti pe bieţii oameni osteniţi în toiul nopţii ca să-i pui să cânte „Curul meu în spatele armoniului”, e cam meschin, nu găseşti?

Mă intrigă un lucru pe care-l socotesc anacronic. E vorba de un enorm inel de fier fixat în perete, chiar pe mijlocul lui. Te duce cu gândul la cele bătute în porţile hanurilor pentru a le permite călătorilor să-şi lege bidivii…

— La ce ar putea servi chestia asta? îl întreb pe Ambroise. Într-o cameră de dormit, pare cam bizaroid, nu?

— Nu-mi dau seama, rosteşte vărul netezindu-şi mustaţa.

— Nu vă daţi seama pentru că sunteţi nişte idioţi, mormăie printre dinţi Bérurier.

Ne arată un cârlig enorm înfundat în partea mai compactă a instrumentului, aflat evident la înălţimea inelului.

— Cum vă imaginaţi că au sprijinit de perete pianul vostru de înaltă tensiune, tipilor? Nefiind loc pe laturi ca să fie manipulat?

— Presupun că l-au împins, spune Ambroise.

— Cu presupuneri ca asta, n-ai fi făcut cariera mea în poliţie, vere. Nu vreau să vorbesc de rău familia ta, dar niciunul din partea Berthei nu e ameninţat de meningită. Ţi-ai fi dat tu bacalaureatul la studii, Broise, dar ca să şi analizezi lucrurile ar fi trebuit să-l mai dai o dată. O comedie ca asta îţi închipui că se împinge ca un scaun de bucătărie. A fost tras cu frânghii, cremă de anşoa!

— Cum adică, tras? mă interesez eu.

Stăpân pe cunoştinţele lui, fundul gol ne prezintă o pertinentă demonstraţie.

— Au trecut o funie pe dedesubt, explică mamutul, apoi după care, au trecut funia prin cârlig şi prin inel ca să o aducă înapoi în cameră, trecând-o iar pe dedesubt.

Ar părea complicat, expus în felul ăsta, dar credeţi-mă e cât se poate de simplu, şi mai ales ingenios.

— Nu le-a mai rămas decât să tragă, continuă acest fizician eminent, ca bazarul vostru să se apropie de perete[25]. Urmând ca după care, se înverşunează el să comenteze, când orga a ajuns la locul ei, să dea drumul la un capăt de frânghie şi să tragă de celălalt ca s-o recupereze, vă prindeţi cum stau lucrurile?

— Ai dreptate, Grasule, recunosc eu. Când te ascultă omul se întreabă dacă n-ai fi făcut mai bine să fii hamal decât inspector de poliţie.

---

25 Curios, dar de la o vreme încoace Béru are obsesia subjonctivului. Folosirea acestui timp redutabil este într-o oarecare măsură visul celor umili, la fel ca și automobilul sau vacanțele petrecute la Saint-Tropez. (n.a.).

— Concluzia, triumfează Umflatul, notăm ghinion în carnetul de bord şi punem comoda la locul ei. Pentru asta, isteţilor, trebuie să folosim sistemul despre care v-am vorbit!

— Un moment! îl întrerup eu.

— Ce te-a mai apucat? bombăne individul ăsta fără pantaloni, încruntându-şi sprâncenele de grifon.

— Staţi aşa, e ceva care nu se potriveşte în toate astea.

Hâtrul se împăunează în faţa publicului:

— Domnu' comisar presupun că are încă un capriciu, nu? N-aş vrea să-ţi dezamorsez moralul, San-A., dar găselniţele tale până acum n-a dat niciun rezultat.

— Dacă ar fi să-ţi dau crezare, încep eu…

— Dă-mi crezare, mă întrerupe el.

— Dacă ar fi să-ţi dau crezare, reiau eu, inelul ăsta a fost fixat în zid doar pentru operaţiunea asta, nu?

— Şi de ce, mă rog, ar fi altfel?

— Cum se explică atunci că nu se vede nicio urmă de fixare, ia zi, Einstein?

— Ce?

— Priveşte. Ca să fixezi o chestie ca asta, trebuie făcută o gaură în zid, plantată tija inelului şi cimentat de jur împrejur.

— Exact!

— Dar tija iese prin tapet curată curăţică, tovarăşe fosfor.

— Şi ce-i cu asta?

— Din două una, cum zicea soţul lui Lady Chaterlay, care era complet lipsit, inelul a fost bătut în perete înainte de a fi adusă orga – şi dacă e aşa, noi şi farul din Antibe ne întrebăm de ce – sau peretele *a fost tapetat din nou după fixarea inelului.*

— Şi încă ne mai întrebăm pentru ce! glumeşte puturosul.

Dau din cap ca un cal de circ.

— Aşa-i, Grasule, încă ne mai întrebăm de ce. Dovada că nu mă înşel e că *tapetul e mucegăit în întregime de jur*

împrejurul locului de fixare, indiciu de netăgăduit că peretele a fost tapetat când încă cimentul cu care s-a fixat inelul era încă proaspăt.

Ambroise, îngrijorat şi interesat, mă întreabă în timp ce argaţii moţăie, sprijiniţi unul de altul ca doi boi.

— Nu-mi dau seama de ce acordaţi atâta importanţă acestui inel, domnule comisar.

— Nici eu! pufneşte Béru. Am impresia că San-A. n-are ce face în noaptea asta!

La drept vorbind, nici eu nu înţeleg prea bine, dar ştiţi cum sunt? Mă las condus de instinct. El îmi comandă actele. El e şeful invizibil de orchestră al vieţii mele.

— Staţi aşa, prieteni, oftez eu.

Mă uit bine la tapetul aflat în spatele orgii. Apoi ies din strâmtoarea asta pentru a-l examina pe celălalt, care acoperă restul camerei şi atunci fac următoarea constatare: nu-i acelaşi!

Primul e brun închis cu motive hidoase reprezentând coşuleţe cu flori. Al doilea e de un brun ceva mai luminos iar nişte fazani, legaţi cu funde de picioare şi atârnaţi de un cui, pretind să-l decoreze. În penumbră, sub stratul de salpetru şi de pânze de păianjen, diferenţa nu era flagrantă. Şi totuşi este. Le aduc la cunoştinţă şi celorlalţi descoperirea mea.

— Îţi spargi capul pentru o nimica toată, amice, mă admonestează Eminentul. Foarte simplu, oamenii care au adus orga au retapetat camera mai înainte să instaleze maşinăria asta. Cum nu le-a ajuns hârtia, a pus alta în spatele monumentului, ce importanţă poate să aibă? Din moment ce nu se vede. Dovada că încăperea a fost retapetată în momentul plasării orchestrei ăsteia e tocmai inelul care a fost fixat înainte de lipirea hârtiei.

Bérurier e foarte satisfăcut de contraargumentul lui. Începe să-şi scarpine bijuteriile cu frenezie. Tocmai mi-a dat o lovitură serioasă în glanda mea detectoare şi îşi spune că, în sfârşit, am să le dau pace, am să-i las să se întoarcă în pat, la consoartele lor adormite… Un cuplu, noaptea, încearcă nevoia de a se suda din nou. E ca o

atracţie internă. Organică. O teamă neformulată îi leagă pe oameni şi atunci se împerechează. Ceaşca şi farfurioara, negul şi sutana! Ce face, ce lasă în urma lui un cuplu în afară de copii? Am să vă spun eu: pete!

Rămân pe gânduri o bucată de vreme. Şi pe urmă îmi spun că o avea dreptate, bolnavul ăsta cu glandele. Bunul lui simţ ţărănesc e suveran. Nu ne mai rămâne decât să punem la loc bufetul. Îmi scot cuţitul elveţian (întotdeauna am avut pasiunea cuţitelor elveţiene). Acesta posedă şaizeci şi patru de lame, printre care un şpaclu, un ciocan de cizmărie, un briceag de sculptor, o crosă de golf, şase cuţite de altoit, un alezor, o pereche de padele, un cric cu filet, o toporişcă de abordaj, un scalpel, douăsprezece furculiţe pentru stridii şi o pâlnie. Încă n-am comandat cuţitul elveţian ultramodern, cel care comportă şi o rampă pentru lansarea rachetelor şi un detector de radioactivitate Geiger. Eliberez lama ciocan (dacă pot să zic aşa) şi încep să lovesc zidul în apropierea inelului.

— Asta era, acum începe ascultarea! pufneşte Bérurier.

Sună a plin, adică nu sună. Ambroise, puţin cam agasat, ridică din umeri.

— Ce părere aveţi, rosteşte el, aici zidurile sunt groase uite atât şi numai din piatră…

Ciocăn întruna fără să ţin seamă de intervenţia lui, dar pe toată suprafaţa zidul e compact.

— Te-ai convins acum? mă întreabă Bem, căscând aşa de tare că te-ai crede în menajeria circului Pinder după ce leii şi-au luat porţia de fenergan.

— M-am convins, admit eu.

Ca pentru a mă contrazice, răsună un strigăt prelung. Tresărim cu toţii şi cei doi argaţi se trezesc. Lucru surprinzător, strigătul e mult mai distinct, mult mai prezent ca precedentele. Se repetă, infinit, sfâşietor. Îmi lipesc urechea de zid. Nicio îndoială, totul se aude din spatele lui.

— Mizericordie divină! exclam eu ca în romanele unde autorul este bine crescut. Ascultaţi puţin!

Grasu şi vărul lui mă imită. Iată-ne pe toţi trei cu obrazul lipit de perete, ascultând cu timpanele încordate, mai să ne smulgem trompele lui Eustache.

— Asta-i bună, se bâlbâie Ambroise…

— Ai zice că e cineva în spate, convine Béru ca un om ştiind să-şi recunoască greşelile chiar dacă nu-i sigur că el e tatăl!

— Ambroise, hotărăsc eu, trebuie să spargem zidul! Trimite după cele de trebuinţă.

— Dar dacă, îngaimă el plin de spaimă, proprietarul…

— N-are nicio importanţă, atunci când o să punem orga la loc n-o să se mai vadă nimic.

Acest ultim argument îl decide. Le ordonă mercenarilor să caute unelte potrivite, iar eu, fără să mai aştept, înarmat cu faimosul cuţit elveţian, mă pun la treabă, râcâind tapetul. Acesta e întins peste pietre unite ca şi cărămizile cu mortar din gros. Camarazii mei îmi sar în ajutor. Ambroise cu un opinel (cuţit tot elveţian) iar Béru cu proteza dentară, râcâie la unison. Cine ne-ar vedea ne-ar lua drept nişte zugravi cumsecade pregătindu-se de o muncă urgentă. Râcâim, zgâriem, degradăm, gravităm, agravăm. Tapetul de hârtie, umflat de igrasie nu se lasă rugat. Fâşiile se acumuleşte (potrivit lui Béru) pe parchet. Ceea ce ne încurajează, ne sporeşte perseverenţa, ne stimulează, sunt strigătele acelea care continuă, lamentabile şi tragice. Le găsesc omeneşti acum când sunt mai apropiate, mai uşor de auzit.

În mai puţin de nu prea mult timp, am eliberat trei sau patru metri pătraţi de hârtie în jurul inelului. Opresc această primă etapă a muncilor pentru a judeca rezultatul în ansamblul lui. Imediat ceva e în măsură să-ţi sară în ochi: pe o anumită suprafaţă, mortarul n-are aceeaşi culoare, iar pietrele nu sunt la fel de impecabil asamblate.

— Ia priviţi, domnilor, le spun eu, urmărind conturul nesigur al acestei părţi a zidului: aici s-a practicat o spărtură, şi a fost astupată, utilizând un ciment cu mult mai deschis la culoare.

— Exact! face Bérurier.

Ambroise râcâie una dintre îmbinările executate posterior cu vârful cuţitului.

— În orice caz, declară el, tipul care a astupat spărtura n-a fost de meserie.

— De ce? întreb eu interesat.

— N-a ştiut să prepare mortarul, priviţi cum se fărâmă. Ai zice că-i o piatră putrezită…

Peonii lui se întorc cu răngi de oţel şi ciocane. De data asta, fermierul e cel care ia conducerea operaţiunilor. Le arată argaţilor unde trebuie să spargă, şi chiar el pune osul la treabă, începând să lovească înfundat fără să mai stea pe gânduri.

Loviturile de ciocan par să înnebunească spiritul. Acum strigătele lui par să denote groaza. Sunt strigătele unei fiinţe luate la ochi, care nu vrea să moară. Am impresia chiar că desluşesc un „nu” printre vaietele lamentabile.

În zece minute, prima piatră de construcţii începe să se clatine ca ultimii molari ai lui Béru. Faptul îi stimulează pe zidarii noştri, care-şi sporesc eforturile.

Îşi dau toată străduania, cu tragere de inimă. Albi ca nişte pieroţi – diavolii. Praful de ciment amestecat cu sudoarea lor abundentă formează nişte măşti care le subliniază expresia imbecilă. Inteligenţa este, înainte de toate, o anume mobilitate a chipului.

— O clipă! strigă deodată Ambroise, ridicat la rangul de conducător al lucrărilor.

Pipăie piatra, cum palpează un doctor un pântec dureros.

— E gata desprinsă? îl întreb.

— Cred că am putea s-o tragem acum, e dislocată complet.

Îşi fixează cu toţii vârful răngilor între crăpături şi încep să gâdile blocul. Acesta se mişcă şi se deplasează cum se deplasase mai înainte orga: milimetru după milimetru după milimetru.

În curând depăşeşte verticala peretelui şi e mai uşor de apucat…

— Logic, ar trebui să daţi în hambar, nu-i aşa?

— Păi, aşa s-ar părea, bombăne Ambroise.

Se produce un enorm „buuf”. Piatra s-a prăbuşit pe pardoseală (care pardoseală, printr-o minunată utilizare a suprafeţelor plane constituie plafonul încăperii de dedesubt).

Ambroise se apropie de gaura în jur de patruzeci de centimetri pe înălţime şi şaizeci pe lungime practicată astfel. Se trage înapoi brutal.

— Ce grozăvie! strigă el.

N-am timp să-l întreb ce anume îi justifică această exclamare. O duhoare cumplită îmi biciuie nările. Să vă redau natura ei mi-ar fi imposibil atât e de feroce, de insuportabilă, de variată. Pute la puterea o mie! Găseşti de toate în mirosul ăsta: iz de hazna şi de groapă comună; exalări sălbatice, miasme inefabile care torturează simţul olfactiv.

— Nu-i hambarul, bolboroseşte Ambroise. Parcă ar fi o fântână.

Îmi lipesc ştergătoarea de muci dinaintea nasului şi mă apropii de orificiu cu lanterna. Îmi scot capul prin deschidere, ţinându-mi respiraţia, după care strecor şi mâna prin intervalul rămas şi, de bine de rău, orientez fascicolul luminos spre temutele adâncuri.

La început nu văd nimic, doar un coş sumbru de aproximativ un metru pe doi, tapetat cu pânze de păianjen. Cu toată batista, duhoarea, insuportabila duhoare, mă pătrunde, pune stăpânire pe mine, mă transformă în putreziciune.

Şi pe urmă, cercul de lumină albă se imobilizează, ceea ce nu-i lucru uşor, pentru că îmi tremură mâna.

Şi atunci văd.

Mi se zbârleşte părul, îmi ies ochii din orbite: răsună un strigăt înspăimântător, reverberat de pereţii gropii care-l fac şi mai cavernos.

Scap lanterna din mână şi ea cade ca un meteorit în văgăună, se sparge şi dispare.

••CAPITOLUL VI

Aşa cum vă ştiu, trebuie că muriţi de frică, fraţilor! Creierul vostru e numai semne de întrebare şi puţin vă mai lipseşte să nu faceţi pe voi, nu-i aşa?

Sincer, n-aş vrea să exagerez, dar asta-i situaţia! Mi se întâmplă uneori să forţez puţin nota descriptivului, să cizelez epitete-şoc, ca să vă treacă toate năduşelile. Dar în cazul de faţă, credeţi-mă, mai curând nu ştiu cum să mă reţin. Situaţia e de aşa natură că trebuie să te cramponezi de Littré[26]. Ca să încerci găsirea unor adjective corozive pentru descrierea ei.

Dacă n-ar fi miasma dezgustătoare care continuă să ne biciuie nasul, mi-aş spune că am avut o halucinaţie, ameţeli, o stare de leşin. Pe cuvânt de onoare, raţiunea mi se clatină ca o vată de zahăr în jurul beţigaşului. O greaţă violentă îmi zguduie alambicul. Dau fuga până la fereastră şi sparg obloanele cu o lovitură de picior (ea e joasă, iar eu sunt suplu) ca să pot trage în plămâni o gură de aer peizan şi în acelaşi timp nocturn. Mirosul plăcut al fermei mă revigorează. Foalele nu mi se mai satură.

— Ce-i acolo? bâiguie Ambroise a cărui mutră congestionată bate în albastru de Bress[27].

Nici Grasu nu se simte în apele lui, cât despre cei doi barmani de grajduri, se uită unul la altul speriaţi trăgând pe nas monstruoasele afluvii care tocmai le-a atins şi lor olfactivul.

— Incredibil, şi cu toate astea, adevărat! le spun.

Imaginea, atrocea imagine, a şi început să se estompeze în amintirea mea. O, miracol al omului egoist care expulzează urgent tot ce înseamnă durere, tot ce e neplăcut în viaţă. Într-o zi, mergeam cu maşina în compania unui fost deportat care petrecuse trei ani într-un lagăr de exterminare manipulând cadavre. Asistam la un banal accident de circulaţie, şi prietenul meu era gata să-şi dea ochii peste cap la vederea unei femei însângerate,

26 *Emile Littré* (1901-1881) – lexicograf francez. Pozitivist, e autorul unui monumental *Dicționar de limbă franceză* în 4 volume. (n.tr.).

27 Regiune argiloasă din estul Franței. (n.tr.).

întinse în şanţ!

— E cineva acolo? mă întreabă Bérurier, petrificat de teamă şi respect.

— Da, le mărturisesc, nu m-am înşelat: într-adevăr, este cineva acolo. Am putut să-l văd, dar e absolut cumplit.

— O fiinţă omenească? se hazardează Ambroise fără să-i vină a crede.

— O fiinţă omenească, dar care nu mai are nimic omenesc în ea.

— Nu mai înţeleg nimic, se bâlbâie el. Nu-i cu putinţă, cum să fie aşa ceva? Mai întâi ce-i cu fântâna asta?

— Nu-i vorba de o fântână, ci de un vechi coş de şemineu, presupun eu.

— E un tip acolo înăuntru? întreabă incredulitatea sa.

— Este, Grasule! Este! Trebuie să mărim spărtura. În acest timp, Ambroise, du-te şi caută lămpi şi funii. Să nu uiţi să aduci o sticlă de tărie, am impresia că o să avem nevoie cu toţii.

Fermierul dă fuga, complet năucit. Mai înainte să ajungă la uşă îl strig.

— Dacă găseşti nişte tifon şi un flacon de colonie ar fi perfect…

Pleacă. Le ordon cretinilor de serviciu să mărească gaura, ceea ce acum, e o treabă uşoară. Îmi dau ascultare mai docili decât vitele pe care le păzesc.

— Eşti sigur că nu te-ai înşelat, San-A.? şuşoteşte Alexandre-Benoît Bérurier, trăgând cu ochiul spre gaura neagră. Cum de a putut să trăiască un om atâţia ani într-o astfel de groapă?

— Tu n-ai mai auzit vorbindu-se de cazuri de sechestrări?

— Certenly, anglicizează colaboratorul meu, numai că un sechestraţionat trebuie hrănit, nu?

— Bineînţeles.

— Dar nu prea-i cazul cu dânsul, face familiar Béru, fiindcă gentlemanul de care vorbeşti a fost zidit acolo.

— Trebuie să fie vreo deschidere prin preajmă, pe

unde cineva îi strecoară alimente!

— Cine, cineva? rosteşte el întorcându-şi privirea.

— Cineva, pronume nedefinit, oftez eu.

— Te gândeşti la Ambroise?

— Béru, câtă lume locuieşte la fermă? Fă socoteala… Ambroise, nevastă-sa, fiică-sa, mama-soacră, servitoarea şi aiuriţii ăştia doi. Cred că-i putem tăia de pe listă pe argaţi, sosiţi aici posterior manifestărilor sonore…

— Şi Ambroise a venit posterior, obiectează Grasu în care se trezeşte spiritul de familie.

— Asta a spus-o el…

— Da' fermierul dinaintea lui…

— Tot Ambroise e cel care pretinde.

E într-o măsură prea mare deformat de poliţistul din el ca să nu-mi înţeleagă bănuielile şi să nu mi le împărtăşească.

— Pe scurt îl suspicionezi?

— Încerc să înţeleg, vreau să fiu logic.

Béru se preface că gândeşte şi apoi declară:

— Dacă vărul meu l-ar fi ascuns pe individ în fundul gropii, îţi imaginezi că s-ar mai fi distrat înflorind povestea ca să atragă atenţia?

Obiecţia mi se pare destul de pertinentă, dar mă abţin de la orice comentariu superfluu. Tocmai apare şi Ambroise cu materialul ad-hoc: lanterne, funii, o trusă de farmacie, o ploscă de tărie. Începem cu ce e mai presant, adică tragem fiecare un gât sănătos de drojdie criminală. Jurământul sucului de struguri! Acum deschiderea e prea destulă ca să permită trecerea unui om. Îmi confecţionez o mască, stil bloc operator pe care o stropesc cu apă de colonie pe bază de lavandă. După care mă leg cu o funie de mijloc.

— Am să cobor eu, îi anunţ. Să mă lăsaţi să alunec uşor…

Au înţeles. Nimeni nu e dornic să-mi ia locul. Dacă ar fi fost vorba de o partidă de bumbăceală, Béru ar fi reclamat să meargă în fruntea trupelor. O mitralieră care scuipă foc nu-l emoţionează pe tăticu'. Are ceva din

lăncierii din bengal prietenul meu. Dar coborârea asta din infern, vizita la fantomă nu intră printre aptitudinile lui. El e pentru atacul cu arme albe pe câmp deschis. Trageţi primii, domnilor Rosbifi! De acord, merge! Dar când e vorba să se cufunde în pestilenţă, în tenebre purulente, se declară forfait.

Îmi pun pe nas masca de gaze[28] şi păşesc peste acea margine care separă încă puţul de cameră. Ţin mânerul lanternei între dinţi. Mâinile îmi sunt crispate pe funie.

Printr-o mişcare a capului le fac semn că pot să înceapă coborârea. Ce expediţie, fratelo! E plonjarea cea mai fantastică din cariera mea. M-aţi mai văzut până acum într-o împrejurare atât de bizară, ia să vă aud? Eu, nu. Dacă nu cumva mi s-o fi blocat încuietoarea de la cutia mea cu fosfor.

Lanterna asta babană n-are nimic în comun cu lanterna mea de buzunar. Dacă aş avea destule parale ca să-mi construiesc un turn, aş putea să mă fac paznic de far cu un reflector puternic ca ăsta. Un gentleman far-man reprezintă o situaţie destul de sus-pusă, la drept vorbind. Dificultatea constă în faptul că nu poţi juca în fiecare dimineaţă partida de tenis. Datorită tamponului din tifon, mirosul nu mă mai agresează cu aceeaşi forţă. Coborârea se face lent. Pânzele de păianjen mi se lipesc de faţă, de păr.

Încerc să privesc dedesubtul meu, dar nu pot regla fascicolul lanternei, fiindcă o ţin în dinţi. Nu văd decât pereţii puţului de care mă lovesc. Zăresc mişunând în lumină nişte insecte despre care nici nu bănuiam că ar putea exista, atât sunt de barbare, de ilogice şi respingătoare. Cercul de lumină, de acolo de sus, se depărtează de mine. Simt că în curând voi ajunge la destinaţie. Dată fiind îngustimea maţului, e foarte probabil să intru în contact cu făptura zărită fugitiv. Tot trupul mi se înfioară.

N-are importanţă, trebuie continuată alunecarea infernală.

---

28 Care-mi servește drept mască de gaze. (n.a.).

Centimetrii de cânepă curg prin mâinile mele, lăsând o dâră de foc.

Şi, deodată, picioarele ating o suprafaţă dură. Nicio îndoială, am dat de pământ. Îmi regăsesc echilibrul şi dau drumul funiei înfierbântate. Apuc lanterna cu degetele amorţite de coborâre.

Coşmarul îşi schimbă forma. Iată-mă la fundul puţului, dar aici nu-i nimeni! Aţi citit bine sau am uitat eu să scriu? NIMENI! Privesc peretele: e continuu, alcătuit din pietre bine sudate între ele şi acoperite de un salpetru foarte vechi. Cu toate astea mi se pare că percep zgomotul răguşit al unei respiraţii sacadate. Înclin lanterna. În spatele meu, la nivelul solului, se deschide un soi de vizuină. Mă aplec şi mă cutremură un frison din vârful picioarelor până în cel al părului, cu oprire facultativă în tija cu incandescenţă. Făptura pe care doar am zărit-o de acolo de sus este aici, ghemuită într-o mică grotă pe care trebuie că a săpat-o cu unghiile. E ca o nişă înconjurată de fundaţia groasă a casei. Cufundat într-o băltoacă de apă provenind din infiltraţii, e omul cel mai teribil care mi-a fost dat să-l întâlnesc vreodată. Am văzut răniţi grav, monştri, epave. Mi s-au arătat în borcane embrioanele sinistre ale unor indivizi din fericire rămaşi la acel stadiu; dar niciodată, nu, niciodată un spectacol mai cutremurător nu mi-a rănit privirea. Obiectul ăsta căruia sunt obligat să-i dau numele de om, cum s-ar grăbi să scrie regretatul meu camarad Ponton du Sérail, e de o slăbiciune de nedescris. O grămadă de oase deasupra cu un cap hirsut. Barba îi ajunge până la genunchi, şi are ţeasta complet pleşuvă. Urechile seamănă cu mânerele unui paner. Ochii sunt practic închişi. Gheare lungi, lungi îi prelungesc mâinile şi picioarele. Pielea e abjectă, acoperită de noroi, de excremente, de murdărie, de puroi, de pustule, de cruste, de plăgi supurânde. Abia dacă clipeşte din pleoape sub lumina crudă a lanternei, dovadă că e orb.

Rămân distrus la vederea acestui deşeu. Îmi dau seama că fiinţa asta trăieşte aici de ani de zile, fără nici cel mai mic contact cu lumea exterioară şi cu lumina zilei.

Cum de a putut rezista? Mister. Mister pe care îmi promit să-l elucidez într-o clipă, dar deocamdată am o sarcină mult mai imperioasă de îndeplinit.

Stăpânindu-mi groaza, mă ghemuiesc la marginea vizuinii.

— Domnule, îi spun eu cu blândeţe, mă auziţi?

Nu-mi răspunde. Carcasa lui tragică lasă să se vadă cum îi bate sărmana inimă. Ceva mai înainte, cred că am făcut nişte referiri legate de încrâncenarea vieţii. Unde s-ar putea găsi un exemplu mai zguduitor?

— Am venit să vă eliberez, îi vorbesc în continuare cu o voce scăzută. Ieşiţi de acolo, noi o să vă îngrijim.

Nu reacţionează. Glasul meu îl sperie. Realizez că şi-a pierdut cu totul minţile. E mai rău decât un animal. Supremă etapă înaintea dispariţiei definitive.

Întind mâna să-l apuc. Nu reacţionează decât atunci când degetele mele se închid peste noroiul de care este acoperit. Atunci, dă drumul unui vaiet. Îl trag spre mine. E atât de slăbit, încât în ciuda opoziţiei evidente, îl scot din vizuină fără nicio greutate. Aducându-l spre puţ mă încăpăţânez să-i vorbesc, mai mult ca să mă conving că am de a face cu un om decât în speranţa de a-l domestici. Niciodată mila omenească n-a fost mai meritorie.

— Veniţi cu mine, dragul meu…

Caraghios, în fond, să vorbeşti zdrenţei ăsteia cu pluralul politeţii.

Nu mai are haine pe el. Debilitatea lui e totală. Membrele şi spinarea i s-au rotunjit. Are forma unui fetus sau a unei maimuţe.

— Ce se aude? întreabă de sus o voce reverberată de peretele puţului.

Imposibil să-mi dau seama dacă e glasul lui Béru sau al vărului Ambroise.

— E cumplit, le spun eu. Pregătiţi-vă la tot ce poate fi mai rău. Am să-l leg pe nefericitul ăsta cu funia şi să-l trageţi în sus cât se poate de încet, fiindcă e complet sfârşit.

Îmi desfac funia ca s-o trec în jurul acestui schelet

viu.

— Aveţi grijă să nu leşinaţi când o să-l vedeţi, le strig eu camarazilor. Vă previn că n-aţi mai văzut în viaţa voastră ceva asemănător. Trebuie să chemaţi imediat un doctor.

Încep să-l trag în sus. Bietul om strigă, dar vaietele îl epuizează. Văd corpul ăsta devastat ridicându-se progresiv. Atunci, profitând de timpul mort pe care trebuie să-l petrec în fundul puţului, mă decid să-l explorez amănunţit, ca să înţeleg ce a putut să se întâmple. Fundul gropii e plin de un strat vâscos, compus din pământ umed şi excremente.

Tot uitându-mă, zăresc o grămăjoară de oase mici. Părerea mea este că nenorocitul s-a hrănit cu şobolani în timpul interminabilei lui claustrări. Mai sunt şi dinţi minusculi de rozător, mai mici decât un bob de orez, şi dinţi de om: cei pierduţi de fiinţa zidită.

Stăpânindu-mi dezgustul, mă întind pe burtă ca să cercetez ceea ce am numit a fi o grotă. E vorba de o excavare cu dimensiunile unui geamantan mare.

E limpede că a fost săpat de prizonier. Dar trei lucruri l-au oprit: imposibilitatea în care se afla de a evacua pământul rezultat din scormonire, fundaţia construcţiei şi infiltraţiile.

Din aceste motive n-a putut săpa pe sub temelie, în schimb apa a fost cea care i-a permis supravieţuirea în infernul lui. În fundul grotei, remarc o moviliţă aurie. Verificând, descopăr uluit că-i vorba de boabe de porumb. Dar n-am ajuns la capătul surprizelor, fiindcă culegând boabele, văd curgând şi altele printr-o mică fisură din zid. Seamănă puţin cu un distribuitor de alune americane aflat pe tejghelele bistrourilor. Dacă nu mă înşel, porumbul trebuie că provine din hambarul megieş. Curge ca apa prin crăpătura îngustă. Vreo douăzeci de boabe se rostogolesc, reconstituind moviliţa care acţionează ca o valvă. Abia acum îmi explic cum de i-a reuşit sechestratului operaţiunea supravieţuirii. Acest Bombard[29] al

29 *Alain Bombard* (1924) – medic și biolog francez, în traversarea solitară a Atlanticului

catacombelor mânca porumb crud, bea apă din infiltraţii şi-şi oferea, când se ivea ocazia, şobolani şi gândaci.

Ies din nişa infamă şi îndrept în sus fascicolul reflectorului meu. Omul aproape că a ajuns la destinaţie. Acolo s-a făcut brusc o mare şi teribilă tăcere.

••CAPITOLUL VII

— Hei, voi ăia de sus! îi strig…

Vocea lui Béru (i-o recunosc nu atât după timbru cât după vocabularul folosit) îmi aruncă:

— Prezent, tipule, bine ai făcut că ne-ai prevenit! Nu arată bine deloc vigiliaturistul!

— Aţi chemat un doctor?

— Se ocupă Ambroise.

— Grăbiţi-vă să-mi trimiteţi ascensorul, n-aş putea să zic că-i un hotel de lux aici!

Trei minute mai târziu, funia face calea întoarsă şi sunt extras din temniţa asta infernală.

••

u întins omul pe pat şi puzderia de viermi şi paraziţi începe să mişune pe cearşaful alb. Îi ies de peste tot, sub toate formele omologate sau nu. E un exod de păduchi, de viermi, de gândaci. Aceşti domni şi doamne simt că stăpânirea lor a luat sfârşit şi că trebuie s-o ia repejor la picior înaintea şmotrului general. Scapă cine poate; sare cine poate; cheleşte cine pute.

Degeaba ne-am mobilizat mila, ne-am repetat că-i vorba de un om, am rămas împietriţi la doi buni metri de acest cadavru viu, hipnotizaţi de degradarea lui, sub impresia unui soi de delectare atroce.

— Ăsta da cadou pentru un coafor sau o manichiuristă, bolboroseşte Grasu.

Ambroise priveşte cu ochii căscaţi de parcă ar vedea pentru prima oară în viaţa lui.

— Aşadar, era cineva acolo, oftează el. De câtă vreme, dar cum?

În termeni precişi îi relatez în ce a constat operaţiunea-supravieţuire a celui scăpat din infern:

---

a experimentat condițiile de supraviețuire pe mare. (n.tr.).

infiltraţia apei şi porumbul, şobolanii, gândacii.

— Dar aerul? întreabă fermierul.

— Bănuiesc că există nişte fisuri în partea superioară a puţului, fiindcă se poate respira aproape normal acolo jos.

Béru e cel care pune primul întrebarea crucială: cea care, deşi suferiţi de o hipertrofie congenitală a creierului, v-aţi pus-o şi voi, avizi să aflaţi tot, aşa cum vă cunosc.

— Cum de a ajuns în groapa asta? întreabă el.

Ridic din umeri.

— Îţi dai seama că a fost închis acolo.

— E groaznic, se bâlbâie Ambroise, cum poate face cineva una ca asta!

E sincer mânios, vărul Grasului. Bănuielile mele în privinţa lui s-au spulberat acum când am constatat că sechestrarea ziditului durează de mulţi ani.

Dominându-mi scârba, mă apropii de biata creatură. Imposibil să-i dai o vârstă. Poate avea tot aşa de bine treizeci de ani sau optzeci. Sincer, la aproape cincizeci de ani, e imposibil să te pronunţi. Remarc un cucui în creştetul capului. O cicatrice prost închisă a unei răni foarte adânci. Această rană veche a fost provocată de căderea lui în puţ, dacă nu cumva…

Da, cred că întrezăresc adevărul. O parte a adevărului cel puţin. Probabil că s-a încercat asasinarea lui, făptaşii gândind că au zidit un cadavru. Dar tipul nu era mort şi în pofida unei căderi de vreo cinci-şase metri consecutivă „asasinării” lui, a scăpat cu viaţă. Îmi imaginez fiinţa asta grav rănit în fundul gropii. Febra, delirul… Şi pe urmă revenirea luciditătii. Trebuie că a strigat. A zgâriat zidurile cu unghiile, a scormonit pământul. Timpul a trecut, interminabil. El a experimentat noţiunea eternităţii. Omul ăsta e omul cel mai bătrân din lume. El a trăit echivalentul unor milenii în timpul celor câţiva ani, înghiţit de tenebre umede, luptând ca un termite să supravieţuiască, cramponându-se să-şi prezerve restul de viaţă. A avut momente de speranţă, pe când îşi săpa grota. Fără îndoială, spera ca ea să dea undeva la aer liber.

Rostogolirea grăunţelor de porumb trebuie că au reprezentat pentru el cel mai fabulos dar. Şi-a găsit un rost în vizuina lui. Să fi fost chiar aşa de nefericit cum s-ar presupune? Nu există oare, în cazul celor mai cumplite grozăvii, un fel de regulă a compensării, care face ca individul să sufere o metamorfoză mentală? Să-i fi fost de ajuns viaţa ca atare? Cine ştie dacă nu atinsese fericirea? Dacă bucuria de a te satisface în beznă, de a-ţi mai simţi inima bătând, sângele curgând, nu-i o formă de extaz în acest stadiu? Pe nesimţite, modul lui de a gândi s-a modificat, raţiunea şi-a pierdut echilibrul; el a devenit, nu un nebun, detest termenul ăsta, găsindu-l impropriu, dar… *un altul.* Nebunia nu-i un refugiu?

— La ce te gândeşti? mă întreabă Bérurier, cu un glas şi cu un aer recules.

— Îmi imaginez, îi spun… Cu ani în urmă, cineva l-a lovit cu o bâtă pe omul ăsta în moalele capului; uite-te aici, se vede limpede urma. Considerându-l mort, acel cineva a vrut să facă dispărut presupusul cadavru zidindu-l aici.

Grasu mă aprobă.

— Şi tipul, care nu se transformase în carne rece, şi-a revenit în fundul gropii?

— Exact.

— Atunci, respectivul cineva, care a comis nelegiuirea, n-o să fie prea greu de băgat la zdup, îşi dă cu presupusul Béru.

Şi intervine cu o serie de explicaţii în completarea tăcerilor noastre reculese:

— Trebuie ca el să întrunească mai multe condiţii, asasinul ăsta: unu, să poată dispune de casă, doi, să aibă materialul necesar pentru deplasarea orgii, străpungerea zidului, astuparea găurii, acoperirea cu tapet, trei, să aibă ştiinţă de existenţa puţului!

Îmi las mâna murdară pe umărul musculos al devotatului meu camarad.

— Béru, îi spun grav, ai rezumat magnific situaţia. Într-adevăr, e suficient să căpătăm răspuns la aceste trei întrebări elementare ca să punem laba pe criminal. Când

vom afla cine putea dispune de casa asta, cine putea străpunge zidul fără să atragă atenţia şi cine avea cunoştinţa de existenţa fostului coş de cămin, când vom afla toate astea, Grasule, un individ care se crede acum foarte liniştit are să guste la rândul lui paiele umede dintr-o celulă. Iar în momentul de faţă, prietene, nu regret decât un singur lucru şi anume că închisoarea în care-l vom înfunda are electricitate, încălzire centrală, apă curentă; că o să i se servească peşte vinerea şi o să aibă dreptul să se uite la televizor duminica!

— Dar asta nu-i tot, reia Maiestatea sa. Ţin să te omagiez şi să-mi cer scuze, tipule. Te-am cam luat peste picior când pretindeai că cineva striga; mi-am permis chiar să te iau la zor, deşi tu erai superiorul meu anarhic. Ţin să-mi asum greşelile şi să recunosc public că am dat-o în bară.

Îi mulţumesc printr-o înclinare a capului (ca şef ce mă aflu).

— Şi acum, face pocăitul, ar fi cazul să ne ocupăm de tăticu'. Nu credeţi că, până vine doctorul, i-am putea da să bea un gât de rachiu, ca să începem reeducarea lui la viaţa civilă?

— Aşa ceva ar putea să-l omoare, le spun. Dă-ţi seama că de ani de zile, bietul om n-a mâncat decât şobolani şi porumb crud.

— Atunci, să-i facem niţel toaleta, sper să nu sufere din cauza asta. Uite, măcar să-i tăiem barba, prietene? Ai mai văzut un Moş Crăciun cu o asemenea capcană pentru macaroane, ce zici? Eu, niciodată. Când proaspătul tău înviat din morţi o să aibă chef să se plimbe o să trebuiască spălat parchetul în urma lui.

Glumele lui nu-şi găsesc ecou. Mai întâi fiindcă nu-l trage inima să le spună, şi mai ales pentru că noi n-aveam inimă să le ascultăm. Nenorocitul ăsta distrus nu incită nicidecum la zeflemele.

— Ce păţanie! nu încetează să bolborosească Ambroise. Ce păţanie! Când se vor afla toate astea…

Odată consumat primul moment de stupoare, acum e

morocănos. S-a dus naibii fantoma! S-a ales praful de speranţele lui secrete. Adio proiecte de cuceriri funciare.

Deocamdată, descoperirea mea, urmează să ridice preţul proprietăţii la dimensiuni care o vor face inaccesibilă pentru el.

— Ascultă, Ambroise, îi spun, până una alta, mi-ar conveni să nu se audă nimic despre cele întâmplate.

Un bufeu de speranţă îi redă culorile.

— Într-adevăr?

— Criminalul crede de prea multă vreme că victima lui murit, ăsta e un atu pentru noi. Când va fi aici doctorul, am să-i cer să-l transporte pe sărmanul om la un spital destul de îndepărtat de locul ăsta unde secretul să fie păstrat cu străşnicie.

— Bună idee, mă aprobă vehement fermierul. Doctorul Laudaneume e o persoană foarte discretă, care o să ştie să-şi ţină gura.

— Ce facem cu argaţii?

Ambroise îi măsoară cu un ochi critic pe cei doi aiuriţi care au şi adormit în fotolii.

— Oh, în ceea ce-i priveşte, dacă am să le spun că au visat toate astea, vor crede că au visat.

••

uminile unor faruri dansează pe geamurile ferestrei. Se amplifică zgomotul unui motor şi văd apropiindu-se un Citroen de doi cai.

Fac semne mari ca să atrag atenţia conducătorului auto. Medicul mă zăreşte şi opreşte în faţa peronului.

Mă grăbesc să-i ies în întâmpinare în răcoarea scării de piatră.

E un doctor tânăr, cu părul tuns perie şi cu nasul proeminent. Seamănă cu nu ştiu ce pasăre din ordinul piciorongatelor a cărei poză am văzut-o pe un ambalaj de ciocolată. Ochiul ei în acelaşi timp tern şi vigilent mă tulburase.

— Credeam că nu-i locuită casa asta, îmi spune el, chiar de la parter.

Cobor treptele.

— Aşa credea toată lumea, doctore, îi spun strângându-i mâna.

E într-o cămaşă bleu cu guler răsfrânt, un pantalon de catifea şi un bluzon de antilopă. Are ceva în acelaşi tip modern dar şi rural. Trusa e o elegantă servietă diplomat dintr-un box delicat.

— Comisar San-Antonio, mă prezint. Mai înainte să vă conduc lângă pacient (niciodată termenul n-a fost în asemenea măsură meritat), aş vrea să vă spun două cuvinte.

Îşi încruntă sprâncenele, se uită la mine şi pe urmă, un zâmbet evaziv îi dă brusc chipului său un nu ştiu ce extrem de juvenil.

— Oh! Oh! face el (în franceză). Poliţia în această casă, miroase a mister de la o leghe.

— Aţi auzit, doctore, vorbindu-se de fantoma din Franc-Mâchon?

— Cine n-a auzit, îmi confirmă el. Face parte din folclorul de prin partea locului.

— Ce gândiţi despre toate astea?

Îmi zâmbeşte.

— Dacă aş crede în fantome, m-aş fi făcut mai degrabă vraci, decât medic.

— Sunt convins, îl aprob. Totuşi mi-ar plăcea să aflu ce părere aveţi despre acele zvonuri…

— Cele ale fantomei sau cele care circulă pe seama ei?

Bun, am nimerit peste un băiat spiritual.

— Despre amândouă, domnule general!

Îşi scarpină urechea cu un auricular expert:

— Cred că anumite elemente zoologice ar putea crea impresia că o casă e bântuită; un curs de apă subterană, alunecări de teren, şi, de asemeni, vântul. Pe scurt, cred în tot ce există, în tot ce e posibil, dar nu în imposibil. Acestea fiind spuse, ce s-a întâmplat încât să fie nevoie de bunele dumneavoastră oficii şi de ale mele?

Remarc că-şi încreţeşte nasul, fiindcă sunt impregnat puternic de duhorile dezgustătoare din puţ.

— S-a întâmplat că am dat peste fantomă, doctore, şi, dacă-mi puteţi permite cuvântul, această fantomă e cineva întors de pe lumea cealaltă! Şi încă unul care nu miroase deloc plăcut.

Cu acel talent al conciziunii care mi-a atras din partea unor anumiţi critici binevoitori porecla de „Deiblerul sintaxei”, îi narez extraordinarele aventuri ale nopţii. Fiindcă sunt extraordinare, cred că sunteţi de acord. Nu se cuvine să-mi veniţi acum cu proteste cum că îmi supraestimez marfa. Cumpăraţi o cărţulie de Proust şi o să constataţi atunci dacă şi el are tot atâta acţiune ca şi mine!

Ochii medicului se rotunjesc.

— Vreţi să spuneţi, rosteşte el, că un om era zidit aici de ani de zile şi că mai trăieşte încă?

— Se simte mai puţin bine ca noi, doctore, îl asigur, luându-l cu mine. Contez pe ştiinţa dumneavoastră care să mă ajute să-l fac ceva mai prezentabil, fiindcă va trebui să descoperim cine este!

••

stfel se termină evenimentele primei nopţi. Bomboane, caramele, ciocolată glasată… Păstraţi biletul fiindcă orice ieşire din această carte va fi considerată ca definitivă.

Există un bar-fumoar în spatele tablei de materii.

EPISODUL DOI
EVENIMENTELE DIN ZIUA URMĂTOARE
••CAPITOLUL I

Aştept cum aşteaptă un tânăr pe punctul de a deveni tată pe culoarul maternităţii să i se anunţe cum stau lucrurile precum şi lista angajaţilor.

Lângă mine, Béru, unchiul vigilent, doarme întins pe o banchetă. Visează că ar fi vorba de o blanchetă de viţel[30]. Fericită şi lăudabilă iniţiativă: Grasul şi-a tras pe el o pereche de pantaloni mai înainte de a ne însoţi.

— Vreţi să asistaţi la operaţiune? m-a întrebat doctorul Laudaneume înainte să intre în sala de îngrijiri,

30 Face parte din planul meu de autodistrugere. (n.a.).

unde se fac încercări ca locatarul clandestin din Franc-Mâchon să recapete o înfăţişare umană.

Am refuzat. Pentru mine e destul, mersi. Aspectul legat de răzuirea omului nu mă atrage. Nu ştiu dacă au de gând să-l lustruiască folosind leşie Saint-Marc sau o lampă de sudură, fapt e că spectacolul trebuie să fie mai puţin apetisant decât bucătăriile lui Claude Térail.

Mă simt sfârşit, trist şi putrescibil. Îţi dă de gândit o întâmplare ca asta. Meditez în asemenea măsură că editorul meu vine să-mi dea o mână de ajutor[31].

Câţi ani, de fapt, o fi petrecut nefericitul ăsta în groapă? Şase, şapte? Într-adevăr, trebuie că a fost teribil de rezistent! Mă întreb dacă are să mai trăiască încă multă vreme, acum când e redat unor condiţii de existenţă normale. Oare această schimbare de mediu nu-l va omorî? Trăia împreună cu şobolanii în beznă, în umezeală şi tăcere. Hărmălaia lumii, şi culorile ei l-ar putea distruge cum ar face şi un gât sănătos de alcool. Cine a făptuit crima asta monstruoasă? Fermierul precedent? Proprietarul? Cine altcineva? Poate Ambroise, deşi, apriori, pare a fi nevinovat? Îmi promit să aflu cât de curând. Pentru că, o dată în plus, Grasu are dreptate, o anchetă ca asta este o neghiobie. Când voi fi obţinut declaraţiile criminalului, îmi promit să-i aplic o corecţie monumentală ca să-i plătesc animalului costurile călătoriei mele în infern. O mai fi oare în viaţă? De atâta vreme, foarte adevărat, ar fi putut s-o şi mierlească, zidarul. Nu vă imaginaţi ca asasinul (îşi merită pe deplin cuvântul deşi în cazul de faţă nu s-a comis moarte de om), ca asasinul, repet, să fi murit înaintea victimei lui?

Emit un râs sarcastic, care-l trezeşte pe Béru din somn. Îşi freacă alveolele lotuşilor şi, printr-o mişcare lentă de rumegător, mă face să înţeleg că are gura rea.

— De ce mi te hlizeşti? mă întreabă el cu glasul care-i merge la fel ca şi gura.

— Îl degust pe criminal cu anticipaţie, îi spun.

---

31 Fiindcă el meditează! Din ce în ce mai dat naibii, nu? Nu disperați, am să încerc să vă recompensez. (n.a.).

Îmi ridic mâna, o strâng ca să fac un pumn, pe care i-l arăt lui Bérurier. El mă imită. Ne confruntăm cele două concasoare. Al lui e mai mare şi mai deteriorat decât al meu.

— Când punem laba pe el, îţi promit să dau noroc cu tine, San-A.!

Îşi înfloreşte degetele şi, cu toate cinci, îşi compune un pieptăn cu care îşi potriveşte părul în grabă.

Uşa sălii se deschide.

— Vreţi să veniţi? ne propune doctorul.

Dăm fuga neliniştiţi.

În patul alb, din fier, zace un soi de maimuţă bizară, cu ochii proeminenţi, cu pometii ieşind în afară a căror piele crăpată, fisurată, eczematoasă, te duce cu mintea la un foarte vechi pergament.

— *Ecce homo*! rosteşte medicul, care vorbeşte curent mai multe limbi.

Internul de serviciu e pe cale să-şi spele mâinile, îndelung, alături de o drăgălaşă infirmieră, al cărei ten pentru moment îl aminteşte pe cel al unei piersici, dar o piersică necoaptă.

Mă interpelează vesel. E un băiat înalt, solid şi brunet. Aerul unui rugbyman, cu ochelari în rame de aur care măresc şi mai mult ochii lui mari şi limpezi.

— Niciodată n-am făcut o treabă ca asta, rosteşte el. Pe cuvânt, mă întrebam din ce capăt să-l apuc. Asistenta mea s-a dus să verse în două reprize.

Frumuşica fată, flatată că se aduce vorba despre ea, îmi aruncă un biet surâs pe care abia îl poate schiţa. Ghiceşti că buzele ei sunt palide sub stratul de ruj.

Mă uit la găselniţa mea din Franc-Mâchon. L-au ras pe tip şi l-au lustruit cât au putut mai bine. Acum, lipsit de barbă, capul lui nu-i mai mare decât pumnul lui Béru, şi nu se dovedeşte întru nimic mai prezentabil.

Doctorul Laudaneume, care şi-a pus la inimă toată întâmplarea, scrie pe carnetul de reţete, aşezat în fundul sălii la o masă din material plastic, plină de instrumente.

— Încerc să vă întocmesc un prim raport, îmi spune

el, astfel încât să vă faciliteze identificarea. În acest scop, înainte de a fi bărbierit, i-am măsurat cu grijă firul de păr, ceea ce va permite unui specialist să stabilească durata claustrării lui.

— Bravo, doctore. Credeţi că ar putea scăpa?

— Nu ştiu ce înţelegeţi dumneavoastră prin a scăpa, intervine internistul, ştergându-şi ochelari stropiţi la chiuvetă. Tipul ăsta nu va ajunge niciodată centenar, cosmonaut sau campion al Franţei la 1500 de metri şi nu va obţine premiul Nobel. Presupun că, datorită unor îngrijiri foarte studiate şi a unei reeducări progresive, îşi va regăsi forţele, dar va rămâne o epavă. Am încercat să-l curăţ, numai că are pe el un strat de murdărie care face parte în asemenea măsură din propria lui piele, încât va fi nevoie de luni de zile de tratament mai înainte de a căpăta o epidermă normală.

— Aveţi idee cam ce vârstă ar putea să aibă?

— Bate spre cincizeci, presupun, cu doi trei ani plus minus.

— Credeţi că-şi va recăpăta uzul vorbirii?

— Nu l-a pierdut, din când în când, scoate nişte vaiete, îndrugă ceva. Când auzul se va reacomoda cu zgomotele şi cu limbajul, e posibil să se exprime de bine de rău, dar niciodată în mod coerent, dat fiind faptul că mintea lui a naufragiat. La drept vorbind, capacităţile lui mentale se vor dovedi mai lezate decât fizicul. Sănătatea i-o mai câştigăm noi printr-un şoc de vitamine, dar aici înăuntru, adaugă doctorul înşurubându-şi degetul în tâmplă, e cu totul altă afacere.

Îl trimit pe Béru să-mi caute în maşină aparatul de fotografiat Polaroid. Vreau să-i fac o serie de portrete descoperirii mele, ca să pot pune în mişcare serviciul de cercetări.

— Fiţi atenţi, mă adresez eu doctorilor şi infirmierei, vă cer în mod expres să păstraţi tăcerea asupra acestui caz, măcar două trei zile, promiteţi?

Toţi sunt de acord.

— Dacă citesc ceva mâine dimineaţă pe prima pagină

a ziarelor, am să vă trimit în fiecare noapte un sechestrat ca el să-l curăţiţi, îi ameninţ în glumă. Ambiţia mea este, continuu eu, să se publice fotografia ticălosului care a comis fapta în acelaşi timp cu cea a bietei lui victime.

••

ora când albesc ţarinile. Patru dimineaţa şi nişte intenţii ale zilei pe linia orizontului.

— O să fie frumos mâine, e de părere Béru.

— Vrei să zici peste câteva momente, Grasule!

— Ce noapte, geme el. Cad din picioare.

— E cazul să dormim puţin înaintea demarării anchetei. Trei ore de somn, un duş rece, o cafea bună şi…

— Şi o stacană de vin alb, conclude el.

Şi adaugă:

— Toată lumea parcă s-ar juca în sector de-a *Ileana Cosânzeana în pădurea soilită.*

Cam aşa-i, ferma e tăcută ca un muzeu după ora închiderii. Nicio luminiţă, niciun zgomot. Doar câinele, singurul, se apropie de noi bătând măsura, dar recunoscându-l pe Béru după miros, se întoarce să doarmă în hambar. Arunc o privire ostenită asupra clădirilor în ansamblu, şi mă frapează gândul că, pe când un om murea în mizerie şi nebunie, în jurul lui viaţa continua. Vacile erau mulse, se puneau tractoarele în mişcare, se pregătea mâncarea pentru familie, se cânta…

Inexprimabilul mă ia de braţ:

— Ştiu la ce te gândeşti, îmi spune el.

Iar eu ştiu, după glasul lui, că ştie într-adevăr.

— Unde ai să tragi pe dreapta, tipule? adaugă el. N-ai să poţi să te întorci în catedrală, cu gaura aia, cu cearşafurile unde l-am întins pe şobolanul ăla de canalizare!

Insistă, văzându-mi nehotărârea:

— Hai la noi în cameră, ne mai strângem puţin.

Perspectiva de a dormi în compania Berthei şi a armăsarului ei nu mi se pare cu nimic mai de invidiat.

— Glumeşti, Grasule, îl resping eu. Nu se violează în toiul nopţii intimitatea unui menaj!

— Ai să faci nani pe-o crâmpoţică[32], tranşează el. Cu o pilotă pe deasupra, ai să fii ca într-un plumann.

Sunt pe punctul de a leşina şi mă abţin de la orice rezistenţă. Iată-ne ajunşi la uşa cămăruţei rezervate copulărilor béruriene. Ghinion, e încuiată pe dinăuntru, ceea ce n-o surprinde pe Maiestatea sa.

— Cu toate evenimentele astea, sărăcuţa de ea, i-o fi intrat frica în oase. N-ai zice că e chiar aşa de impresionabilă, Berthy a mea.

Bate, uşurel la început, ca să n-o trezească, şi pe urmă mai tare. Se desluşesc nişte bombăneli, două glasuri, dintre care unul masculin, plin de întrebări.

— Cine bate acolo? se aude vocea răguşită a Berthei.

— Eu! răspunde tovarăşul ei de viaţă cu un maxim de sobrietate, asociat cu un maxim de nelinişti.

Aud nişte şuşoteli. Cred că decelez aproximativ următorul dialog: „E Alexandre-Benoît… Asta-i bună! Am adormit amândoi DUPĂ! Ce-o să-i zicem acum? Lasă că mă descurc eu!”

Şi uşa se deschide, dând la iveală o Berthy în costumul Evei. Jamboanele ei fac cute-cute, ţâţele fac noduri, iar burta festonată coboară în pantă dulce la locul unde atâţia domni şi-au dat până acum întâlnire.

— Ia zi, cum au mers lucrurile? face ea.

Vocea e liniştită, privirea atentă, iar surâsul degajă o infinită seninătate.

Béru preocupat, de pe acum ostil, gata de furii niagareşti, face un pas în cameră bombănind.

— Individul e la spital, da’…

— Tocmai stăteam de vorbă cu vărul Ambroise, ia cuvântul Berthe, trăgându-se într-o parte pentru a da la iveală un Ambroise în neglijeu, aşezat pe marginea patului, cu picioarele goale, păroase…

Berthe reia:

— Să nu-ţi vină să crezi, o întâmplare ca asta!

Béru nu răspunde. Seamănă cu un cerb (o, da!) care s-a pierdut de turmă şi ascultă acum zvonurile pădurii.

32 Béru a vrut să zică pe o carpeţică. Aţi vedea altă explicaţie plauzibilă? (n.a.).

— Ce cauţi tu aici, îl ia la întrebări pe vărul lui.

Berthe preia iniţiativa.

— Îi pierise somnul, şi mie la fel… De când aţi plecat voi, am stat niţeluş la taclalele cu Ambroise.

— În ţinuta asta! se burzuluieşte Grasu.

Vocea lui sună ca bubuitul surd al unui curs de apă subteran care îşi croieşte drum să iasă la aer liber.

— Şi ce-i cu asta! se indignează virtuoasa. Uiţi poate că-i vărul meu, ce naiba!

— Numai că-i de-al doilea, obiectează pertinent impertinentul.

Berthe vine sfoară spre el. Îl apucă de bărbia năpădită de vegetaţie ca să imobilizeze acest cap nobil, îngreunat de gânduri funeste.

— Alexandre-Benoît, rosteşte ea, dacă înţeleg bine ce-ţi trece prin cap, află că eşti un mare dobitoc! Trebuie să ai o minte prea a dracu’ de înclinată spre rele ca să-ţi închipui asemenea porcării! Moralitatea ta, ca să inventeze chestii condamnabile ca astea, e mai murdară decât grămada de gunoi din ogradă.

Iată-l pe tăticu’ îmblânzit, calmat, pocăit, turtit, asediat, redus, mort de ruşine, conştient de ticăloşia lui, de degradarea lui; copleşit de toate pustulele care-i tapetează sufletul.

— Ce tot vorbeşti acolo, Berthy! De unde le-ai mai scos şi pe astea? o dă el cotită. Am zis eu ceva? M-am mirat pur şi simplu că Ambroise a rămas în cămăşoaie la tine în cameră, e numai o remarcă pentru o chestie de formă!

Declaraţia lui restabileşte asieta vărului.

— He, Sandre, îl strigă el, tu ţi-ai petrecut jumătate de noapte în curul gol, nu-i tocmai o modalitate ca să te erijezi în poliţist cu bune maniere.

— Eu nu mă erectez în nimic, se dezumflă Bérurier, omul ăsta cumsecade. Nu mă judecaţi greşit, băieţi, dacă n-om mai sta acum şi de vorbă…

Mărinimos, Ambroise se retrage. De cum acesta a întors spatele, Berthe îi face o scenă soţului ei. Grasu se

scuză, şi iar se scuză. Îmi pregăteşte un culcuş improvizat la picioarele patului său.

În cele din urmă, somnul îşi întinde vălul vaporos peste multiplele noastre preocupări.

••

unt bântuit de vise cu duiumul, chiar şi de coşmaruri puse în scenă de Maurice Lehmann; vi le-aş putea povesti, fiindcă mi le aduc aminte, dar ar însemna să trişez. Câţi scriitori nu vă povestesc visele ca să tragă de pagini, dragii mei! E o ruşine! De cum îi seacă inspiraţia, romancierul se scarpină în cap cu semnul de întrebare al maşinii de scris şi se interoghează ce subterfugiu ar mai putea folosi ca să bată câmpii fără a-şi surmena glanda fecundantă. În astfel de cazuri, îşi spune: „Ia stai aşa: am să le povestesc un vis”. Ce ar putea risca atâta vreme cât un vis aboleşte tocmai ideea de construcţie şi vagabondează în domeniul incoerenţei. Găsesc procedeul ăsta demn de dispreţ, necinstit şi ruşinos pentru un om de talent, drept pentru care eu nu-l folosesc decât în cazuri de absolută necesitate.

Când ies de sub pilotă, cu gura cleioasă din cauza melancoliei şi capul dungi-dungi de idei sumbre, o zăresc pe Berthe, în slip şi moto-stivuitor, aranjându-şi buclişoarele cu ajutorul unui drot cu pilă.

Trăim într-o vreme, băieţi, în care obiectul îşi câştigă autonomia din ce în ce mai mult. Transcendat de electricitate îi dă acum cu tifla! O mini-pilă înseamnă libertatea, independenţa ustensilei.

A început o zi mare, lungă şi luminoasă. Soarele scaldă din răsputeri lumea asta care nu reuşeşte să-l lase rece în ciuda ingratitudinii ei. Berthe bagă de seamă că m-am trezit şi-mi adresează un zâmbet pofticios.

— Îl auzi cum sforăie, porcu’? şopteşte ea arătându-mi din fălci patul unde zace şi rage răvăşitul[33].

Cauza este că are turbinele supravoltate, bebeluşul. Te duce cu gândul la Creusot în preziua Mobilizării Generale.

33 Fonetic ar aduce cu iugoslava, ce ziceți? (n.a.).

— Intenţionezi să anchetezi cazul dumneata înşivă şi în persoană sau să-l însărcinezi pe zăbăugul ăsta al meu? mă întreabă ea. Pentru că, dacă aş şti că Alexandre-Benoît ar fi nevoit să plece, eu aş rămâne aici. Viaţa la ţară îmi prieşte. La Paris te ofileşti.

Biată, delicat violetă fanată! Umilă floricică crescută la marginea pavajelor, pălită de praf…

— Asta-i şi părerea mea, Berthe, domeniul Franc-Mâchon ţi se potriveşte de minune.

Cu care ocazie îi arunc o ocheadă plină de subînţelesuri care o face să cârâie ca o curcă în faţa unei porţii de castane glasate.

— Ca să revin la întrebarea dumitale, draga mea, reiau eu, am de gând efectiv să mă ocup de acest mister şi cu participarea stimatului tău soţ.

Grăsana se lasă pe vine lângă patul meu improvizat şi-mi şopteşte scufundându-mă în privirea ei lipicioasă de lubricitate:

— Vrei să-ţi zic ceva, comisarule? Eşti un mare neruşinat.

Aşa ceva e în stare să-ţi redea energia, fetelor. Un periscop îndreptat spre pungile ei de grăsime, spre cutele, cărnurile revărsate, spre fleşcăielile ei, spre perii şi aluniţele, şi mă trezesc imediat în picioare, îngheţat de groază, întrebându-mă cum fac alţii de o călăresc pe Berthe Bérurier, când nu sunt obligaţi s-o facă.

Urgent, mă evacuez din cameră, strigând-o pe mami. Félicie mă întâmpină. E gata spălată şi curată, draga de ea.

Citeşte un exemplar vetust din „La vieille des Chaudières”, descoperit într-un sertar al comodei.

Îi cer permisiunea să-mi fac toaleta la ea şi, tot spălându-mă îi povestesc cele întâmplate. Când vede fotografiile nefericitului, mami începe să plângă. Şi totuşi, pozele astea au fost făcute după ce doctorii se ocupaseră de el.

Când i s-a mai domolit puţin durerea, mă întreabă:

— Crezi că ai să-l poţi descoperi pe cel care l-a

închis, Antoine?

— Sunt sigur, mami. Pot chiar să te anunţ că n-o să fie o treabă prea grea. Am de ales între două grupuri de suspecţii: foştii fermieri şi proprietarii. A fost nevoie de timp ca orga să fie dată la o parte, să se spargă peretele şi să se pună totul la loc. Numai nişte persoane care au locuit la Franc-Mâchon au putut să îndeplinească munca asta.

O pup cu drag, asigurând-o că ei îi dedic această anchetă. Trebuie ca asasinul să plătească pentru abominabila agonie a victimei lui.

Cu aceste precizări, cobor să iau micul dejun în încăperea comună, unde Angélique discută evenimentul cu taică-său. Surescitarea ei este atât de puternică încât uită să mai fie bosumflată pe mine.

În vreme ce soţia-servitoare, mereu la fel de amorfă, îmi toarnă cafea fierbinte şi mă hrăneşte cu tartine unse cu unt, încep să-l iau serios la întrebări pe Ambroise. Aş fi putut să-l atac autoritar, din ajun, dar am preferat să aştept restabilirea calmului în capul lui. E cazul să-şi despacheteze luciditatea şi să-şi ascută logica după toate istoriile acelea cu fantoma.

— Dragă Ambroise, încep eu, scoţând din buzunar un carnet şi un pix de mare lux, acum e momentul să aflu de unde a pornit strigoiul nostru, dacă-mi pot permite butada. Prin urmare, am să-ţi pun câteva întrebări în prezenţa familiei dumitale, şi vă cer tuturor să vă gândiţi bine mai înainte de a răspunde.

Îmi termin de băut cafeaua. Îi măsor pe toţi la rând. Am încetat să mai fiu prietenul pentru a deveni poliţistul în campanie. Tocmai îl aud pe unul strigând cât îl ţine gura pe grămada de bălegar din apropiere, de parcă ar fi vrut să mă încurajeze.

— Cui aparţine domeniul Franc-Mâchon?

— Domnului Lachaise, negustorul de mobile, răspunde Ambroise.

Lachaise, numele mi-e cunoscut. Metroul e plin de reclame. El e singurul care fabrică mobile vechi autentice, aşa suna sloganul lui. S-ar părea că îngroapă sufrageriile

Ludovic al XIII-lea ca să le confere o autentică patină a timpului, să fie cât mai bine cariate, să posede viermii proprii. Trebuie să vă spun că până şi mesele spaniole suferă la el lovituri de ciocan şi rafalele lămpilor de sudură ca să devină pe deplin veritabile. Honoré Lachaise. O sută de ani de existenţă (nu el, comerţul lui). Care-i atuul său? Preţul de cost este extrem de scăzut, fapt care-i permite să se comporte cu largheţe faţă de client. Cine cumpără un taburet de bucătărie, primeşte gratis un dormitor, drept primă din partea lui Lachaise. Trebuie să te ţină cureaua! Ăsta-i comerţul cu mobilă: prima. Cu cât dai mai mult, cu atât devii mai repede miliardar.

— Îl cunoşti? chestionez eu.

— Nu l-am văzut decât o singură dată, la puţin timp după instalarea noastră aici. Îi arăta domeniul cuiva, abia dacă mi-a zis un bună-ziua.

— Şi atunci, cu cine ai tratat pentru arendare?

— Cu notarul lui din Mantes.

— Mi-ai spus că locuieşti aici de cinci ani.

— Cinci ani şi patru luni, intervine şi coana nevastă cu glasul ei decolorat de clor şi detergenţi.

Perechea ei o fulgeră din priviri, e un principiu. Ambroise nu tolerează ca brancarda lui să se manifeste. Supremaţia lui înainte de toate! Are unele slăbiciuni tolerante pentru dezmăţata de fiică-sa, fiindcă ea e frumoasă, inteligentă şi e fructul cărnii lui, cum se spune prin cărţile academice. Dar în ce-o priveşte pe consoartă, e interzis să scoată chiar şi un pâs, că altminteri o pasc loviturile de picior în burtă!

— De cum aţi sosit aici aţi auzit vaierele? îmi urmez eu firul.

Toţi strigă în cor:

— Din prima noapte!

— De când eşti dumneata fermier, Ambroise, casa mare a fost ocupată de careva?

— O dată sau de două ori, răspunde tatăl şi fiica.

— Cu ce ocazie, cât timp şi de cine? mă informez eu.

Trei întrebări într-una singură e un tur de forţă, nu?

Aminteşte de un buletin de referendum.

Toţi îşi pun mintea la treabă. Mama ar vrea să ia cuvântul, dar nu îndrăzneşte; mama-mare, care n-are nimic de spus, dondăne ceva. Angélique e prima care îndrăzneşte.

— Într-o vară, domeniul a fost închiriat unor englezi, cred că au trecut de atunci vreo doi sau trei ani… N-au rămas decât două nopţi. Şi pe urmă, au mai venit pentru o singură noapte, nişte prieteni ai proprietarului, cu titlu experimental, cred.

— Oh, da, îşi aminteşte şi Ambroise. Domnul Lachaise mi-a anunţat vizita lor. Oamenii aceia, soţ şi soţie, erau avizi după supranatural şi ţineau să verifice.

Zâmbeşte şi adaugă:

— Şi au verificat.

Mă uit la el în felul meu:

— Aş putea să pun pariu că în noaptea aceea au avut loc manifestări vizuale şi făinoase ale fantomei, nu-i aşa, Ambroise?

Tipul ridică din umeri şi zâmbeşte în spatele mustăţii lui băţoase. Păi ce naiba! Nu era ăla momentul? Atunci ori niciodată! Prietenii proprietarului aveau să dea un verdict pozitiv: casa era într-adevăr bântuită de stafii, era o mană cerească pentru acţiunile vărului.

— Cât timp au stat oamenii aceia aici?

— O singură noapte.

Sunt convins că vicleanul fermier i-a ţinut sub observaţii şi le-a înscenat toată comedia…

— Să vorbim acum despre predecesorul dumitale, vechiul fermier. Unde locuieşte?

— Parcă-mi aduc aminte că luase o fermă pe lângă Poiray-l’Eglise…

— Pe unde se află metropola asta?

— La vreo douăzeci de kilometri de aici, aproape de Houdan.

— Şi cum se numeşte domnul?

Îşi încruntă sprâncenele. Se căzneşte, fosforează, celulele lui grizonante au intrat în convulsii.

— Se termină în *yer*, aşa cred, bombăne el.

— Nu, tati, îl rectifică Angélique, se termină în *nien.*

— Îl cheamă Dalbuche, rosteşte timid fermiera, înfruntând riscul ca soţul ei să-i rupă vertebrele cervicale.

Şi ne arată o fotografie foarte frumoasă a papei Pius al XII-lea[34], reprezentând-o pe Sanctitatea sa în sutană de seară. Sub acest magnific portret în culori se poate citi un anunţ imprimat: *Abonamentul dumneavoastră se termină pe data de 14 a lunii în curs.* Alte caractere violacee şi băloase, ale tuturor imprimeriilor, muşcă din albul sutanei Suveranului Pontif încă se mai pot citi distinct, deşi sunt decolorate de timp şi soare: *Dl. Cl. Dalbuche. Franc-Mâchon. Bécasseville. Set O.* Imaginea (aproape sfântă) forma coperta unei reviste-magazin, al cărei redactor şef, dacă nu mă înşel, nu cred să fie înscris în partidul comunist. Înaintaşul lui Ambroise era abonat la respectiva revistă.

Îmi notez toate aceste date în carneţel.

— Bun. Asta ar fi materia primă. Mă duc să mă plimb puţin până când scumpul nostru Alexandre-Benoît va părăsi braţele lui Morfeu pentru cele ale nevesti-sii.

Cu aceste cuvinte rostite apăsat mă benoclez la văr cu aerul de parcă aş avea două, care-mi asigură un anume succes, pe jumătate, la dame. Stânjenit, îşi îndoaie şira şi iese din odaie, încercând să-i dea mustăţii alura celei a lui Salvador Dali.

— Îmi permiteţi să vă însoţesc, domnule comisar? mă întreabă ingenuă, drăgălaşa Angélique, când tatăl ei nu se mai vede.

••CAPITOLUL II

Îmi plac foarte mult însemnele distinctive ale notarilor.

Mie mi se par că-s frumoase. Ai zice că-s din aur. În provincie, ele au ceva care mă înduioşează. Mă fac să mă gândesc la o Franţă bătrână şi confortabilă, fără maşini şi tranzistori, aşa cum o ştiau părinţii şi bunicii noştri.

34 Ați remarcat că de la Pius al XII-lea, papii n-au mai luat numele de Pius, ai crede se tem de numărul treisprezece! (n.a.).

Însemnul despre care vă vorbesc pune vârf unei uşi groase, garnisite de cuie şi abia dacă se mai zăreşte din năvala unei viţe de vie sălbatice. Pe uşă străluceşte o placă de aramă mare cât un scut, care probabil că-i frecată şi lustruită cu devoţiune în fiecare dimineaţă:

J. Larnacq. Notar.

E mai mult decât o firmă, e o profesiune de credinţă.

— Aşteaptă-mă în maşină, chestioară încântătoare, îi spun Angéliquei.

Tocmai am făcut o plăcută plimbare pe câmpul proaspăt cosit, privind cum se clatină maşini agricole mari, cu aspect de scarabeu. N-am vorbit între noi. Sunt unele momente atinse de graţia divină, când tăcerea se potriveşte aşa de bine cu natura, că nu îndrăzneşti s-o tulburi.

— O să dureze mult?

— Maximum treizeci de secunde.

Cu aceste cuvinte mă atârn de lanţul clopotului şi o bătrână pergamentoasă (ceea ce-i trebuie unui notar) vine să-mi deschidă.

— Aş vrea să-l văd pe maestrul Larnacq, o lămuresc eu.

— Aveţi stabilită o întâlnire?

— Nu, dar am o recomandare din partea ministerului de interne, adaug eu, prezentându-i legitimaţia profesională (singura acreditată pe lângă serviciile publice).

Bătrâna aruncă o privire opacă asupra dreptunghiului de hârtie.

— N-am la mine ochelarii, spune ea.

— Ascultaţi, printre toate aiurelile care sunt scrise pe ea, consider un singur cuvânt esenţial „Poliţia”.

Ea cască o gură mare asupra absenţei dinţilor, cu care ocazie îmi permit să constat că are o limbă extrem de încărcată.

— Sunteţi de la poliţie?

— Până într-atât încât am fost numit comisar. Am nevoie de o informaţie urgentă pe care numai maestrul

Larnacq mi-o poate da. Dacă puteţi să mă anunţaţi…

Slujnica clatină din cap.

— Numai că-i ora lui de conferinţă, îmi spune cu un aer plictisit.

— Nu poate s-o suspende pentru cinci minute?

— Imposibil, e în toi!

Tot vorbind, am pus un picior înaintea celuilalt, obligând-o în felul acesta să pună un picior în spatele celuilalt, astfel încât ajung în casă. La dreapta, o uşă matlasată cu o piele jupuită anunţă biroul notarului. La stânga, o altă uşă, cu geamuri până jos, descoperă o încăpere mare, posomorâtă, plină de clasoare de un verde putred. Nişte tăntilici cu coc şi un şef mai verde decât clasoarele, bat la maşini de scris Ludovic al XV-lea de epocă.

— Durează mult conferinţele astea? mă informez eu.

— Depinde, face bătrâna.

Replica ei e urmată de zgomotul puternic produs de apa trasă şi un domn auster iese pe o uşă discretă pe care nu o zărisem. Îşi încheie bretelele cu un aer preocupat. După importanţa lui, lanţul de la ceas, decoraţia ordinului Grimoire, realizez că-i vorba despre notar.

— Ei bine, mă adresez eu slujnicei, conferinţa a durat mai puţin ca de obicei; după cum se prezintă lucrurile, probabil că maestrul Larnacq a mâncat prune.

Notarul se îndreaptă spre mine ca un elveţian pe cărarea principală a unei biserici într-o zi de mare sărbătoare. Poartă un pantalon cu dungi gri, un veston negru, cămaşă albă cu guler detaşabil şi o cravată în care este înfiptă o perlă a la orient-express.

— Ce s-a întâmplat, Jeanne? o întreabă el, ignorându-mă complet.

— Asta s-a întâmplat! îi zic, arătându-i portretul meu cu diagonala tricoloră pe fundalul Republicii Franceze.

Îşi ridică pe frunte ochelarii cu rame de aur. Natura e ciudată, nu? Servitoarea ca să poată citi avea nevoie de biciclete, iar el trebuie să şi le scoată ca să reuşească acelaşi lucru.

— Poliţia? se miră el, totuşi.

— Câteva informaţii, maestre. Are să meargă foarte repede.

Îşi coboară lentilele pe nasul ca un cioc de vultur şi-mi ţine deschisă prima uşă capitonată a biroului său, lăsându-mi mie grija de a o deschide pe a doua din lemn de copac.

Încăperea te face să visezi la romanele din epoca victoriană. E plină de mobile solemne din acaju, de canapele îmbrăcate în piele şi de lămpi cu abajur din opalin verde; pardoseala marchetată străluceşte la fel ca şi placa de aramă de la intrare.

Maestrul, liniştit, s-ar părea, în urma conferinţei, se aşază într-un fotoliu solid cu apărători pentru cap şi-mi indică un alt scaun, mai comun.

— Luaţi loc, domnule.

Domnul comisar San-Antonio ia loc şi-şi expune problema.

— Maestre, cred că dumneavoastră vă ocupaţi de gestionarea domeniului Franc-Mâchon?

Îşi orientează lentilele drept spre moaca mea. Ele captează reflexele şi brusc, ai impresia că are două pastile de sticlă în locul ochilor.

— Într-adevăr, de ce?

Pentru o clipă, nu ştiu dacă e bine să-i povestesc păţania din timpul nopţii, şi pe urmă mă decid că nu. Când vrei să păstrezi un secret, cel mai bun mijloc e să nu vorbeşti despre el, corect? Cred că raţionamentul meu stă în picioare!

— De multă vreme aveţi în sarcina dumneavoastră această proprietate?

— De mai bine de treizeci de ani! De ce?

Simt o plăcere deosebită să-i neglijez *de ce*-urile pe care mi le orăcăie. Nu mă aflu aici ca să vorbesc eu, ci ca să ascult. Explicaţiile nu le aduc eu, ci vin să le caut, să fim logici!

— Mi-aţi putea face istoricul?

Notarul ridică din umeri.

— Pe vremuri era o fermă cu acareturi care nu se mai terminau. Proprietarul, un fermier bogat, a murit tragic. A fost găsit spânzurat. Crimă, sau sinucidere, nu se ştie. Câţiva ani mai târziu, nevasta lui şi-a pierdut minţile, iar proprietatea a fost vândută la licitaţie. A fost răscumpărată de către văduva destul de excentrică a unui lord englez. Persoana era de origine rusă sau poloneză, nu-mi mai aduc aminte foarte bine… Avea un băiat mare, bolnav şi orb…

— A cărui orgă reprezenta singura lui desfătare, îl întrerup eu.

Domnului Larnacq iar îi sticlesc lentilele. E un tip înalt, cu pieptul bombat, părul cărunt, tenul în acelaşi timp palid şi congestionat. Fruntea e gălbejită, dar obrajii sunt ţesuţi cu vinişoare fine, albăstrii.

— După câte văd, sunteţi la curent! Şi atunci care-i motivul…

— Spuneaţi că doamna aceea bătrână anglo-slavă a cumpărat domeniul Franc-Mâchon, maestre? îl întrerup eu inexorabil.

— A făcut transformări radicale ca să despartă construcţiile în casă de locuit şi fermă.

— Cam pe când s-au întâmplat toate astea?

Îşi ridică mâinile, ca atunci când un general vrea să spună că te-a înţeles şi le lasă să-i cadă moale pe mapa din faţa lui.

— Ce părere aveţi, tatăl meu a fost cel care a întocmit actul de vânzare. Pe vremea aceea eram angajatul lui…

Prin fereastra mare cu perdele luate în derâdere de muşte, zăresc o grădină de provincie, cu bolţi de viţă, un bazin acoperit de muşchi, tufe de trandafiri, un şopron vechi unde dormitează o maşină neagră, bătrână şi ea… Trebuie, că-i plăcut să fii notar din tată în fiu în casa asta mare care miroase a ceară de parchet şi a hârţoage îngrămădite. Nu-i rău deloc să devii un individ ipocrit şi solemn în acest univers la adăpost de intemperii.

— Vreţi să continuaţi, maestre?

— Unde am rămas?

— Doamna transformă casa…

Plesnesc din degete.

— Cine a efectuat lucrările?

O nouă mişcare a braţelor, de data asta pentru a sublinia simultan lipsa amintirilor şi derizoria importanţă pe care o îmbracă această slăbiciune mnemonică.

— Asta-i bună, domnule, prea ceri multe de la mine! Nişte antreprenori din regiune, presupun.

— Doamna a fost nevoită să angajeze şi un arhitect?

— Foarte probabil.

Cad puţin pe gânduri. Ştiţi cum sunt eu? În unele momente simt că mă clatin. Viaţa e cuprinsă ca de un tangaj… Încep să visez. Nu-i vorba chiar de un vis, ci mai curând de o stare de spirit. O stare de spirit scăpată de sub control, foarte exact, în decursul căreia gândurile mele cele mai confuze o iau înaintea celorlalte, estompând pentru câteva secunde realitatea.

Îmi imaginez… Ferma care se ducea de râpă. Vânzarea la licitaţie… O bătrână bogată cu accent bolovănos află despre toate astea… Vrea să locuiască la ţară din pricina fiului ei… Vizitează domeniul. Singurătatea acestui platou îi place. Cumpără. Ea…

— Şi mai departe, maestre?

— A locuit la Franc-Mâchon vreo zece ani. Fiul ei moare şi atunci vinde domeniul.

— Domnului Lachaise?

O nouă scânteiere a lentilelor pentru a marca surpriza proprietarului lor. Îţi lasă impresia că se întreabă ce caut eu acolo, atâta vreme cât par să cunosc din capul locului toate răspunsurile la întrebările pe care i le pun.

— Efectiv, domnului Honoré Lachaise, fabricantul de mobilă. Cred că n-o să-mi spuneţi acum…

— Domnul Lachaise a locuit multă vreme la Franc-Mâchon?

Face o strâmbătură.

— Nu, câţiva ani, cinci sau şase. Familia lui nu se simţea bine acolo. Fiindcă, nu ştiu dacă sunteţi la curent şi cu acest aspect, dar…

— Casa e bântuită?

De acum înainte renunţă să-şi mai sublinieze surpriza. Se mulţumeşte doar să zâmbească, un zâmbet chiondârâş care-i descoperă nişte dinţi puternici şi sănătoşi, poate puţin îngălbeniţi, dar bine înfipţi.

— Într-adevăr, circulă tot felul de zvonuri.

— Şi ce gândiţi dumneavoastră, dragă maestre, despre aceste zvonuri?

Larnacq îşi scoate ochelarii şi suflă în lentilele care se aburesc. Începe să le frece cu o piele de cămilă nu cu mult mai mare decât o farfuriuţă.

— Fiecare e liber să creadă sau nu în fenomenele supranaturale, domnule.

— Personal, dumneavoastră credeţi?

— Gândesc că acest aspect nu ar avea importanţă, eludează el răspunsul.

Aşa îmi trebuie! Se răzbună în felul lui. De altfel, prea puţin îmi pasă mie dacă notarul crede sau nu în strigoi.

— Ca să revenim la familia Lachaise, ea a considerat că locuinţa e bântuită şi a părăsit-o?

— Exact.

— Ce s-a întâmplat apoi cu proprietatea?

— După un anume timp, a fost închiriată, dar locatarii, impresionaţi la rândul lor, au fugit, ceea ce n-a făcut decât să accentueze reputaţia proastă a acestui domeniu. De atunci, nu mai stă nimeni în casa mare, cu excepţia câtorva amatori de emoţii tari, care-i cer uneori domnului Lachaise să locuiască acolo o noapte. Până şi fermierii au ajuns greu de recrutat.

— Vorbiţi-mi de ultimul.

— Ambroise Parrey?

— Da.

Notarul repetă mişcarea cu braţele, dragă lui, de generalisim.

— Ce-aş putea să vă spun despre el! Doar că părea mai răbdător ca ceilalţi, dorind chiar să dobândească proprietatea.

— Ceea ce ar proba că lui nu-i e frică de fantome, nu?

— Sau, cel puţin, că le suportă mai bine compania, zâmbeşte notarul.

Primul lui act de civilitate, acest zâmbet destins.

— A făcut vreo ofertă?

— Ridicol de mică, declară el peremptoriu. Până într-atât încât, deşi domeniul Franc-Mâchon e discreditat, nu-l sfătuiesc pe clientul meu s-o accepte.

Trage o palmă nerăbdătoare în mapa de dinaintea lui.

— Şi acum, domnule comisar, declară el fără ocolişuri, v-aş rămâne recunoscător dacă mi-aţi expune motivul acestei anchete. Până aici am răspuns la toate întrebările dumneavoastră, din consideraţie faţă de profesiunea ce o exersaţi, în vreme ce a mea impune cea mai mare discreţie…

N-am încotro: trebuie să dau drumul la puţin lest. Ce-i drept, Larnacq n-a prea făcut mofturi.

— Situaţia se prezintă astfel, mint eu cu neruşinare: unul dintre prietenii mei intenţionează să achiziţioneze domeniul. Mai înainte, deşi nu-i nici pe departe superstiţios, m-a rugat să fac o mică anchetă în legătură cu fantoma… Am început cu începutul, adică prin întocmirea istoricului acestei proprietăţi. Mulţumesc pentru serviabilitatea dumneavoastră, maestre.

Mă ridic şi-i întind mâna. Îşi lasă în generoasa mea palmă patru degete îngheţate ca picioarele unui şarpe, rezervându-l pe cel gros unor utilizări de care n-am cunoştinţă.

••

— e treabă aţi avut? mă întreabă Angélique care, în aşteptarea mea, a deschis robinetul de unde scurte al maşinii.

Postul respectiv transmite o melodie cântată de Mireille Mathieu. Dacă nu cumva o fi vorba de Edith Piaf. Vă aduceţi aminte? Piaf, femeia aceea mărunţică de statură, care a inspirat-o pe Mathieu şi care, datorită acestei sămânţe, n-o să fie complet dată uitării. Oamenii n-au memorie auditivă. Cântăreţii de cum închid gura sunt

uitaţi. Urechea e un canal: nimic nu întârzia prea mult timp aici. Mozart, puţin, Beethoven şi pe urmă Brassens, dar alt gen; în afară de asta, tipilor: o conductă de scurgere, vă spun eu. Se prelinge totul în lungul timpanului şi se pierde în pantofi. Se întoarce la origine. Greierul după ce a cântat toată vara… e complet uitat de cum soseşte toamna! Zgomotele sunt unde care dispar imediat ce au fost emise.

Nu pot să mă împiedic şi să nu-i mângâi obrazul Angéliquei. Idei prea puţin protocolare îmi urcă dinspre fundaţii. La urma urmelor, îmi zic, ce-ar fi, nu? Poate că nu merită să fii mai cast ca un eunuc care a comis greşeala să se circumscrie la un măcelar.

— Ce treabă am avut aici?

Şi răspunsul îmi vine, discret… Deşi l-am aşezat delicat pe etajera de sus, ca să nu fie atins de nimeni.

Am venit să constat că printre atâţia oameni care au defilat pe la Franc-Mâchon, *numai lui Ambroise prea puţin îi păsa de fantomă.* Îl durea până într-atât în cot încât îşi aducea mica lui contribuţie personală supranaturalului.

Ceilalţi fermieri, proprietari, locatari, toată lumea, îşi lua picioarele la spinare, şi ştergeau putina rapid, strigând piua CHIAR ÎNAINTE DE VENIREA vărului lui Béru. Şi pe urmă, apare tatăl Angéliquei, ia în arendă ferma, îşi bagă dopuri în urechi ca să nu mai audă manifestările din cealaltă lume, şi se hotărăşte să cumpere domeniul.

Constituţie sănătoasă? Lăcomie ţărănească? Dacă nu cumva…

— La ce vă gândiţi? ciripeşte păsărica.

— La tine, îi răspund, la familia ta, sunteţi cu toţii aşa de cumsecade… Locuiaţi prin partea locului, înainte de a închiria ferma Franc-Mâchon?

— Eram dinspre părţile Normandiei, nu departe de Evreux. Tatăl meu avea o crescătorie de curcani.

Tânăra izbucneşte în râs.

— Deşi erau de rasă pură, nu erau chiar aşa de frumoşi ca dumneavoastră!

Ce părere ai, drăguţ ca madrigal, nu? Cam îndrăzneţ

venind din partea unei copiliţe, dar bine plasat.

— Cum de v-aţi stabilit aici?

— Un prieten de regiment al tatălui meu cultiva ferma înaintea predecesorului nostru.

— Franc-Mâchon! strig eu.

— Da. Se vedeau din când în când… Aşa i-a venit chef tatii să se apuce de cultura pământului în stil mare.

— Prietenul în chestiune vă vorbea despre fantomă?

— Nu-mi aduc aminte, eram mică, înţelegeţi? Presupun însă că da.

— De ce a părăsit ferma prietenul tatălui dumitale?

— Pentru că a moştenit o avere de la socrul lui, aşa mi se pare…

— Şi, de ce tatăl dumitale n-a profitat la ocazie?

— Şi-a depus candidatura, dar proprietarul avea pe cineva dintre ai lui şi nu l-a acceptat. Numai după ce predecesorul nostru a plecat la câtva timp, proprietarul s-a gândit la tatăl meu.

O ascult pălăvrăgind. S-ar putea să fie interesante toate astea, sau poate nu. Deci, Ambroise venea pe la Franc-Mâchon cu mult înainte de a fi fost fermier aici… „Şi ce-i cu asta?” îmi veţi obiecta cu acea inconştienţă care nu constituie farmecul vostru. Ei bine, nu-i nimic. Trebuie să vedem. Fapt este că lista suspecţilor se îngroaşă ca cea a unui cocteil. Mă gândeam că cercetările mele aveau să se circumscrie între două sau trei persoane; în realitate, suspecţii, posibilii, presupuşii, sunt cu mult mai numeroşi decât s-ar fi părut.

— De ce îmi puneţi toate întrebările astea? Îl bănuiţi pe tata?

Multă candoare în întrebarea ei, dar şi o doză de amuzament. Perspectiva nu o înnebuneşte. Trebuie că i se pare distractivă.

— Glumeşti, Angélique…

— De ce? protestează ea. Dacă stăm bine şi ne gândim, tata ar fi putut foarte bine să fie implicat, nu? Ştiţi, înainte să locuim la ferma Franc-Mâchon, *a stat aici singur aproape o lună,* pe când se *făceau lucrări în corpul*

acela de clădire.

Îmi spune toate astea în indo-europeană, Angélique. Pe cuvânt de om! Şi eu care eram cuprins de remuşcări că o trăgeam de limbă! Deşi sunt poliţist, întotdeauna mă mustră conştiinţa dacă-i iau la prelucrat pe copiii unui suspect.

Departe de a se formaliza, puicuţa vine şi cu alte amănunte. S-o amuze chiar în asemenea măsură să-l vadă pe taică-său urcând într-un furgon celular cu cătuşele la mâini sub pârâitul flash-urilor?

Am să vă spun una bună, prieteni: nu mai sunt copiii ce-au fost odată!

Progresiv, vremurile au desensibilizat fibrele filiale şi plozii, ca nişte fructe, nu-şi mai amintesc, de îndată ce au căzut de pe crenguţă, de pomii care le-au purtat.

Ce părere aveţi, să n-avem vorbe! E teribil de literar!

În legătură cu asta, ar trebui să-i previn pe domnii de la Goncourt: dacă au de gând să-mi discearnă premiul lor, şi dacă nu sunt găsit acasă, n-au decât să mi-l strecoare pe sub uşă, sau să-l lase pe ştergătorul de la intrare.

••CAPITOLUL III

Întors la fermă, aflu că Ambroise e pe câmp cu fina lui echipă de intelectuali din grajduri (viaţa continuă, cum subliniază, oftând adânc, Marthe, consoarta lui); în schimb, Grasu s-a sculat. E destins şi obrajii lui seamănă cu jambonul de Paris, proaspăt început.

— De unde vii? mă interoghează el, cu o notă zeflemistă în inflexiuni, fiindcă a văzut-o pe Angélique coborând din maşina mea.

— O vizită pe la notarul familiei ca să iau cunoştinţă de toate detaliile proprietăţii, îi dau eu raportul.

— Ai aflat ceva nou?

— Trei picături!

— Oricât de puţin ar fi, îţi face totuşi plăcere, intonează vesel.

— Pari în formă, în dimineaţa asta? observ eu.

Béru încuviinţează.

— Mă simt proaspăt şi adipos[35].

— Atunci, ne stabilim aici cartierul general şi decolăm! decid eu.

Un pupic mamei care se pregăteşte să facă o mare plimbare câmpenească, de unde se va întoarce, sunt sigur, cu un buchet cum n-o să găsiţi unul pe potrivă la nicio florărie.

O oră mai târziu, debarcăm la curcănăria centrală, iar eu urc în fugă la laborator. Mathias, roşcovanul repatriat din Lyon, e ocupat cu delicata îndeletnicire de a mări o fotografie. Plecând de la o probă minusculă, e pe cale să confecţioneze un portret mare, în culori.

Acesta din urmă reprezintă un prunc maladiv, cu tenul între piersică şi caisă, cu fruntea prea bombată şi privirea descurajantă.

— Ce mai e şi cu avortonul ăsta? întreabă Grasu. Locatar dintr-un borcan, încrucişarea dintre un maimuţoi şi un lucrător de la gaze sau consecinţa unei doze prea puternice de tranchilizante?

— E ultimul meu copilaş, ne informează această formidabilă lampă de sudură.

— Frumos bebeluş, se rectifică Béru fără să se piardă cu firea. Bun de reclamă pentru Blédine şi vitamina abe 12. Îţi seamănă leit, Roşcovanule. Ai zice că l-ai tricotat de unul singur.

Înseninat de neruşinata schimbare a opiniei lui Béru, Mathias se întreabă pulverizând un roz-bebe pe obrajii concavi ai descendentului său.

— Cu ce v-aş putea fi util?

— Vreau să-mi dezlegi o ghicitoare, tătic fericit ce eşti, atac eu. Cât timp ar trebui ca barba unui tip cu sistemul capilar mediu să atingă un metru patruzeci şi doi?

Crede că-i vorba de vreo glumă şi aşteaptă un răspuns aiuristic.

— Nu-i vorba de ultimul banc al lui Pierre Doris, bătrâne, îl iau eu la zor, îţi pun o întrebare cât se poate de serioasă şi profesională şi-ţi atrag atenţia asupra

35 Alt termen bérurian al cărui sens verosimil ar fi: proaspăt și dispus. (n.a.).

importanţei răspunsului tău…

Intervenţia mea îl smulge din letargie.

— Fără glumă, domnule comisar, cunoaşteţi pe cineva cu o asemenea barbă?

— Noi cunoaştem, pluralizează Maiestatea sa. Dacă l-ai fi văzut pe tip, semăna mai mult cu un brad decât cu Moş Crăciun.

— O problemă de sechestrare de persoană, ghiceşte Mathias.

— Exact, augustule, îl admiră Béru.

— Dacă ai vrea să te înhami la această mică problemă, mă impacientez eu, aş fi încântat.

Lasă de o parte mărirea portretului (mărirea unei asemenea orori reprezintă o încercare dură!) şi se aşază la biroul lui cilindric. Începe prin a răsfoi (e originar din Alsacia) o carte groasă cu pete negre, apoi se apucă de calcule lungi pe dosul unor circulare xerocopiate.

— Trebuie să ştiţi că, rosteşte el punând cifre unele sub altele, creşterea bărbii variază de la individ la individ.

— Sunt convins, cu toate astea s-ar putea stabili o medie, nu?

— Bineînţeles…

Descântă cifrele, îşi mestecă creionul şi în cele din urmă declară aşezându-l după urechea dreaptă ca un băcan.

— Cred că e vorba de vreo cinci ani!

Deci, estimarea provizorie e bună.

— Eşti sigur, pe ce afirmi, blondişorule?

— Cu o aproximaţie de două-trei luni, cred că mă apropii de contul curent.

— Cum zicea un viconte, prieten de-al meu, se bagă-n vorbă Béru, care este fără doar şi poate într-o dispoziţie excelentă.

Diagnosticul lui Mathias nu-mi spulberă îndoielile care, de la vizita mea la notar, mă sâcâie cu privire la Ambroise. A locuit singur la fermă timp de o lună, acum cinci ani! A avut, prin urmare, timp să lichideze pe cine a vrut şi să arunce corpul în puţ… Numai că, avea oare

cunoştinţă de acesta din urmă? Iată detaliul care prezintă importanţă.

— Îţi mulţumesc, Ruginitule, măreşte-ţi în continuare progenitura pe socoteala statului.

Sunt convins că s-a înroşit, fiind de felul lui un timid, dar aşa ceva nu se vede de sub culoarea lui cărămizie.

În elanul nostru, ne ducem la serviciul de cercetări ale persoanelor dispărute în interesul familiilor. Grasu, care a intrat în pielea diletantului, o face pe musafirul şi fumează un Burnus al cărui scrum i se răspândeşte pe revere. Béru se simte în vacanţă.

— Ia te uită! Stan şi Bran detectivi! se hlizeşte şeful serviciului, Guignolet, văzându-ne apărând în sectorul lui.

Scot pozele făcute cu ajutorul Polaroidului.

— Acum cinci ani, cel mult şase, acest domn a dispărut din circulaţie, dragă Prosper, îl întrerup eu. Cum şi-a petrecut vacanţa într-o gaură de şobolani, s-a mai schimbat niţel, şi nu mai prezintă o prospeţime Colgate; meritul tău ar consta să descoperi totuşi identitatea acestui domn.

— Oh, ce părere ai, asta-i o experienţă asupra partenogenezei?

— Un caz de sechestrare. Individul trebuie că a slăbit vreo cincizeci de kilograme: mânca doar şobolani şi boabe de porumb… E rândul tău, Prosper, să-ţi imaginezi sub actualul lui aspect cum arăta acum cinci ani, pe vremea când încă mai avea dinţi, păr, o mină bună, muşchi, o privire lucidă şi un cuvânt haios pe buze.

— Pe scurt, îmi aduci o sperietoare şi ai vrea să ţi-l restitui pe Alain Delon?

— M-ai înţeles admirabil.

Parcurge cu o privire din ce în ce mai consternată diferitele fotografii.

— Îţi dai seama că toate dominantele feţei lui s-au transformat. Ce-mi aduci tu aici, San-A. e ceva complet confuz. Se vorbeşte de omul cavernelor, acum va trebui să studiem, datorită ţie, omul pubelelor. Am făcut o vizită pe

la *Asul de pică* din Hambourg[36] unde se găsesc cele mai teribile epave umane, dar n-am văzut niciodată ceva echivalent. Picturile lui Goya, serios, e o reclamă pentru Cadum alături!

— Dar asta nu înseamnă că omul n-are un nume, un trecut. Dispariţia lui trebuie că a provocat consternare în sânul vreunei familii…

— Sau bucurie, observă Grasu.

Îi întind lui Guignolet raportul doctorului Laudaneume.

— Uite aici detaliile privind înălţimea lui, vârsta probabilă… Toate astea sunt foarte aproximative, fiindcă bietul om s-a deformat, s-a cocârjat, s-a tasat! Întocmeşte-mi o listă cu dispăruţii care s-ar putea potrivi descrierii. Mai trec pe aici peste o oră.

— Asta-i bună! se supără Prosper, ce-mi ceri tu e o muncă de titan!

— Şi piramidele au necesitat o muncă titanică şi cu toate astea uite-le că-s aici! Pe curând, leneşule!

••

-ai ce zice, nici ce obiecta, mai ales, industria frumoasă e frumoasă.

Când vezi marile magazine Lachaise, rămâi impresionat. Opt etaje de mobile, băieţi. Toate stilurile, toate esenţele. A adunat de toate Lachaise: de la mobilele ultramoderne, cu fotolii asemeni unor suporturi de ou, până la cele gotice, inclusiv. Şi cu toate astea, ce rari sunt fabricanţii de mobilă gotică în afară de anticari.

Îl întreb pe portarul galonat care îndrumă clientela unde e biroul.

— Mobilă modernă sau Regency? mă întreabă el.

— Prea puţin îmi pasă, îi răspund. Totul e ca domnul Honoré Lachaise să se afle în spatele uneia dintre ele.

Legitimaţia mea produce mica impresie obişnuită. Tipul ridică un telefon şi-l anunţă pe comisarul San-Antonio pentru dl. Lachaise. După care, ne dă în grija unei supraveghetoare în uniformă roşie, stil stewardesă de pe

36 Cel mai sinistru dintre azilele de noapte. (n.a.).

cursele Iberia, şi ne constituim într-un mic cortegiu ca să defilăm pe dinaintea boxelor expoziţiei, unde sunt reconstituite livinguri luxoase, dormitoare deocheate, sufragerii pentru mâncăi ajunşi, bucătării de te trec fiorii, birouri mai mult sau mai puţin ministeriale, mai mult sau mai puţin sinistre; saloane Ludovic al XV-lea sau Carol al X-lea… Trecem în revistă toate aceste standuri încremenite. Ai zice, un documentar asupra vieţii oamenilor, realizat de o specie care nici măcar nu aparţine ordinului mamiferelor. Habitatul lor văzut în secţiune! Rezumatul vizitei? Individul îşi pregăteşte haleala într-un loc denumit bucătărie, o consumă într-altul calificat drept sufragerie şi o digeră în al treilea cu firma de dormitor.

Béru admiră. E de părere că într-o zi sau alta va trebui să-şi reînnoiască mobilierul puternic încercat în scenele menajere. Astfel va avea impresia că a îmbrăcat o piele nouă. Ar fi cu totul altceva să-şi călărească nevasta într-un dormitor Ludovic al XVI-lea, i s-ar părea că şi-a refăcut viaţa. Câţi bărbaţi însuraţi nu-şi dau iluzia asta schimbând patul, dar în imposibilitatea de a-şi schimba şi consoarta? Pentru nouăzeci şi nouă la sută dintre contemporanii noştri reînnoirea constă în a lipi pe nişte pereţi ca vai de lume, care le constituie existenţa ca vai de lume, un nou tapet cu flori.

Nimerim drept în faţa unei uşi rebarbative, cu plăcuţa „Intrarea interzisă”, la stânga faţă de furtunul lucitor împotriva incendiilor, care seamănă cu un şarpe boa încolăcit asupra digestiei lui.

Aici, decorul se schimbă. Se umanizează. Părăsim expoziţia de mărfuri pentru ceva funcţional. Culorile sunt închise, aproape murdare, uşile vechi, scaunele şi mai uzate ca încălţările unui vagabond.

În fundul vestibulului, într-o nişă fără ferestre, o creatură în vârstă, cu tenul şi părul cenuşii, în haine cenuşii şi ochelari cu rame de oţel, tricotează o lână cenuşie în faţa unui aparat telefonic cenuşiu. În lumina cenuşie, trebuie să te uiţi pe bâjbâite ca s-o zăreşti, de parcă ar fi lucrată în filigran. Însoţitoarea, în acest univers

ofilit, pare un drăcuşor gentil.

— Poliţia, pentru patron! i se adresează cucuvelei bătrâne şi mumificate.

După care, se retrage. Băbuţa continuă să împletească, imperturbabil, fără măcar să ne arunce o privire. Cred că numără ochiurile, trebuie s-o înţelegem şi pe ea.

— Ce doriţi? ne întreabă cu vocea pe care ar vrea-o un şoricel septuagenar, în cazul în care şoriceii septuagenari ar vorbi şi ar trăi până la şaptezeci de ani.

Ce aplomb! Béru şi cu mine ne uităm unul la altul sideraţi de atâta naivă candoare.

— Aflaţi că-i vorba de ceva ultra-confidenţial! mă burzuluiesc eu.

Îşi ridică ochii (asta-i bună, şi ei sunt cenuşii) spre impertinenţa mea, pufăie uşor, în gol.

— Confidenţial sau ba, tinere, n-ai să-l vezi pe patron decât după ce ai să-mi spui mie ce anume doreşti, asta-i regula aici!

— Am impresia că însoţitoarea v-a precizat că suntem de la poliţie!

— Ei şi, nu văd cu ce ar schimba asta situaţia?

Grasu nu mai rezistă. Să încerce cineva să nesocotească poliţia în faţa lui, e mai rău decât dacă ar pretinde că-i deschide prohabul cu lovituri de brici.

— Ia ascultă, mamă-mare, o interpelează Grasu, în ciuda respectului ce-l port pentru cei o sută cincizeci de ani ai dumitale, dacă mai foloseşti tonul ăsta cu noi, o încurci, să ştii!

Bătrâna nu pare deloc mişcată.

— Eu îmi fac meseria, ne spune ea.

Job-ul ei este să îndeplinească rolul de fundaş în echipa Lachaise. Ea e cea care stă în faţa fileului şi-i împiedică pe intruşi să marcheze goluri. Numai o gorilă sau o femeie bătrână poate fi fanatizată în halul ăsta.

Mă aplec peste biroul ei din lemn de brad:

— Hai să-ţi explic, doamnă, ce are să se întâmple dacă nu suntem primiţi!

— O să plecaţi! face ea.

În tonul şi în manierele ei nu-i nici urmă de bravadă. Ne-a spus-o: ea îşi face meseria.

Îmi înghit furia.

— Da, doamnă, aş pleca, numai că domnul Lachaise ar primi repejor de tot o convocare şi el va fi cel care se va deranja, m-aţi înţeles?

Tricoteza ridică din umeri.

— Dacă o să primească o convocare, o să răspundă mai mult ca sigur, patronul nu lasă niciodată asemenea lucruri să treneze.

Deocamdată, Béru mă trage de mânecă:

— Vezi că babei i-a plesnit cremaliera şi că mintea i-a plecat cu sorcova! Spune-i acolo ce ţi-o trece prin cap, să terminăm o dată.

Din nou înţelepciunea vorbeşte prin gura lui Béru. Dar trebuie să recunoaşteţi că-i neplăcut să te izbeşti astfel de genul ăsta de baraj. Omul, când ajunge într-o funcţie, fie că-i vorba de afaceri sau de arte, prima lui grijă e să se izoleze. Pierde contractul, devine un soi de eveniment permanent.

— Ei bine, dragă doamnă, încep eu expozeul, aş vrea să mă întreţin cu domnul Lachaise în legătură cu proprietatea lui din Franc-Mâchon.

Dă din cap în semn că a priceput, dar mâinile ei mai împletesc puţin ele singure, ca un motor care îşi permite o repriză de autoaprindere.

— S-a întâmplat ceva?

Îmi vine o idee. Valorează cât valorează, ca toate ideile, abia mai târziu afli câte parale fac: după ce au scos pui…

— Da, doamnă, ceva grav…

Îşi smulge una dintre andrele din împletitură şi-şi scarpină cocul, aşa cum aţâţi un foc în vatră.

— Ce?

— A fost descoperit acolo un cadavru! declar eu.

— Dar… începe Béru, luat pe neaşteptate de această minciună.

Primeşte partea din spate a pantofului meu drept pe partea din faţă a pantofului său stâng, şi cu atâta forţă că scoate un ţipăt de otarie[37] care tocmai a plonjat într-un hârdău cu apă clocotită.

— Un cadavru! şopteşte dama. Atunci…

— Fiţi aşa de amabilă acum şi anunţaţi-mă! ciripesc eu ca un şcolar care-i solicită domnului învăţător permisiunea să scrie cu apă caldă prenumele prietenei lui pe pereţii de ardezie ai budei.

— Urmaţi-mă! face ea.

Se ridică, descoperindu-ne un tender enorm şi o pereche de picioare strâmbe, şontâc-şontâc, merge să deschidă o uşă care a fost revopsită pe la începutul anilor treizeci şi, fără să bată, intră într-un birou greu de descris.

Privirea mea ascuţită descoperă cu stupoare o încăpere cu tapetul înnegrit de fum. E mobilată cu o masă de bucătărie, servind de birou, un şifonier cu oglindă, servind de fişier şi nişte scaune care pot servi la orice. Pe unul dintre ele, un aragaz de camping… Pe el, o strachină în care se prăjesc doi splendizi cârnaţi de Toulouse. În faţa aragazului, supraveghind cum merge prăjeala, un bătrân voluminos cu părul alb, tuns perie. E îmbrăcat într-un pantalon obosit, o cămaşă albă îndoielnică şi o jiletcă cârpită de lână. Are în picioare nişte papuci mari îmblăniţi.

— Noré! îl strigă funcţionara-tricoteză. S-a întâmplat o nenorocire, iepuraşule, poliţiştii ăştia ne anunţă că au descoperit un cadavru la Franc-Mâchon.

Atitudinea familiară a bătrânei doamne nu-i decât o surpriză în plus. Iată-l deci pe faimosul domn Lachaise, regele mobilei! Are magazine populate cu angajate galonate, iar biroul lui e un soi de încăpere mizerabilă în care-şi prăjeşte cârnaţi! În fond, e simpatic, nu? Reuşita lui e ceva exterior. Tipul ăsta a rămas el însuşi, fără să fie alterat de succes, contrar altor industriaşi. A ajuns aşa cum a plecat, fără să se caţere pe grămada de milioane. Bravo, jos pălăria! Îi acord din capul locului o menţiune specială.

37 Mamifer carnivor din Oceanul Pacific, asemănător cu foca. (n.tr.).

— Ce mai e şi cu istoria asta, Ninette? rosteşte el, încruntându-şi sprâncenele groase de grifon.

Deşi i se adresează secretarei, întrebarea e pentru mine.

— Luaţi loc îmi spune, şi povestiţi-mi şi mie cum stau lucrurile.

Caut unde să-mi depun fundul pantalonilor precum şi conţinutul lui şi optez pentru o ladă.

— Actualul dumneavoastră fermier este văr cu inspectorul Bérurier, aici prezent.

— Prin alianţă, precizează prudent Grasy, apropiindu-se de aragaz. Nu puneţi un strop de vin alb înăuntru?

— Îi prefer natur, tranşează pere Lachaise[38].

— Faceţi o mare greşeală, îl asigură valorosul meu coleg.

Cu neruşinarea care-l caracterizează, rupe un cârnat în două şi devorează o jumătate suflând deasupra.

— E cu atât mai păcat, declară Bérurier cu cât am impresia că sunt din carne de porc din cap până în picioare.

— Am un cârnăţar mărunt pe strada Martirilor…

— Ar fi bine să-mi daţi adresa, decretează peremptoriu Umflatul. În zilele noastre, cârnatul e din ce în cel mai neglijat. Principalul defect, am să vi-l zic: e prea slab.

Socotesc oportun să pun capăt pertinentelor lui consideraţiuni asupra cârnaţilor, a morfologiei lor, a misiunii şi a destinului.

— Spuneam, domnule Lachaise, că fermierul dumneavoastră îl are ca văr pe inspectorul Bérurier. Ne-a invitat să petrecem câteva zile la el şi în timpul sejurului nostru pe proprietatea dumneavoastră am fost în situaţia să facem o descoperire macabră…

Iată-l acum, fetiţelor, pe San-A. al vostru plin de imaginaţie debitând o frumoasă istorioară… Orga cânta de una singură, şi atunci am vrut să ne asigurăm cum stau lucrurile. Am observat că era vorba de un curent de aer,

38 *Pere Lachaise* – principalul cimitir din Paris, joc de cuvinte. (n.tr.).

provenind dintr-o largă fisură din zid. Fermierul a decis să repare fisura câtă vreme orga era trasă de la perete. Mărind gaura ca să fie mai bine astupată, a descoperit un faimos puţ. Din curiozitate, Ambroise a plimbat fascicolul lanternei până în fundul gropii şi a zărit un schelet.

Negustorul de mobile mă ascultă cu atenţie pufnind. Din când în când, sprâncenele lui stufoase se ridică. Când am terminat, se întoarce spre amploita cu coc.

— Ninette, îi spune, vezi: casă bântuită, pe dracu'!

Zâmbeşte şi declară bătându-mă pe umăr:

— M-aţi făcut să câştig o grămadă frumuşică de bani, dragii mei, ar fi plăcerea mea să vă alegeţi o mobilă din antrepozitul de obiecte depreciate.

Reacţia lui e extrem de deconcertantă, recunoaşteţi! Dacă refuzaţi să recunoaşteţi, duceţi-vă la naiba.

— Pentru ce? mă bâlbâi eu.

— Păi, fiindcă avem în sfârşit explicaţia zgomotelor care mi-au discreditat proprietatea! O fisură, un puţ... Un curent de aer… nimic mai mult…

Ridic mâna.

— Dacă-mi permiteţi, domnule Lachaise, aş vrea să vă reamintesc faptul că în fundul puţului se afla un cadavru.

— Nu vă contrazic, îmi răspunde individul cu un optimism ancorat solid, dar un cadavru nu-i o fantomă. Apropo, ce căuta la mine cadavrul ăla?

— Asta mi-ar plăcea să aflu şi eu, domnule Lachaise. Şi mă bazez într-o oarecare măsură pe ajutorul dumneavoastră ca să descopăr…

Pere Lachaise începe să râdă.

— Auzi, Ninette? îi spune băbuţei.

Îl asigură printr-un semn că simţul ei auditiv funcţionează convenabil. Liniştit sub acest aspect, Lachaise îmi face faţă, îmi face mai ales sprâncene. Deasupra ochilor e un tangaj în toată regula.

— Ştii că eşti bine, tinere arătos, îmi spune el cu familiaritatea dură a oamenilor bine înfipţi în viaţă, dacă aş fi ştiut de prezenţa acestui individ, să fiţi convins că l-aş fi

poftit să-şi ia catrafusele. Dacă vreţi părerea mea, probabil că se află acolo de pe vremea când s-au efectuat nişte lucrări… Cine ştie, s-ar putea să fie vorba de vreun muncitor căzut în groapă fără ca ceilalţi să observe. Ce fel de puţ e ăla?

Mă uit la el fără să-i răspund. Pare sincer, tipul. În orice caz, dacă minte, posedă o tehnică dată naibii!

— Nu m-aţi înţeles, domnule Lachaise, arunc eu neglijent, cadavrul în chestiune datează doar de cinci ani, şi a fost ajutat să devină cadavru…

Pentru moment, regele mobilei vechi noi tace. Tricoteza, care a păstrat o andrea începe din nou să scormonească în coc.

— Cinci ani, îngână ea.

Bérurier devorează pe furiş şi cealaltă jumătate de cârnat, cu spatele întors spre noi.

Profit de letargia ambiantă ca să trag tare.

— De câtă vreme nu mai locuiţi la Franc-Mâchon?

— Oh… începe bătrânul.

Pe urmă se întoarce spre dama cenuşie:

— De câtă vreme, Ninette?

— De şapte sau opt ani, răspunde ea.

— Din ce motiv aţi părăsit domeniul?

Lachaise o arată pe funcţionară printr-o mişcare a bărbiei.

— Din cauza ei, bombăne moşul.

— Din cauza secretarei dumneavoastră? mă mir eu.

— E soţia mea, îmi dă replica fabricantul de mobile. Doamna Lachaise…

Această prezentare tardivă nu poate decât să mă impresioneze. Béru se întoarce şi nu mai poate de fericit ce-i, cu gura plină, buzele şi cravata năclăite de grăsime:

— Aha, din cauza aia o făcea doamna pe gestapovista…

Dragul de Lachaise… Potenţat refugiat într-o încăpere jalnică ca să nu piardă contactul cu esenţa lui şi a cărui pace e asigurată aprig de către propria lui soţie. Dacă are copii, trebuie că ambalează mobilă pe undeva la

subsol şi, pe ce puneţi pariu, că fratele mai mic nu-i măturător?

Dominând această nouă surpriză (în engleză surprise), revin la oile noastre.

— De ce aţi părăsit Franc-Mâchon, doamnă?

Ninette Lachaise îşi introduce andreaua în corsaj ca să gâdile acele părţi ale persoanei ei al căror uzufruct îl posedă doar moş Lachaise.

— Nu mă simţeam bine acolo, mărturiseşte ea. Şi pe urmă, era prea departe ca să mergem în vechend până la Bécasseville.

— Vă era frică de casa aceea bântuită?

— Frică nu, dar îmi era neplăcut.

— N-aţi auzit nişte zgomote insolite?

— Nu s-ar putea spune că făceau chiar solo, declară Honoré Lachaise, nişte trosnete, şi pe urmă blestemata aia de orgă…

— Taratata, Noré, îi retează vorba soţia-secretară-tricoteză şi bodyguard. Adu-ţi aminte de nopţile în care se trânteau obloanele, deşi erau închise…

— Nu zic nu, dar…

— Of, când te aud, o faci pe ăla viteazul acum, dar ştii ce prost dormeai, aminteşte-ţi. Şi că ai fost foarte mulţumit când ne-am întors la Paris.

— De la plecarea dumneavoastră, v-aţi mai întors pe acolo?

— Da, în timpul zilei, ca să le arătăm domeniul unor persoane interesate.

— Vreau să spun că n-aţi mai rămas acolo peste noapte?

— Nu.

— Şi nimeni n-a mai locuit acolo în afara unor englezi, cred, care au fugit speriaţi?

Bătrânul ridică din umeri:

— Ba da: ex-ginerele nostru.

— Cam pe când?

Răspunsul vine naiv, suav, plăcut la ureche.

— Cam acum cinci ani, chiar imediat după ce a

divorţat de fiica noastră. Neisprăvitul ăla s-a dus să petreacă o vreme la Bécasseville, singur. Cura lui de singurătate, cum spunea. În realitate, era cu o marţafoaie.

Acest termen argotic în gura industriaşului capătă o semnificaţie extrem de condamnabilă. Devine dezonorant.

— Cine arendase ferma în perioada aceea? mă informez eu.

— Nimeni. Fermierul nostru ne lăsase baltă ca un păcătos ce era, fiindcă primise o moştenire. Dacă îmi aduc bine aminte, a fost un interval fără niciun arendaş şi exginerele meu, care nu ştia de ce să se apuce, s-a dus acolo să aibă grijă de vite.

— Se pricepea?

— El? Da de unde! Un incapabil, un om răuvoitor, un puturos cu un fir de păr între degete în chip de baston.

— Ce profesiune avea?

— De n-aş mai auzi vorbindu-se, geme Ninette, stingherită, era artist pictor!

— Şi se numea?

— Vincent Dauvers.

— Unde l-am putea întâlni pe acest pictor-fermier?

Lachaise începe să-şi danseze sprâncenele.

— Asta-i bună, prea vreţi multe de la mine.

— Acum să vorbim de fermieri; pe vremea când locuiaţi la Franc-Mâchon, pe cine aţi avut?

— Pe un anume Siméon, cel care m-a părăsit din cauza moştenirii. Pe urmă l-am luat pe unul Dalbuche, pe care un prieten de-al meu îl avusese ca muncitor agricol, dar şi individul ăsta mi-a dat cu tifla. Atunci l-am angajat pe actualul fermier ce solicitase ferma la plecarea celui de dinaintea lui, al cărui prieten era.

— Ce părere aveţi de Ambroise Parrey, domnule Lachaise? îl întrerup eu.

— Un băiat foarte capabil, care o să parvină. De altfel mi-a şi propus să cumpere domeniul Franc-Mâchon. Notarul meu m-a sfătuit să-l refuz, preţul lui fiind prea mic. Bine am făcut că i-am ascultat sfatul pentru că acum proprietăţii îi va creşte valoarea cu siguranţă…

Nu mai e preocupat decât de un singur lucru, Lachaise, de profitul adus domeniului său prin moartea unei legende.

— Doamna de la care aţi cumpărat domeniul Franc-Mâchon, îmi urmez eu investigaţia, a adus unele transformări proprietăţii; deţineţi cumva un plan al lucrărilor întreprinse?

— Nu, face el surprins, care ar fi motivul?

— N-aţi avut niciodată aceste planuri la dispoziţie?

— La ce mi-ar fi trebuit?

— Spuneţi-mi şi mie cum se stinge aragazul ăsta? Grăsimea a început să miroase a ars.

Lachaise merge să oprească gazul. Se uită în tigaie şi întreabă sobru:

— Şi cârnaţii mei?

— Suculenţi, afirmă Béru care posedă simţul conciziunii.

— Ai nişte maniere cam ciudate, băiete! protestează negustorul de mobile.

— Să-mi ziceţi inspector, îl corectează Béru ostil. De obicei, pretind să mi se adreseze lumea cu domnule inspector, dar, dat fiind părul dumneavoastră alb, fac şi eu nişte concesii.

Scoate o batistă de culoarea trotuarului şi se şterge la gură. După care eliberează o regurgitaţie care te duce cu mintea la răgetul unui leu într-o biserică.

— Îmi permiteţi să pun şi eu însumi anumite întrebări, domnule comisar? mă întreabă el plin de importanţă.

Printr-un gest, îi acord permisiunea cerută.

— Aş vrea, declară Grasu, întors cu faţa spre cei doi, să-mi vorbiţi de ginerele dumneavoastră.

— N-ar mai fi nimic de adăugat, bombăne Lachaise: un ticălos!

— Era divorţat şi totuşi i-aţi lăsat proprietatea pe mână?

— Îmi plângea pe umăr cum că nu ştia unde să se ducă, că era lipsit de orice venit, ne lămureşte Lachaise. Şi

i-am propus atunci să se ducă la Franc-Mâchon ca să-l depanez.

— Şi a îngrijit acolo vitele?

— Da de unde… Când m-am dus să verific cum stăteau lucrurile la fermă, am găsit bietele vaci nechezând să-ţi frângă inima.

— Şi caii mugind? îl completez eu.

— Ar fi murit de foame dacă nu dădeam pe acolo, fiindcă vagabondul spălase putina.

Bérurier îşi permite o nouă râgâială care-l face pe moş Lachaise să bată în retragere.

— Şi când l-aţi mai revăzut pe ex-ginerele dumneavoastră? întreabă Béru.

— Niciodată, mulţumesc lui Dumnezeu, strigă în cor cei doi soţi.

Cuvântul „niciodată” îmi biciuie creierii până la nucleu.

— N-aţi mai avut veşti de la el?

— Niciodată, reiterează Ninette, care manipulează periculos andreaua.

Ezită şi pe urmă o strecoară pe spate după gulerul rochiei. După cum merg lucrurile, aş putea să pariez că într-una din zile o să ajungă să şi-o bage în fund.

— Şi nici fiica dumneavoastră nu l-a mai revăzut?

— Nici ea, dus a fost!

Grasu şi cu mine schimbăm o privire lungă. Scot o fotografie a „strigoiului” şi o întind soţilor Lachaise.

— Îl cunoaşteţi pe omul ăsta?

Ea se uită prima şi spune că nu. Soţul îi fură ochelarii ca să examineze fotografia şi spune la rândul lui nu. Insist.

— Într-adevăr, sunteţi siguri că acest cap nu vă spune nimic?

— Întrebarea se pune unde să fi cunoscut un asemenea debil mintal, răspunde Ninette, înţepată.

Decepţionat, bag poza în buzunar.

— Vă rog să mă scuzaţi, conchid eu, asta-i tot pentru moment.

— Şi ce facem cu cadavrul? întreabă Lachaise.

Negustorul ăsta de lemne mă scoate până la urmă din sărite.

— Dacă într-un an şi o zi nimeni nu-l reclamă, e al dumneavoastră, le promit eu răsucindu-mă pe călcâie.

••CAPITOLUL IV

— Ai gândit la fel ca mine mai adineaori, nu? face Béru.

Ne aflăm într-un mic restaurant specializat în mâncare de varză acră cu tot felul de specialităţi din carne. Grasu are dinainte o şaretă plină.

— Te-ai gândit pentru moment că l-am scos din groapă pe ginere, nu-i aşa?

— Da, foarte adevărat, încuviinţez eu atacând un francfort cu arme albe.

— Ei bine, continuă vajnicul Béru, eu am schimbat puşca pe alt umăr, şi am să te anunţ un lucru, tipule: ginerele nu-i victima, el e asasinul.

— Posibil, admit eu cu atât mai convins cu cât îi împărtăşesc opinia.

— Tipul ăsta, continuă Mamutul, era defrazat după divorţ. Fără un franc… Dacă a ţinut să se ducă la Franc-Mâchon, înseamnă că punea el la cale o lovitură perfidă.

— Nu te grăbi, să nu uităm că Lachaise a fost acela care i-a propus să se ducă acolo…

Maiestatea sa reflectează în aburii mâncării. Pentru ca Béru să vorbească având sub nas o farfurie de varză cu carne, trebuie să fim convinşi că-l acaparează teribil subiectul.

Brusc, mă ridic de la masă ca acţionat de un resort (cum scriu confraţii mei pe care banalităţile nu-i incomodează).

— Unde te duci?

Grăbesc spre cabina telefonică şi caut numărul de telefon al casei Lachaise. De neiertat! Am omis să-i întreb de adresa fiicei lor pe cei doi soţi. Or, e neapărat să o intervievez pe ex-doamna Dauvers. Din fericire, vigilenta Ninette, fidelă în post, îmi astupă lacuna. Mă informează că moştenitoarea lor s-a recăsătorit cu un medic din

Neuilly de origine franceză, dar resortisant din Africa de Nord. Doctorul Chkoumoune specialist în sechelele de sodomie ale profesiunilor sedentare.

Când mă întorc la masa noastră, bulimicul a şi data gata o farfurie de varză acră. Îşi curăţă dinţii cu un vârf de furculiţă pe care l-a depărtat, în acest scop, de celelalte.

— M-am gândit la toate astea, îmi spune el, extrăgându-şi o bucată de şorici pe care o consumă pe loc.

E foarte preocupat de afacerea Franc-Mâchon. Să fie oare din cauză că unul dintre membrii familiei lui este mai mult sau mai puţin implicat? Sau a fost impresionat de aspectul nenorocitului ăla? Fapt este, că Béru al meu fosforizează ca niciodată până acum.

— Şi care-i concluzia ta?

— Ginerele e amestecat în povestea asta până peste cap. Cum nu-i el victima, e asasinul. Reuneşte toate calităţile, afirmă această minte deductivă. După câte ştim, doar el s-a aflat singur la castel, şi tocmai în perioada aia care ne interesează pe noi. Tipul era la ananghie şi de atunci a dispărut din circulaţie. Îţi dai seama ce buchet asortat, frate dragă! Nu mai avem ce pescui, găleata-i plină.

Admit, încuviinţez, aprob şi-mi mănânc varza, ajutat de chefliul Béru, care munceşte serios cu furculiţa în porţia mea.

După ce ne bem cafeaua, îi telefonez lui Prosper Guignolet. Nu-mi lasă timp să-i pun nicio întrebare.

— Fiar-ar al naibii, nici că se putea mai bine, San-A.! strigă el. Cu toată echipa mea am cercetat întreaga perioadă indicată de tine, dar mă jur că niciun dispărut nu corespunde cu domnul Fantomas al tău. Niciunul, nici pe de-aproape, nici pe departe.

— Insistă! oftez eu şi închid.

Aşa precum vedeţi, drăguţelor, când cineva îşi închipuie că o anchetă e floare la ureche, se înşală amarnic, îşi bagă degetele în ochi de-i ajung până-n slip. Am plecat la vânătoare cu certitudinea că era vorba de o mică formalitate acolo, şi pe urmă…

— Nu! strig eu, luând loc la volan…

— Ce, nu? vrea să ştie fenomenalul.

— Ginerele n-a stat singur la Franc-Mâchon, vărul tău a petrecut acolo o lună mai înainte să ia ferma în arendă.

— Ce tot vorbeşti tu! protestează Béru. Unde ai citit asta, în *Aici Parisul*?

— Nu tocmai, rostesc eu, demarând. Angélique mi-a povestit. Ambroise a venit înaintea familiei, pe când se renova ferma…

Grasu e lovit în plin. Se turteşte pe locul lui.

••

octorul Chkoumoune locuieşte la etajul treisprezece al unui bloc modern, tot numai în sticlă. Sunăm la intrarea aspectuoasă, lăcuită în roşu şi ne deschide zâmbind o fermecătoare duduiţă îmbrăcată în alb şi cu plete blonde. Mă cunoaşteţi prea bine, nu-i aşa? Am ochiul într-o asemenea măsură exersat că sunt gata să jur pe capul nepoţelului dumneavoastră, care suferă de tuse măgărească, zău, că fetiţa nu poartă nimic pe sub halat.

— În numele cui? ne întreabă ea, crezând că are de a face cu nişte pacienţi.

— În numele tatălui, al mamei şi poate chiar al Sfântului-Duh, glumesc eu.

Şi cum ea se oţărăşte, ceea ce-i foarte păcat, mă grăbesc să adaug:

— Am vrea să stăm de vorbă cu doamna Chkoumoune, din partea părinţilor dumneaei.

Tipa îşi stăpâneşte surpriza şi ne roagă să aşteptăm. Cât lipseşte ea, doctorul iese din cabinet conducând un pacient. E un om mic de stat, nu mai înalt de atât, genul de pitic care vrea să treacă neobservat. În schimb, e dezvoltat pe lăţime, are mai puţin păr decât oglinda dumneavoastră din sala de baie şi posedă un aer de gorilă căreia cineva ar vrea să-i fure bananele.

Ne aruncă o privire indiferentă, ajunge cu clientul pe palier, închide şi ne întreabă:

— Se ocupă cineva de dumneavoastră?

— Se, doctore, îi răspund eu.

Pleacă atunci să pescuiască următorul pacient din sala de aşteptare, fiindcă întotdeauna în sălile de AŞTEPTARE îşi pierd vremea PACIENŢII.

Frumoasa blondă cu forme încântătoare se întoarce. Tipei ăsteia, dacă aş fi disponibil, i-aş fixa o întâlnire cât ai zice peşte. Sunt sigur că în două minute treizeci şi cinci de vrăjeală corespunzătoare, aş afla care-i numele ei mic şi aş obţine un rendez-vous. Nu mă pot opri să nu-i valorific portbagajul în timp ce ne conduce în interiorul apartamentului. Nu ştiu dacă aţi mai văzut o creatură frumoasă îmbrăcată doar cu un hălăţel alb bine ajustat. Aş putea să vă asigur că e un spectacol de calitate. Personal, prefer aşa ceva în locul Turnului Eiffel, mult prea uscăţiv ca pentru gustul meu.

Intrăm într-un living în întregime cu mobilă Lachaise din epoca Charles de Gaulle, de unde o doamnă de vreo treizeci şi şase de ani face ceea ce ar trebui să facă întotdeauna soţia unui medic, dacă e cinstită, respectiv, brodează o faţă de masă.

Motivul acesteia din urmă reprezintă nişte păsări paradis, ţinând în cioculeţ ramuri aurii. E graţios, afectat şi distins. Brodeza nu seamănă cu mămica. E o persoană mai curând înaltă (tare aş vrea să-l văd pe doctorul Chkoumoune la treabă) cu un ten mat, păr şaten şi ochi catifelaţi.

— Domnilor? ne întreabă ea.

— Doamnă! salut eu.

— Doamnă, repetă ca un erou Béru.

Se crispează puţin bănuind că suntem copoi:

— Sper că nu li s-a întâmplat nimic rău părinţilor mei?

— Nici vorbă, o asigur, arătându-i legitimaţia mea ca să-i confirm îndoielile. Sunt comisarul San-Antonio, şi dumnealui e adjunctul meu, inspectorul Bérurier. Am dori câteva informaţii legate de fostul dumneavoastră soţ, Vincent Dauvers.

Chipul i se alterează ca al unuia care ar străbate

deşertul setei ca un sfert de vin alb în loc de orice provizie.

— Ce-a făcut? mă întreabă madam Chkoumoune, născută Lachaise.

Reacţia ei, mă frapează:

— De ce acest strigăt plecat din inimă, doamnă?

— Pentru că din partea lui Vincent mă aştept întotdeauna la o catastrofă!

— Nu l-aţi mai văzut de multă vreme?

— De aproximativ cinci ani, răspunde ea fără ezitare.

— N-a dat niciun semn de viaţă în acest interval?

— Nu, niciodată, dar mă aştept în fiecare zi s-o facă.

— De ce?

— Pentru că e un om de nimic.

Din femeia asta se degajă ceva plăcut. Îţi dai seama că a fost crescută fără mofturi de părinţii ei, oameni cumsecade. Din educaţia dată de ei rezultă o sinceritate spontană şi o mare simplicitate.

— Cât timp aţi fost căsătorită cu el?

— Doi ani, un coşmar!

— E pictor, aşa mi s-a spus?

— Asta susţine mai ales el. În realitate, şevaletul nu-i servea decât de paravan.

— Pe scurt, intervine Béru, nu era un Buffet[39]?

— Oh, nu, face doamna Chkoumoune.

— Păcat, glumeşte Grasul, ar fi fost cum nu se poate mai indicat pentru un negustor de mobilă.

E surprins să constate că splendida lui replică nu face pe nimeni să râdă, îşi cataloghează contemporanii drept nişte imbecili şi se zborşeşte.

— Din ce trăia? continuu eu, demonstrând printr-o mimică grăitoare că nu aprob întreruperile acolitului meu.

— Din expediente, mă informează soţia doctorului. Apoi după urma mea şi din nou din expediente, presupun… Dar ce rost au toate aceste întrebări în legătură cu el, domnule comisar? A făcut ceva rău?

— S-ar putea, doamnă, mărturisesc eu, iertaţi-mă

39 *Bernard Buffet* (1928) – pictor și gravor francez, creatorul unor imagini percutante, de un grafism nervos. (n.tr.).

dacă nu pot să vă spun mai multe pentru moment.

— Suntem legaţi prin secretul profesional, intervine cu emfază Maiestatea sa. Trebuie să ne înţelegeţi; la fel ca bărbatul dumneavoastră: nici el nu poate să strige cât îl ţine gura care este bolile venerice ale pacienţilor!

Îl fulger pe mister burtosul cu o privire injectată de sânge şi-mi racordez din nou distileria.

— Doamnă, tocmai mi-aţi spus că Vincent Dauvers era un om de nimic care trăia din expediente, aţi putea să-mi furnizaţi un exemplu?

Ea ridică din umeri şi, cu un gest moştenit de la maică-sa se scarpină în palmă cu vârful acului.

— Iată, face ea, am să vă povestesc ultima lui ticăloşie ca să-l puteţi situa…

— Vorbiţi, vorbiţi! o încurajează Béru.

— După doi de viaţă imposibilă, am cerut până la urmă divorţul. El a acceptat cu condiţia ca tatăl meu să-i verse o anume sumă de bani. Tata a acceptat. Am divorţat, iar el a risipit toţi banii într-un timp foarte scurt, cartofor cum era! După aceea a venit iar să ceară, dar tatăl meu l-a refuzat. Tot ce a putut să-i propună a fost să locuiască la Franc-Mâchon, până îşi găseşte o situaţie… Vincent a plecat acolo, dar a pus la cale să fiu surprinsă în flagrant delict de adulter cu actualul meu bărbat. Avea tot dreptul, sentinţa nefiind încă pronunţată şi a ţinut să mă şantajeze…

— Şi ce s-a întâmplat?

Ea zâmbeşte plină de încredere, un zâmbet radios de soţie care iubeşte şi se ştie iubită.

— Cu doctorul Chkoumoune n-avea nicio şansă! Aflând de comportamentul lui, Radada (aşa îi spun eu soţului meu) a dat o fugă până la Franc-Mâchon, unde a avut o explicaţie cu golanul ăla. Nu ştiu ce anume i-a zis, dar de atunci Dauvers nu s-a mai manifestat nici într-un fel.

Béru geme de încântare, îşi pierde orice noţiune de comportament în lume, ceea ce-i extrem de rar la el, şi mă trage într-o parte.

— Vino puţin la fereastră, San-A.! îmi ordonă, de parcă el ar fi superiorul ierarhic şi nu subordonatul meu.

Îl urmez, lipsit pentru moment de simţul prerogativelor mele.

— Trebuie să verifici dacă stafia ta nu-i cumva Dauvers, îmi şopteşte el. Ce s-ar mai potrivi, Dumnezeule mare! Arată-i mutra cucoanei. Bătrânii ei erau miopi. Dacă el este, aş pune pariu pe chilotul meu că doctorul i-a făcut de petrecanie.

— Schimbi vinovatul mai des decât îţi schimbi cămăşile, îi spun, convins că enunţ un adevăr. Lasă-mă totuşi să te anunţ că asta aveam de gând să fac…

Mă întorc la brodeza care ne aşteaptă, absolut deloc vexată de aparteul nostru poliţienesc.

— Scuzele mele, doamnă.

Am şi pus mâna pe fotografie, dar mă răzgândesc. Am altceva mai bun de făcut.

— Nu cumva aveţi o fotografie a fostului dumneavoastră soţ să ne-o puteţi da?

— Oh, nu cred, reacţionează ea impulsiv.

Apoi se răzgândeşte.

— Deşi, aşteptaţi puţin…

Cam anemic dialog, dar plin de speranţe totuşi. Doamna se ridică şi părăseşte încăperea.

Grasu se declanşează ca o clasă întreagă când învăţătorul se duce să se uşureze.

— Simt eu că-i omul nostru, tipul din groapă! Ai să vezi, San-A. Ai să vezi… Şi te asigur eu că doctorul i-a venit de hac…

— Într-un prim moment aşa s-ar părea, într-adevăr, dar nu şi în al doilea!

— Şi ca la un de ce, mă rog?

— Pentru că, faţă de toţi ceilalţi suspecţi care se adună, numai doctorul nu avea de unde să ştie de existenţa puţului.

— Dar dacă fiica lui Lachaise ştia şi i-a zis şi lui?

— Totuşi…

— Pare ea foarte cumsecade, dar în meseria noastră,

n-avem dreptul să ne lăsăm duşi de aparenţe, tipule. Poate că a fost complicea soţului de-al doilea ca să-l lichideze pe primul…

Nu-i chiar aşa stupid ce susţine Grasul meu. Până una alta, de ce nu… Totuşi…

— Dacă ar fi fost vinovată, de ce ne-ar fi povestit, fără să fie absolut deloc obligată, toată tărăşenia cu şantajul?

— Nu ştii cum este femeile? Şi-o fi zicând că n-am venit noi aici chiar aşa de dragul lelii, şi preferă s-o facă pe aia super-cinstită decât să aştepte să fie pusă la zid. De altfel, crezi că bătrânii ei n-au sunat-o ca să-i anunţe vizita noastră şi s-o informeze ca s-a descoperit un cadavru la Franc-Mâchon? Aşa încât au pus la cale o variantă a lor împreună cu doctorul de venerice.

Încă o dată, mă văd obligat să recunosc că argumentele eminentului meu colaborator sunt valabile.

Doamna Chkoumoune se întoarce, în mână cu o fotografie mare, format 18x24.

— E de la prima mea căsătorie, ne anunţă ea. Am păstrat-o pentru că în grup sunt şi anumite rude la care am ţinut şi care au dispărut într-un accident.

Apuc hârtia glasată şi privirea mea avidă cade drept peste ginerică.

E într-o haină de ceremonii, pantalon în dungi, cravată gri-perle. Garofiţă la butonieră. Inutil să ne mai amăgim: nu-i ăsta omul din puţ. E un băiat tânăr, cu un păr negru frumos, foarte ondulat, o bărbuţă à la Van Gogh (de altfel, ţin să vă aduc aminte că se numeşte Vincent[40] Dauvers… de pe Oise). Privirea lui e întunecată, ironică, scânteind de inteligenţă. Dar în persoana lui e un nu ştiu ce de om fără vlagă. Are obrajii bucălaţi într-un fel neplăcut. Hotărât lucru, tipul ăsta are mai curând o moacă de asasin decât de victimă. Mi-ar plăcea să stăm de vorbă amândoi.

Fotografia lui va trebui difuzată peste tot ca să putem pune mâna pe el. Cine ştie unde s-o afla acum. Poate i-o fi

40 Numele întreg al pictorului este Vincent van Gogh – fiind originar din Groot-Zundert – Olanda. (n.r.).

reuşit să dea o lovitură extraordinară, descotorosindu-se de individul din puţ, şi duce acum o viaţă fericită într-o ţară străină…

— Îmi permiteţi să păstrez această fotografie câteva zile, doamnă? Vă dau cuvântul meu că o veţi primi înapoi…

— Luaţi-o, luaţi-o, rosteşte ea plină de bunăvoinţă.

— Am putea acum schimba câteva cuvinte cu soţul dumneavoastră?

Pare nemulţumită.

— Vedeţi… e ora lui de consultaţii…

— Doar trei minute!

— Cât să vă fierbeţi un ou, subliniază inoportunul Béru.

Dar această asigurare nu-i în măsură să-i împrăştie neplăcerea provocată de solicitarea noastră.

— Ştiţi, Radada e un om iute din fire, ne lămureşte ea. Vede roşu de îndată ce se pomeneşte de fostul meu soţ.

— Am să ştiu să fiu discret, îi promit eu ferm. Fiţi aşa amabilă, vă rog, şi anunţaţi-ne între doi pacienţi.

Uite aşa, fără replică şi fără bavură! Tânăra femeie se înclină.

— Am să-l chem aici, promite ea ieşind din încăpere.

O auzim ciocănind în uşa cabinetului. Vocea soţului:

— Ce s-a întâmplat?

— Poţi să vii pentru o clipă, dragă? E vorba de o problemă urgentă.

Imediat, piticul deghizat într-un om aproape normal îşi face apariţia, cu o mină feroce. În cadrul uşii, soţia lui îi şopteşte ceva în legătură cu cine suntem şi ce anume vrem de la el. O ascultă înclinându-şi capul într-o parte, ceea ce o obligă pe madam să se aplece şi mai mult. Faţa lui degajează o dezaprobare şi un dezgust incomensurabile.

— Prin urmare, îl anchetaţi pe ticălosul ăla? întreabă el, apropiindu-se de noi.

Ai zice că are de gând să ne facă arşice cu lovituri fulgurante. I-au albit pumnii la capătul braţelor lui de pinguin.

— Într-adevăr, domnule doctor, las eu să cadă.

— Ce altă porcărie a mai făcut?

— Încă nu suntem siguri de nimic, îi răspund. Domnule doctor, acum cinci ani când aţi cunoscut-o pe doamna Chkoumoune, care tocmai divorţase, Dauvers a încercat s-o şantajeze. Indignat de aceste procedee, lesne de înţeles, v-aţi dus să staţi de vorbă cu el şi să-i băgaţi minţile în cap, exact?

— Exact! rosteşte doctorul, aruncându-i consoartei lui o privire care nu prevesteşte nimic bun pentru viitorul apropiat.

— Aş vrea să ne vorbiţi doar despre această vizită la Franc-Mâchon, doctore.

— În ce scop, întreabă el. În ce măsură ar putea să vă intereseze acest aspect?

Întotdeauna sunt inspirat atunci când trebuie şi în momentul când trebuie.

— Avem motive să credem că Dauvers nu se afla singur la Franc-Mâchon şi că persoana aflată împreună cu el a avut neplăceri mari. Iată de ce ne interesează vizita dumneavoastră, doctore. Nu vă interoghez în legătură cu reacţia pe care aţi avut-o în calitate de soţ de al doilea al doamnei, ci doar în calitate de unic martor al vieţii lui la Franc-Mâchon, sesizaţi nuanţa?

Declaraţia mea îl însenineză.

— Sesizez.

— Vă rog, aşadar, să ne faceţi o relatare asupra acestei vizite…

— Eram orbit de furie, atacă medicul. Luasem cu mine revolverul şi eram hotărât să fac uz de el dacă golanul ăla…

— Bun, să începem cu începutul: aţi sosit acolo…

— Erau două maşini pe peronul din faţa casei.

Ce suav mi se pare totul. Ţi se prelinge prin urechi ca un vin bun pe gâtlej.

— Ce fel de maşini, doctore?

— Un M.G. mic, decapotabil…

— Cel al lui Vincent, completează doamna.

— Şi o Frégate neagră, înmatriculată în Seine-et-

Oise, continuă medicul. La sosirea mea, Dauvers a apărut la fereastră, alertat de zgomotul maşinii mele…

— Şi atunci?

— L-am rugat să coboare; ceea ce a şi făcut.

— Cum arăta?

— În cămaşă şi congestionat. Am avut impresia că l-am surprins în toiul unei discuţii aprinse.

— Apoi?

— I-am aruncat în faţă tot veninul. Am fost concis. I-am spus cine sunt, i-am arătat revolverul şi i-am dat cuvântul meu că aveam să-l descarc în burta lui dacă i-ar mai fi trecut cumva prin cap să întreprindă ceva împotriva soţiei mele. Cu ticăloşi de soiul dumitale, am conchis eu, omul n-are de ales.

— Şi cum a reacţionat, doctore?

— Mi s-a părut speriat. M-a aprobat fără să scoată o vorbă şi s-a uitat după mine cum plecam.

— Asta-i tot?

— Tot!

— N-aţi zărit persoana care era cu el în castel?

— Nu. Nu s-a arătat.

— Nimic deosebit nu v-a surprins?

Medicul îşi îngustează ochii de parcă ar fi vrut să privească foarte departe. În cele din urmă, clatină din cap.

— Nu ştiu dacă aşa ceva merită să fie amintit.

— Totuşi, doctore.

— Ţinea în mână un săculeţ de pânză.

— Ce fel de săculeţ?

— Ceva ca o poşetică, de mărimea unei borsete, legate cu o sfoară. În timp ce mă asculta îl legăna în vârful degetului. Părea să fie greu.

Cad pe gânduri. Îmi vine în minte o noţiune a scenei. În mod evident, Dauvers punea la cale ceva. I-a dat întâlnire cuiva la Franc-Mâchon ca să trateze o tranzacţie delicată. Intenţiona să vândă ceva. La sosirea doctorului, ia cu sine acel ceva. FIINDCĂ NU ARE ÎNCREDERE ÎN PERSOANA CARE SE AFLA CU EL, iar acel ceva e preţios…

După plecarea doctorului, discuţia degenerează. El loveşte şi crede că şi-a omorât interlocutorul.

E nevoit să se debaraseze de cadavru. Şi atunci, pe gaura puţului…

— Perfect. Vă mulţumesc foarte mult, doctore. Mărturia dumneavoastră este extrem de preţioasă. De atunci n-aţi mai auzit vorbindu-se de Dauvers?

— Niciodată! mă asigură doctorul.

— Vă rog să ne iertaţi pentru deranj.

Ne face o plecăciune cu un soi de zâmbet scurt şi se retrage fără să ne strângă mâna, ceea ce nu regret, date fiind părţile corpului uman pe care specialitatea lui îl obligă să le palpeze.

••

— Şi acum, unde mai mergem? se interesează Grasu.

— Nu ne mai rămâne decât unul de interogat, îi spun. Fermierul de dinaintea lui Ambroise, cel care a preluat domeniul imediat după dispariţia lui Vincent Dauvers. Mai înainte însă, decid eu, să trecem pe la laborator ca să izolăm şi să mărim fotografia pictorului ăsta ciudat.

Béru ia poza şi se uită la grupul enunţat care se etalează cu expresii, atitudini şi flori până în prohab.

— Fotografiile astea de nuntă, declară el, toate este la fel. De aici poţi să înţelegi că oamenii se aseamănă. Vezi părinţii, bunicii, unchiul umflat în pene, nepoţeii stângaci, vărul soldat, prietenul serios al familiei, uite şi…

Béru tace, dar n-am timp să mă ocup de el, ocupat cum sunt să depăşesc din a patruzeci şi opta poziţie în care mă aflu.

— San-A., se aude deodată glasul răguşit al umflatului.

— Da?

— Opreşte rabla asta, tipule, vreau să-ţi arăt ceva de o să-ţi iasă ochii din cap.

— Ce anume, tăticu’?

— L-am descoperit pe omul nostru din fotografie.

— Ce om?

— Individul din puţ. Nu-i mirele, e un invitat de

rangul trei!

Imediat frânez în disperare, chiar în faţa unui indicator luminos care semnalizează centrul geografic al unei intersecţii. Şoferul unei camionete care se ţinea după mine, stopează la doi milimetri de bara mea de protecţie şi iese prin portieră ca să mă facă nătărău, idiot, proaspăt sodomizat, cap de bou, de fese de şobolan, de aiurit, de ticălos, de nemernic, de fiu de târfă, de neisprăvit, de dat dracului, de deputat huiduit, de ovrei, de Franc-Mâchon, de ţăran, de fascist, de anarhist, de englez, de lyonez, de normand, de speculant, de colonialist, de slugarnic, de resortisant, de negustor de maşini, de artist, de asasin, de perceptor, de gaulsit, de papă-lapte, de cerşetor, de impotent, de cap pătrat de financiar, de producător de film, de boem, de ţigan, de afurisit, de torţionar, de american, de mercenar, de hazna, de filfizon, de chinez verde, de mutră de trompetist, de împuţit, de invertit şi, natural, de poliţist.

Îl las să-şi descarce năduful. De fapt, fiecare poate să aibă câte o doagă lipsă şi să bată câmpii după pofta inimii; e aproape ca un joc de saţietate.

Mă uit la silueta prăpădită şi ştearsă indicată de degetul monstruos al Grasului, în detrimentul a mai bine de alte douăsprezece persoane.

Efectiv, personajul respectiv seamănă enorm cu descoperirea mea din noaptea trecută. Acelaşi craniu pleşuv, aceiaşi obraji scofâlciţi, acelaşi nas sinuos, aceeaşi privire fără gene… şi ochii la fel…

Iau din cutia de mănuşi o lupă mică de filatelist ca să-l detaliez mai bine pe cel în cauză.

— El e, hai, nicio îndoială? vociferează Bérurier.

— Aproximativ, fac eu.

— Cum adică, aproximativ?

— Ascultă, diplodocus, tipul pe care l-am descoperit eu, potrivit medicilor, trebuie să aibă cam cincizeci de ani, or ăsta în poză are mai mult ca sigur aproape şaptezeci, iar fotografia a fost făcută acum mai bine de şapte ani.

— Doctorii se înşală, nene. Numai tu iei de bun tot ce

zice ei.

Dar, nu reuşeşte să mă influenţeze.

— Nu, nu, stafia mea nu merge pe optzeci de ani. De altfel, la vârsta asta nici n-ar fi putut suporta claustrarea. Dimpotrivă, eu sunt aproape sigur că individul din fotografia asta este una dintre rudele lui, dragul meu. Ai operat anchetei noastre un viraj pe o aripă.

Cu aceste cuvinte, eu însumi efectuez unul, fapt ce declanşează fluierăturile unui agent de circulaţie. Fluierături pe care nici nu le bag în seamă.

— Te întorci la tipa doctorului s-o întrebi cum îl cheamă pe individ? ghiceşte omul cu bătături făcute pe tejghele.

••

oamna Chkoumoune nu spune „iar voi!”, dar o gândeşte din tot sufletul, ceea ce-i creează o aureolă aurie în spatele capului, ca pe o poză a sfintei Frangipane, care spăla picioarele ologilor în timpul războiului de o sută de ani.

— O singură, o măruntă, o ultimă întrebare, doamnă, o asigur eu.

— Vedeţi, îmi întăreşte Grasu spusele, nici măcar nu-mi scot pălăria, nici pantoful de pe piciorul unde o bătătură îşi face de cap, asta înseamnă că totul o să fiarbă rapid, ca pe aragaz.

I-l arăt pe bătrânul în costum negru din fotografie:

— Aţi putea să-mi spuneţi cine este acest domn?

— Evident, e dl. Dauvers, tatăl lui Vincent!

Ceva bizar, imprecis, arcuit, bălos, strălucitor, înspumat, îngălbenit, cu resturi de gălbenuş şi varză acră se rostogoleşte pe covor. Recunosc proteza Grasului. Uimirea i-a azvârlit-o din gură. O culege de pe jos şi o pune la loc la fel cum o ştiucă lacomă înhaţă linguriţa unui pescar, cu lanseta.

— Tatăl lui, mă fâstâcesc eu.

— În persoană.

— Şi unde se află acum acest domn bătrân? o interoghează Maiestatea sa.

— A murit la şase luni după căsătoria noastră… Un cancer. De altfel, chiar din fotografie îţi poţi da seama că era foarte bolnav.

— Da, admit eu privind grupul, într-adevăr, îţi poţi da seama. Avea ceva fraţi?

— Soţul meu? Nu, era unicul fiu, mama lui a murit aducându-l pe lume.

— Nu, vorbeam de tatăl Dauvers.

— Nu avea pe nimeni, face ea. El compunea întreaga familie a lui Vincent.

Atunci, îi arăt poza strigoiului.

— Îl cunoaşteţi pe omul acesta, doamnă?

Ea îşi pune mâna la gură.

— Ce grozăvie! strigă soţia doctorului. Ai zice că…

— Ce anume, doamnă?

— Că-i fotografia socrului meu mort.

— Nu-i vorba de portretul unui mort.

— În acest caz, cine e? Asemănarea cu răposatul ex-socrul meu e izbitoare!

— Tot aşa găsesc şi eu; mulţumesc şi scuze. Vii, Béru?

••CAPITOLUL V

Roşcovanul împinge uşa biroului în care Maiestatea sa şi cu mine fumăm ţigări. Ţine în fiecare mână un teanc de probe fotografice pozitive.

— Gata treaba, domnule comisar, mă anunţă Mathias. Aici, face el lăsând jos primul pachet, pozele mărite ale mirelui şi ale tatălui său. Aici, continuă el lăsând jos al doilea teanc, cele ale sechestratului vostru…

Aşez pe o sugativă pozele fiecăruia dintre cei doi, una lângă alta şi mă pregătesc pentru clipa cea mare. Păi, n-am dreptate, nu-i mare? O clipă mare şi tragică. Clipa unui poliţist, autentic poliţist.

Cele trei chipuri sunt aici, convertite la aceleaşi dimensiuni, ca reduse la un numitor comun.

— Ai la tine creioanele moi?

Mathias scoate din buzunarul superior al halatului alb un pumn de căpeţele.

— Astea-s, domnule comisar.

— Bine, aşteaptă…

Mă benoclez la cele trei portrete mai să mi se usuce retina. Foarte adevărat că tatăl lui Vincent şi tipul meu de astă noapte seamănă în mod ciudat. Ca… doi fraţi. Sau *cum ajunge într-o zi să semene fiul cu tatăl lui.*

— Ascultă Mathias, îi spun, punând două degete în furcă pe fotografia tatălui şi pe cea a fiului. Aici, între moş Dauvers şi fiul lui era o diferenţă de patruzeci de ani. Dacă te-ai inspira din fotografia bătrânului, cu ajutorul creioanelor tale de retuş, ai putea să-mi arăţi cum ar deveni acest mire elegant după patruzeci de ani? Te prinzi ce vreau?

— Să încercăm, declară amabila carotă, luând pozele.

E interesant să-l vezi pe Mathias meşterind. Tatonează înainte de a trece la retuşuri. Dacă într-o zi o să părăsească poliţia, ar putea să se angajeze la Harcourt, vă rog să mă credeţi, ca să rectifice feţele schimonosite ale babelor guşate, să le şteargă cu guma fanoanele, să le estompeze ridurile, să le împlinească ovalul, pe scurt, să le scuture de vreo douăzeci de anişori pe bunicile grăsimoase, varicoase şi pedante. Şi totuşi, pe plan artistic, e departe de a fi un as, colegul nostru. Am văzut nişte pânze ale lui, zău aşa, n-aveai niciun motiv să te extaziezi, nici să te trezeşti în mijlocul nopţii ca să le admiri la lumina lunii. Într-o zi mi-a oferit una. Reprezenta un căţeluş pe o pernă, mai să-ţi moară de plâns portăreasa.

— Are nişte ochi ca de om, spunea servitoarea noastră.

I l-am făcut ei cadou şi asta m-a scutit să mai urc în pod capodopera. În schimb, dă-i lui Mathias să-ţi execute un portret robot şi atunci să vezi ce campion este!

Într-un colţ al biroului, scoate o limbă mare uite atât (familia ombeliferaceelor). Depărtează pozele de el, se lasă asupra lor, suflă, scutură de praf, creionează, trasează, şterge, rectifică, accentuează, îngustează sau măreşte, corijează, adaugă, estompează, compune… În cele din urmă, clatină din cap (fiind prea bine crescut ca să clatine

o căpetenie[41]).

— Ia arată-mi puţin, fiule, îi cer eu.

— Vă rog să mai aveţi niţică răbdare, domnule comisar, mă imploră incendiarul. Cât să mai meşteresc una…

Şi iată-l iar la treabă, mereu împungând cu limba lui hepatică. De data asta, am impresia că-i merge mai bine. Amicul Mathias pare pe deplin satisfăcut. Starea lui se învecinează cu orgasmul, cu jubilarea profesională.

Încântarea i se scurge din mucoase. Supurează de peste tot.

— Hai să vedeţi ceva, domnule comisar.

Şi etalează fotografiile.

— Ia priviţi!

Ne apropiem, Béru şi cu mine. Ne frecăm ochii cu o piele de cămilă ca să ne clarificăm viziunea. Suntem uluiţi, fiindcă, două puncte, deschideţi ghilimelele: „mai întâi fotografia mirelui e identică cu cea a strigoiului, şi pe urmă, fotografia strigoiului căruia i-a făcut păr, o bărbuţă neagră, sprâncene, precizându-i ochii, e aidoma celei a mirelui”.

Brusc, Grasu începe să ţopăie ca un pui de elefant care tocmai a constatat că trompa lui e la fel de groasă cu a cea a tatălui său.

— Ce vă ziceam eu! Ce vă ziceam eu! triumfează scumpul mamifer. Vezi bine, şmechere, că l-am pescuit din fundul afurisitului ăla de puţ chiar pe ginerele lui Lachaise! Ah, Doamne, ah, Doamne, ştiam asta de la început. Ai avut nevoie de o dovadă. Ei bine, acum o ai, ce zici, comisărelule! Sper că n-ai să mai conteşti!

O contest cu atât mai puţin cu cât o constat. Îl felicităm, adulăm, masăm, îmbrăţişăm, presăm, şi-l mângâiem pe Mathias. Îi mulţumim, îl declarăm geniu, îl aclamăm, îl plesnim, îl consacrăm. E rege la toate categoriile de retuşuri. Infailibil ca sfântul nostru părinte. Are deasupra lui mâna lui Dumnezeu în mănuşă de catifea.

---

41 Puteți protesta până n-o să mai puteți, mereu am să vă servesc câte una ca asta. (n.a.).

De trei ori pentru roşcovan: hip, hip, hip, urrraa! Colaboratori ca el merită fantasticele monumente închinate lor de către Republica Franceză.

Fiindcă da, e adevărat, e sigur, e demonstrat: strigoiul se numeşte bine mersi Vincent Dauvers.

— Prin urmare, nu mai e nicio îndoială, declară Bérurier. Omul cu creierul în formă de zbârciog deshidratat, doctorul e autorul.

— Să vedem, îl calmez eu.

— Ce să vezi! mă combate dominator. Dăm fuga să-l punem în fiare pe Chkoumoune şi-ţi promit eu că-l fac să mărturisească ticăloşia.

— Nu te ambala, Grasule. Deocamdată, să-l considerăm nevinovat şi să ţinem cont de declaraţia lui în legătură cu cele două maşini staţionate pe esplanada de le Franc-Mâchon.

— Îţi dai bine seama că-i ceva lipsit de valoare, se indignează Mamutul. N-a fost acolo niciodată două maşini.

— Eu sunt mai puţin categoric ca tine, mulţumesc lui Dumnezeu. Şi mă gândesc la ceva, Béru…

— La ce te gândeşti?

— Unde a dispărut maşina lui Dauvers? Aşa ceva e mai greu de ascuns decât un cadavru.

— Mă duc să telefonez la serviciul de maşini găsite, mă anunţă. Dar asta nu schimbă cu nimic vinovăţia doctorului. S-a dus la Bécasseville, l-a trosnit pe mâzgâlici de i-a spart dovleacul. Pe urmă, crezându-l mort…

— Şi-a procurat un plan al castelului, a străpuns zidul ca să-l înhumeze în puţ, trag eu concluzia. Nu, vezi tu, Grasule, e posibil dar nu în măsură să mă convingă. Doctorul se ducea pentru prima oară la Franc-Mâchon, proprietate care aparţinea părinţilor soţiei lui. Psihologic, nu avea cum să-i vină ideea escamotării presupusului cadavru.

— Dacă nu i-a venit lui, i-a venit altuia, obiectează pertinent. Şi, mă rog, de ce n-ar fi el?

Ne învârtim în cerc la fel ca un câine care fuge după propria lui coadă.

••CAPITOLUL VI

Meritul verii e că zilele sunt lungi. S-ar părea că s-a îndesat cât mai multă lumină cu putinţă în lunile din miezul verii. Aşa încât Poiray-l'Eglise, la cinci ore după-amiază, arată ca una dintre cele mai luminoase pânze de Corot. E numai câmpie, uşor văluritã, totuşi. Ceva păduri, case frumoase cenuşii, şi ogoare cât cuprinzi cu ochii (locuitorii din târguşor trebuie că au ajuns orbi de atâta efort). Miroase bine a grâu cosit şi a balegă proaspătă.

Puştanul blond care ne escortează, drept pe o bicicletă prea mare pentru el, e bronzat ca pâinea caldă. Comparaţiei îi lipseşte originalitatea, dar, având în vedere preţul modic al acestei opere, sper că nu veţi îndrăzni să-mi faceţi vreun reproş. Navighează când pe dreapta când pe stânga (cum zicea Colbert) prin faţa maşinii mele ca să fie sigur că n-am să-l depăşesc. Funduleţul lui abia acoperit de un chilot dansează în faţa vârfului şeii. În cele din urmă se opreşte la marginea unei ţarini pe care un tractor mare, roşu, scoate pârţuri uleioase.

— Tati! urlă mucosul gesticulând.

Petardele tractorului îi acoperă glasul încă de copil, dar echipajul nostru a solicitat atenţia personajului tractat care pilotează maşinăria voluminoasă, fumând pipă.

Cultivatorul lasă brazda pe care o întorcea în măruntaiele pământului dădător de hrană, în vederea recoltei viitoare; cum stă scris la pagina 123 dintr-o carte de lectură pentru curs mediu, anul întâi, şi se apropie de noi. E un bărbat între două vârste, cu o şapcă pe cap, ruptă în creştet, pe unde îi răzbeşte un smoc de păr negru, îmbrăcat într-o haină din doc bej. Mai poartă şi un pantalon, ca să nu-şi prindă ustensila, presupun, în găurile scaunului metalic. Acest pantalon e dintr-un velur verzui, ca toţi pantalonii agricultorilor. Omul are fruntea îngustă, nasul coroiat, ochii înguşti, gura fără buze şi o pereche de urechi congestionate.

Opreşte motorul, sare din automobilul lui decapotabil format sport, şi duce o mână spre cozorocul şepcii. Ne ia drept: ori reprezentanţi ai firmei Mc Cormic, ori nişte

funcţionari care verifică exactitatea declaraţiilor fiscale, ori inspectori ai Creditului Agricol, veniţi să studieze cererea lui de împrumut pentru efectuarea unei cumpărături, pe care o plănuieşte, a unui aparat menit să le restituie boilor temperamentul, şi să le permită reluarea funcţiei de tauri la nevoie, ca apoi să poată fi din nou folosiţi la muncile agricole, odată terminată treaba la cireada de vaci. Mă cunoşti bine, nu-i aşa? Am citit asta imediat în ochii filamentoşi ai domnului Dalbuche.

— Ce vânt vă aduce? ne întreabă omul lăsând o mână pe cât de murdară pe atât de paternă pe umărul pe cât de firav pe atât de filial al blondişorului.

Scena îl înduioşează pe Béru, ale cărui origini rurale sunt mereu prezente în spirit şi în priviri.

— Ai zice că-i un portret de Angélus Millet ca să ilustreze Plugarul şi copiii lui, remarcă acest om cultivat, pentru care actul artistic n-are secrete.

Îmi manifest adeziunea printr-o scurtă aprobare.

— Sunt comisarul San-Antonio, îl informez, conştient că n-are rost să travestesc realitatea. Aş vrea să discutăm despre proprietatea Franc-Mâchon unde aţi fost, dacă nu greşesc, fermier într-o anumită perioadă?…

— Oh, foarte scurtă, bombăne el, s-a întâmplat ceva în magherniţa aia afurisită?

— De ce?

Tipul aplică o mângâiere aspră pe obrazul fiului, strângându-i capul blond de haina lui.

— Păi, aşa. Întotdeauna mi-am zis că într-o zi o să se întâmple acolo o nenorocire…

— Să fi fost vorba de vreo premoniţie?

— Dacă vreţi, consimte el fără entuziasm. Probabil că nu cunoaşte termenul. Într-adevăr casa aia era plină de premoniţii!

— Au trecut cinci ani de când aţi plecat, nu-i aşa?

— Foarte exact.

— Şi cât timp aţi stat acolo?

— Nu mai mult de şapte opt luni. Credeţi-mă, era greu să reziste cineva. Am văzut că nevasta mi-o luase

razna, ca să nu mai punem la socoteală copiii care nu mai îndrăzneau să iasă noaptea din casă.

— Din ce cauză?

— Păi, fantoma! Ce gândiţi dumneavoastră: o casă în care a fost spânzurat un om şi unde a murit un muzicant, poţi să te aştepţi la orice. Dacă aş fi ştiut de la început, n-aş fi acceptat să iau ferma în arendă.

Ăsta-i unul de care m-aş mira să fie abonat la *Planète*!

— Când aţi ajuns la Franc-Mâchon, aţi găsit pe cineva acolo?

— Nu era nimeni.

— Am fost informat că ginerele domnului Lachaise, proprietarul, se afla acolo între plecarea predecesorului dumitale şi momentul când ai sosit la fermă.

Începe să râdă, un râs şiret, dar spontan.

— Oh, caraghiosul ăla. Da, mi-au vorbit despre el oamenii: un pierde-vară care lăsa animalele să crape de foame…

Hotărât lucru, Vincent Dauvers nu se bucura de o presă prea bună. S-ar părea că retragerea lui din lume nu a pricinuit nimănui nicio supărare.

Îl măsor pe acest ţăran care continuă să frământe obrazul băiatului. Pare ieşit dintr-o carte de Balzac, acest Dalbuche, în ciuda tractorului său nou-nouţ.

— Spune-mi, dragă domnule, cu ocazia arendării fermei Franc-Mâchon n-ai dat peste nicio urmă de vieţuire a acestui nefericit ginere?

— Cum să nu, face interlocutorul meu. Dacă aţi fi văzut toate sticlele alea goale aruncate în mijlocul ogrăzii, şi resturile de mâncare putrezite prin bucătărie…

— Nu asta mă interesează, îi spun.

Şi atunci se întâmplă ceva. Ceva care îmi justifică vinovata industrie, tipilor. Acest ceva e flerul, nasul, the noze, numiţi-l cum doriţi… Ghicesc brusc, dintr-o uşoară clipire, dintr-o imperceptibilă crispare a buzelor că vizaviul meu e în gardă.

Am impresia că se teme s-o apuce pe calea asta. Că

întrebările mele îl sperie şi că-şi alcătuieşte un aer indiferent ca să lupte împotriva fricii. Trebuie să-l iau la prelucrat cu discernământ. Îl las puţin să fiarbă fără apă.

— Am putea să mergem şi să vorbim despre toate astea într-un loc mai liniştit? îi sugerez eu.

Imediat îi cade fisa şi lui Béruroche. Grasu mă cunoaşte, îmi cunoaşte inflexiunile. Prin ricoşeu, iată-l încordat, scrutându-l şi el pe agricultorul pe cale să paralizeze.

— Să mergem la fermă dacă vreţi, face el cu o voce îngheţată.

Printr-un gest îşi trimite la plimbare băiatul care sare pe bicicletă şi, preocupat să ne demonstreze că rasa lui Anquetil[42] nu s-a stins, face un demaraj fulgerător printre hârtoape.

— Nu merită osteneala să mergem până la fermă, îi spun, voiam numai să fie îndepărtat băiatul.

Arăt spre un hambar mare, ridicat la marginea câmpului.

— Va fi foarte bine să mergem acolo şi să discutăm…

Fără să-l mai aştept, mă îndrept spre construcţia respectivă, urmat de Béru şi de ţăran. Nimic mai demoralizant pentru un om neliniştit, decât să se ţină după coada celor care se pregătesc să-l ia la întrebări. Călcâiele lor îl deprimă mai mult decât fizionomiile.

În hambar, se văd maşini agricole, sfeclă, paie. Béru se aşază pe chesonul unei secerătoare şi se pune pe şters o sfeclă enormă cu batista, ceea ce reprezintă o sfidare a bunului simţ, fiindcă este oare cu putinţă să cureţi un lucru servindu-te de un alt lucru cu mult mai murdar?

Aşteaptă urmarea, Dolofanul. Dar are încredere în mine. Îşi spune că, dacă eu organizez această punere în scenă, n-o fac fără un motiv serios.

Mă sprijin între loitrele unei carete vechi, părăsite, şi-l măsor pe Dalbuche fără să clintesc.

Nu ştiu ce atitudine să adopt. Omul e fâstâcit. Se lasă

42 *Jacques Anquetil* (1934-1987) – ciclist francez, de cinci ori învingător în Turul Franței. (n.tr.).

când pe un picior, când pe altul, încearcă nişte zâmbete ipocrite pe care nu îndrăzneşte să le finalizeze, ar vrea să vorbească, dar se abţine. În cele din urmă, reuşeşte să articuleze:

— Dumneavoastră… dumneavoastră chiar sunteţi poliţişti?

Dumnezeule mare, asta reprezintă pentru o mine o rază de lumină. Dacă individului îi trece prin cap că nişte oameni ar putea veni să-i vorbească despre Franc-Mâchon, pretinzând că sunt poliţişti, dar fără a fi în realitate, înseamnă că ştie el nişte chestii deloc catolice.

Îi arunc o privire Grasului. Mesajul e captat. Pot să trag tare, el îmi va da replica. Am impresia că manevra ce trebuie efectuată constă în a lăsa să plutească îndoiala în mintea lui Dalbuche, poliţia fiind cea care-i sperie cel mai mult pe ţărani.

Mă prefac că n-am băgat de seamă întrebarea.

— Ia să auzim, Dalbuche, ce-ai descoperit la fermă?

Îşi scutură capul de uliu intimidat.

— Păi… nimic…

— Păi… da! fac eu. Nu-i frumos să te laşi rugat. Povesteşte-mi tot, fiule, aşa de parcă ai fi cu bătrânul preot din sat la umbra confesionalului…

— Vă jur că nu-mi dau seama despre ce vreţi să vă vorbesc, afirmă tractor-manul, scărpinându-şi creştetul capului prin spărtura şepcii.

Un zgomot formidabil de consacrare ne face să tresărim. E Béru care a început să mestece sfecla. Spectacolul îl cutremură pe fermier. Un om care mănâncă hrana rezervată vacilor e ceva nou pentru el şi constituie în ochii lui culmea insolitului.

Îmi reiau întrebarea.

— Hai! Dalbuche! Nu-i frumos să ne faci mofturi… Dacă ai s-o ţii tot aşa, s-ar putea să ne supărăm.

Béru, cu gura plină, mă aprobă cu vehemenţă dând drumul unui mormăit alături de care mormăitul unui grizzly hămesit n-ar fi decât suspinul unei libelule.

— Dar ce vreţi, se bâlbâie hârciogul. Ce vreţi de la

mine?!

Trăgându-se un pas înapoi, faţa lui de pasăre de pradă, mai palidă ca niciodată, ne repetă:

— Dumneavoastră… dumneavoastră chiar sunteţi poliţişti?

— Ghiceşte! râd eu sarcastic.

Din fericire am vizionat toate filmele cu Napoleon. Mă ajută în meseria mea. Uite că mă surprind jucându-l pe Paul Newman. Îmi scot archebuza şi o fac să se învârtească în jurul degetului, fluierând printre dinţii încleştaţi. Trebuie că sunt teribil, v-o spun eu. În sinea mea sunt însă mai fâstâcit. Îmi spun că dacă bâlciul meu se dovedeşte nejustificat, şi ţăranul e de albeaţa Persilului, am să mă simt tare îndurerat şi am să fiu aspru admonestat de conştiinţa mea.

Numai că, băieţi, ţineţi bine minte ce vă spun: în viaţă, e mai indicat să te înşeli mergând înainte, decât să ai dreptate stând în retragere.

— Atunci, cine sunteţi? întreabă înfricoşat, interpretând reacţia mea ca pe un răspuns negativ.

— Ghiceşte! repet eu.

Tăcere… Se aud zgomotele suverane ale câmpiei la sfârşit de zi. Ce frumos mai miros toate sfeclele astea pline de pământ, paiele, ţiglele vechi acoperite de muşchi… Îi înţeleg pe urbanişti care s-au apucat să construiască vile la ţară.

— Aştept, Dalbuche! Aştept, îi spun, imobilizând revolverul în palmă şi suflând în ţeavă.

— N-am ce să vă spun, mai încearcă bietul om.

Béru aruncă departe de el cotorul de sfeclă, se şterge la gură, şi-mi spune ridicându-se:

— Îmi permiţi să mă amestec şi eu, San-A.?

Îi dau aprobarea şi urmarea o ştiu, cum zicea Casanova.

— Nu faci bine, Dalbuche, că te încăpăţânezi, profetizez eu. Amicul meu, deşi arată a om cumsecade, e un fioros. Dacă ţi-aş spune că nu i se mai acordă viză pentru Japonia, ăia de acolo preferă taifunele!

Bérurier începe să vorbească. Vorbeşte curăţindu-şi dinţii cu degetul mic, ceea ce nu-i ameliorează deloc dicţia.

— Omule, atacă el, uite care-i programul: nu-i vorba de un plan cincinal, ai să-ţi dai seama imediat. Te snopesc în bătăi până ai să vorbeşti. Ori vorbeşti ori nu vorbeşti. Dacă nu vorbeşti, n-ai să mai vorbeşti niciodată. Dacă vorbeşti după ce te-am tras de limbă, îţi dăm foc la fermă. Dacă vorbeşti acum, îmi economisesc caloriile şi rămânem prieteni: m-ai urmărit bine? Şi, ca să-ţi dovedesc că nu mă ţin de glume am să-ţi pun foc la hambar repede şi degrabă, adăugă Maiestatea sa scoţând bricheta.

Întotdeauna el trebuie să mai adauge câte ceva, ăsta-i inconvenientul lui. Pe lângă prolog mai vine şi cu o tiradă: o manie!

— Aşteaptă să se întunece ca să dai foc, Grasule! îl chem eu la ordine. Un incendiu ar atrage lumea şi am fi obligaţi să-l lichidăm pe individ înainte de sosirea pompierilor…

— Foarte just, admite monarhul, punând la loc bricheta în buzunar.

Apoi, către aproape victima lui:

— Ce hotărăşti floare de sfeclă?

— Ascultaţi, clănţăne din dinţi ţăranul, eu nu ştiu… Nu înţeleg… Eu… Ce vreţi să spuneţi când mă întrebaţi ce-am descoperit la Franc-Mâchon?

— Asta! face Bérurier plasându-i un croşeu drept în plex.

Dalbuche cade în genunchi, ţinându-se cu mâinile de burtă. Geme.

Eu am îngheţat de spaimă. Să molestezi un probabil – foarte – onest om numai pentru că eu am avut o impresie, admiteţi că-i cam gogonată, nu? În genul temerar nu se ajunge prea departe… Mă aşez în genunchi alături de el şi-i pun mâna pe umăr.

— Dalbuche, tu ai găsit ceva la fermă. Ştii bine ce vreau să spun. Dacă vorbeşti, ai cuvântul meu că nu-ţi vom face neplăceri, dar trebuie să ştim. Gândeşte-te la copiii tăi, la fermă, la nevastă…

— … la cai şi la cei care-i călăresc! termină isteţul de Bérurier.

Undele dureroase se estompează. Privirea lui devine din nou lucidă. Are ochii plini de lacrimi.

— Of, geme el pe un ton mizerabil, am simţit eu că într-o zi buba asta o să plesnească… Nu te bucuri niciodată de un bun luat cu japca…

Muzică! O dulce muzică a mărturisirilor! Ce simfonie de Beethoven, ce sonată de Mozart, ce compoziţie de Francis Lopez încântă mai mult decât voi nişte urechi poliţieneşti?

— Sunt sigur că remuşcările nu te lăsau să dormi, Dalbuche, îi dau eu ghes… Am dreptate sau nu?

— Dacă v-aş spune, şopteşte el cu o voce înspăimântătoare, că de cinci ani nici n-am mai ştiut ce-i ăla un Paşte!

Revăd fotografia papală compostată cu numele lui şi adresa în bucătăria din Franc-Mâchon.

— Ce groaznic! oftez eu. Îţi era ruşine, nu mai îndrăzneai nici să te spovedeşti?

— Da.

— Ei bine, de acum încolo ai să poţi, Dalbuche! Într-un anume sens, însuşi Dumnezeu ne-a trimis. Ştii cum sunt căile Domnului!

— De nepătruns, plânge el în hohote.

— Da, prietene: de ne-pă-truns! subliniez eu apăsat. Astea fiind spuse, dă-i drumul! Şi să nu ascunzi nimic, eu sunt ca şi sufletul tău, Dalbuche: am nevoie de lumină.

Îşi şterge nasul, gura şi ochii dintr-o singură mişcare a mânecii cvasi béruriană, aprinde ţigara pusă de mine în cioc la flacăra brichetei cu care îi ameninţa Grasu bunurile şi începe:

— La câteva luni după instalarea mea la Franc-Mâchon, un zid al stânei s-a prăbuşit şi eu am vrut să-l ridic la loc… Ca să fac cimentul, m-am dus să caut nisip la vechea carieră care se află la capătul unei pădurici, în spatele castelului. E o carieră de care nu se mai serveşte nimeni de multă vreme, pentru că nisipul ei nu-i de prima

calitate. Acum au crescut pe deasupra rugi de mure…

Îşi freacă burta şi expulzează pe nas un jet scurt de fum.

— Am remarcat un loc care era proaspăt săpat în fundul carierei… M-am gândit că fermierul dinaintea mea o fi venit să ia nisip şi am ales şi eu exact acelaşi loc. Da' uite că săpând am găsit o grămadă mare de fiare înnegrite…

Acum, San-A. care miroase toate misterele, San-A. cu simţul divinatoriu indiscutabil, San-Antonio, ce mai, fiindcă, trebuie să vorbim concis, intervine:

— Era o maşină. O maşină mică sport, căreia i se dăduse foc? Marca M.G.

Curios lucru, spusele mele nu-l surprind decât pe Bérurier, dat fiind faptul că domnul Dalbuche mă consideră un superman de acum câteva bune minute.

— Da, face acesta din urmă.

— Şi?

Acum vine partea cea mai grea, partea care stă puţin în gât înainte de a ieşi. Partea esenţială din *mea culpa*!

— Am examinat resturile, continuă Dalbuche. Mă mira puţin maşina asta în carieră… Nu mai avea plăcuţe de înmatriculare, banchetele erau complet arse, la fel şi capota. Un adevărat schelet plin numai de arcuri, până la pneuri, care se topiseră, cu excepţia roatei de rezervă. Nu ştiu de ce, poate fiindcă fusese închisă în portbagaj, deci ferită de aer, dar şi ea era pe jantă. Era o roată cu imitaţie de raze, cu un ornament pe mijloc pentru înfrumuseţare. Ce idee mi-o fi venit să scotocesc în roata asta? Poate că numai ea era recuperabilă din toată maşina! Fapt este că ornamentul mi-a rămas în mână în timp ce-o manipulam. Şi ce zăresc în gaura de pe mijloc? Un soi de minge neagră, mare cât un pumn. Era vorba de un săculeţ de pânză.

În acest punct al povestirii, Béru îmi aruncă o privire lungă care, vă rog să mă credeţi sau, altminteri, duceţi-vă să vă pictaţi siamezele cu minum, e o privire semnificativă.

— Pânza căpătase o culoare ruginie, urmează Dalbuche, fascinat de propria lui povestire. Când am pus

mâna pe ea, s-a fărâmiţat ca o frunză uscată iar conţinutul mi-a rămas în palmă de parcă ar fi fost minunea de la Lourdes…

Aproape teatral, ajunge la capătul confesiunii:

— Bijuterii, cu pietre preţioase, ne mărturiseşte el. Un pumn mare, strălucea în bătaia soarelui…

Şi ochii lui strălucesc. Evocarea e cauza. Evocarea sacerdotală, de fapt, pentru că averea pentru el constituie un veritabil apostolat.

— O adevărată minune, repetă Dalbuche… Cum a fost la Lourdes, Dumnezeule mare! Cum a fost la Lourdes.

— La Lourdes, obiectează blând Béru, s-au văzut paralitici mergând, bolnavi de piept vindecându-se, leproşi căpătând un ten de crin, dar niciodată nu s-a văzut apărând un pumn de bijuterii în palma cuiva, frate-meu! Şi nici n-o să se vadă aşa ceva, deşi clerul merge în frunte şi opreşte din ce în ce mai puţin progresul!

Îi tai vorba palavragiului.

— Şi pe urmă, Dalbuche, ce-ai mai făcut?

— Am făcut o criză de moralitate. Iar apoi…

— A fost o criză de moralitate infantilă, glumeşte Maiestatea sa.

— Iar apoi, reia cultivatorul, mi-am zis că de fapt bijuteriile astea fuseseră pierdute…

— E setera, e setera, îl ia repede Béru. Zi că le-ai furat, tipule, şi basta!

— Am aşteptat o vreme, şi pe urmă după vreo trei luni, ca să văd ce valoare au, am desprins de pe o brăţară pietrele şi le-am dus la un bijutier din Paris, unde cumpărasem medalionul pentru Zezette, fina mea că eu îi sunt naşul. I-am povestit că-s bijuterii din familie. Mi-a oferit pe ele opt sute de mii de franci!

— Atunci, îi reiau eu relatarea, înţelegând că ai pus mâna pe o avere, te-ai grăbit să nu mai rezişti groazei inspirate de fantomă, şi ai plecat de la Franc-Mâchon ca măsură de securitate, corect?

Recunoaşte printr-o clătinare a capului.

— De fapt, asta era faimoasa moştenire pe care o

primiseşi, nu-i aşa Dalbuche?

— Da, geme omul.

— Ai lichidat multe pietre preţioase?

— Doar atât cât mi-a trebuit ca să îmi cumpăr pământul meu.

— Şi cât ţi-a mai rămas?

Nu se hotărăşte. Lăcomia se agaţă de el. E ultima zvâcnire. A venit momentul să-i dovedesc că sunt cu adevărat ofiţer de poliţie.

— Du-te şi caută restul! îi ordon eu prezentându-mi legitimaţia. Şi grăbeşte-te!

— Poliţia! păleşte el.

— Ţi-a zis s-o iei la picior! urlă Grasu, trăgându-i un şut în fund.

Dalbuche începe să galopeze pe câmp către fermă. Aşa porneau la asalt bieţii bărboşi din nouă sute paişpe.

— Asta-i bună, articulează Béru, uitându-se după el cum tropăie pe arătură, la aşa ceva nu mă aşteptam. Cum de ai ştiut?

— Am ştiut! i-o retez scurt. Deci, vezi că doctorul Chkoumoune n-a minţit când a pomenit de cele două maşini şi de săculeţul de pânză. Am să-ţi spun eu ce s-a întâmplat la Franc-Mâchon în ziua aceea. Dauvers intrase în posesia bijuteriilor, ilicit, bineînţeles, şi încerca să le vândă unui anume domn X. Discuţia era aprigă şi a căpătat o întorsătură urâtă când şi-a făcut apariţia doctorul. Dauvers a coborât cu pietrele lui preţioase ca să iasă în întâmpinarea inoportunului Chkoumoune. Dar, după plecarea doctorului şi mai înainte de a se întoarce la interlocutorul lui, a hotărât să ascundă săculeţul în butucul roţii de rezervă a maşinii lui M.G. Cearta s-a reluat. Domnul X l-a lovit şi l-a crezut mort. Şi atunci s-a descotorosit de presupusul cadavru şi de maşină, pe unul zidindu-l în puţ, şi apoi dând foc celei de-a doua în carieră…

— Şi cum îl cheamă pe domnul X al tău, în clandestinitate? mă întreabă el curios.

— Asta trebuie să descoperim noi…

— Aşa cum ai pornit, sper să-mi serveşti totul până la Hoppe Nihan[43]!

— Care n-o să întârzie, Grasule.

— Chiar crezi?

— Sigur. N-ai impresia că istorioara asta seamănă cu romanele poliţiste bune de pe vremuri? Nu lipsesc castelul, stafiile, suspecţii a căror listă se lungeşte, interogatoriile care-şi aduc roadele în dezvăluiri…

— Ezact.

— Atunci, hai să facem ca în acele faimoase romane care mi-au fermecat tinereţea, dragă Béru!

— Adică?

— La sfârşit, adunăm toată lumea la locul crimei pentru o confruntare generală. Dăm o lovitură de teatru şi vinovatului îi cade masca!

— Şi cum are să fie lovitura asta a ta de teatru?

— Dacă am să-ţi spun, n-o să mai fie lovitură de teatru. De îndată ce Dalbuche ne aduce ce i-a mai rămas din bijuterii, ne întoarcem la Paris, dar nu fără a-l convoca pe omul nostru pentru ora nouă seara la Franc-Mâchon. Tu ai grijă să iei cu tine nişte poliţişti de la sediul central şi-mi îmbarci cu sau fără mandat, de bună voie sau cu forţa, toţi pionii acestei table de şah, respectiv: Lachaise, nevastă-sa, fiică-sa, şi cel de-al doilea ginere. Să ai grijă ca şi Ambroise să fie la faţa locului la ora stabilită! Am nevoie de toată lumea!

Bérurier încuviinţează, apoi, firea lui sceptică nedându-i pace, mă întreabă:

— De fapt, tu eşti convins că unul dintre toţi ăştia a comis crima? Şi totuşi afacerea cu bijuteriile a avut loc cu o persoană străină.

Îl bat pe umăr:

— Mereu acelaşi refren, Grasule: *cineva străin de domeniul Franc-Mâchon nu putea să aibă cunoştinţă de existenţa puţului*!

AL TREILEA EPISOD
EVENIMENTELE CELEI DE-A DOUA NOPŢI

43 Happy end, în vorbire béruriană.

••CAPITOLOL I

Ora nouă nu va întârzia să bată în turla de veghe a ceasului-brăţară, când sosim şi noi într-un vehicul ciudat pe esplanada de la Franc-Mâchon.

Opresc în faţa peronului şi mă întorc spre Mathias.

— Prin urmare, ai înţeles bine, fiule, să n-avem probleme?

— Am înţeles, fiţi fără teamă, domnule comisar.

Liniştit de această garanţie, dau ocol castelului ca să ajung la ferma unde sunt aşteptat de câteva persoane. Bucătăria lui Ambroise seamănă întrucâtva cu sala de aşteptare a unei gări de provincie. Oameni bine îmbrăcaţi, alţii mai puţin bine stau aşezaţi în cerc de jur împrejurul odăii, vorbindu-şi puţin sau cu mutre îmbufnate. Toţi cei pe care am vrut să-i convoc se află reuniţi aici, nu foarte mulţumiţi că au fost nevoiţi să cedeze exigenţelor poliţiei. Mai ales că Béru, ştiţi cum este el? Când întâmpină opoziţie, nu te poţi baza din partea lui pe o excesivă diplomaţie. Argumentele cele mai convingătoare de care dispune se află în bombeul pantofilor sau în mănunchiul falangelor. Deci, se află reuniţi doamna Lachaise, zisă Ninette, coafată cu buclişoare şi o umbră de ruj pe buze ca o violetă pe mijlocul gurii. E într-o rochie imprimată, veselă ca un catafalc şi poartă pe cap o pălărie cu flori, după moda englezească. Fiindcă, nu ştiu dacă le cunoaşteţi pe englezoaice, dar cucoanele astea îşi pun întotdeauna pe ceainic nişte pălării pline de buchete. Uitaţi-vă numai la Maiestatea sa… O finală la Wimbledon seamănă, în ceea ce priveşte publicul, cu parterul unei florării.

Soţul ei a îmbrăcat un costum, dar nu s-a hotărât să-şi mai lege şi cravată. Cămaşa larg deschisă descoperă un piept flasc de bătrân gras, pe care vegetează câteva fire de păr alb, mizerabile. Fetiţa lor e într-un taior din pânză galbenă care-i vine foarte bine, iar soţul ei, doctorul, e în aceleaşi haine pe care le purta şi mai devreme. Am impresia că-i deosebit de furios. Un temperament coleric, falsul pitic. Buza lui inferioară e arcuită ca o ţiglă romană întoarsă pe dos, gata să dea drumul sarcasmelor. Dalbuche

a pus pe el un complet maro-căcăcios, ale cărui revere boţite sunt împodobite cu un lanţ gros de ceas. El are cravată, un soi de şnur uzat, fără o culoare precisă, pe care l-a băgat în cămaşă chiar de sub nod, foarte elegant. Camaradul Ambroise e în haine de toată ziua. Oferă oaspeţilor băutură, dar numai Béru, Lachaise şi Dalbuche acceptă să ciocnească un pahar.

Soacra lui Ambroise bolboroseşte prevestiri funeste dinaintea televizorului stins. Îi lipsesc emisiunile, bunicii. Simţi că asta îi dă crampe şi tulburări gastro-metafizice. Se uită ţintă la ecranul stins, sinistru de palid, aşa cum un fumător intoxicat se încăpăţânează să tragă din pipa stinsă într-un loc unde-i interzis fumatul. Nevasta lui Ambroise stă lipită de perete, specie de umilă cariatidă a unui cotidian perturbat pe moment. Mami şi Berthe se distrează jucând cărţi. Cât despre drăgălaşa Angélique, ea ascultă tranzistorul care, în surdină, difuzează un ye-ye. Asta-i ambianţa. Sosirea mea dă un impuls nou aşteptării plictisitoare. Toţi încep să freamăte, să se anime, să se ridice, să înghită în sec, să se scarpine, să mă apostrofeze.

— Ah! în sfârşit! protestează Chkoumoune. N-aţi vrea totuşi să ne explicaţi pentru ce…

— Ce maniere mai sunt şi astea! tună Lachaise, tocmai în seara când trebuie să mă întâlnesc cu ministrul pinului din nord al Suediei ca să cumpăr o sută de mii de hectare de pădure!

— Şi eu care trebuia să-l asist pe preotul de la Saint Xavier-Salomon pentru organizarea unei şcoli de parohie! protestează doamna Chkoumoune, înţepată.

Numai Ninette, cu stratul de flori pe cap, nu suflă nicio vorbuliţă; de altfel, nici Dalbuche. Cu musca pe căciulă cum se simte, ar trage numai pumni în nas, fără zăbavă, biscotte Grasu nu-l pierde din ochi cu o antipatie vădită!

Bietul Béru mă apucă de guler şi intră direct în subiect.

— Era şi timpul să te arăţi, îmi şopteşte el. Toţi scrâşnea din dinţi, îţi dai seama! Ce-ai făcut, ţi-ai pus la

punct şmecheriile?

— După toate astea am să-ţi zic, tăticu', să vedem întâi rezultatele.

— Şi bijuteriile?

— Tocmai li se difuzează semnalmentele; dar nu ne puteam aştepta să obţinem rezultate decât după cel puţin patruzeci şi opt ore.

Cum invitaţii continuă să vocifereze, ridic o mână stil roman, ca un duce în balcon.

— Linişte vă rog!

Se instaurează un calm care dă în clocot.

— Doamnelor, domnilor, încep eu să conferenţiez, cred că sunteţi convinşi că, dacă mi-am luat libertatea să vă reunesc aici, întrerupând orice activitate, am făcut-o pentru o raţiune majoră. Un concurs de împrejurări ne-a permis să facem la Franc-Mâchon o descoperire cu totul deosebită. Ca să fiu mai explicit, aici a fost comisă o crimă acum aproximativ cinci ani.

Murmure îngrozite în asistenţă…

Angélique, din colţul ei, se uită la mine zâmbitoare. Cât mă mai admiră, fetiţa asta; şi ce dreptate are! Îi dau ocazia să trăiască o frumoasă aventură la sfârşit de vacanţă şi-i furnizez un pretext valabil să-şi rateze şi cea de a doua sesiune de bacalaureat. Ar putea să zică „Cu toate cele întâmplate, cum aţi mai fi vrut?" În viaţă, e important să-ţi pregăteşti motivele eşecurilor şi astfel reuşitele devin şi mai strălucitoare.

Stăpânesc rumoarea printr-un gest vălurit al mâinii.

— Doamnelor şi domnilor, rostesc eu solemn, am motive serioase să cred că unul dintre dumneavoastră este autorul sau cel puţin complicele acestui asasinat.

De data asta, murmurele să transforme în vociferări. Sunt făcut în toate felurile.

Chkoumoune e de părere că ăsta este abuz de putere. Lachaise mă asigură că dacă continuu să insinuez asemenea lucruri sub acoperişul lui, o să mă ia la poceală, cât oi fi eu de comisar!

— Tăcere! mă las purtat eu de furie (dar nu prea

departe, fiindcă sunt nevoit să rămân prin partea locului). Să nu uităm un lucru, doamnelor şi domnilor, spunând acestea mă adresez doar asasinului! Faţă de ceilalţi îmi cer scuze. Să nu trageţi de aici concluzia că bănuiesc pe toată lumea reunită aici, mint eu. Am vrut doar să fie de faţă toţi cei care au avut posibilitatea să comită crima.

Spiritele se mai domolesc, dar nu complet.

— Acum, urmaţi-mă în camera unde se află orga! le ordon eu.

Se ridică şi doamnele la rândul lor. Ninette purtându-şi capul înflorit, întreabă cu glasul ei acrişor, în acelaşi timp supusă şi peremtorie:

— Dar cine a fost ucis?

— Urmarea în secvenţa următoare! îi dau eu replica.

••

iudată această caravană sub tensiune prin lumina ternă a curţii pe care două becuri mari, apărate de o reţea din sârmă nu-s suficiente ca s-o lumineze convenabil.

În ciuda orei târzii, cerul nu-i complet întunecat. Undeva, spre apus, încă se mai petrec fenomene fabuloase: lumini sfâşie întunericul, străfulgerări albăstrii şi roz, văluriri. Noaptea se străduie din greu să alunge stăruitoarea zi de vară. Alcătuim un cortegiu important, noi toţi. Câinele de la fermă vine să ne adulmece încălţările dând din coadă. Efectuează o alegere circumspectă şi se decide pentru Béru, pe care-l urmăreşte cu botul lipit de călcâiul lui.

Privesc esplanada pustie. Mathias şi asistenţii lui au profitat de mica mea conferinţă ca să evacueze furgonul în umbra copacilor, după ce au dus în casă tot materialul.

Acum nimeni nu mai scoate o vorbă. E prea emoţionat. Toţi – yes, inclusiv eu – simţim că are să se petreacă ceva şi că acel ceva o să reprezinte un moment crucial din viaţa noastră.

Holul glacial în pofida vremii frumoase… Treptele sonore de piatră pe care paşii noştri numeroşi fac un zgomot de armata victorioasă… În cele din urmă, camera cea mare… E scăldată într-o lumină savant filtrată. Filtrată

asupra unei scene de excepţie, cum zicea Breffort[44]. Orga, deplasată de la locul ei, alcătuieşte un soi de paravan monstruos şi barbar. Pe mijlocul încăperii, se află o pânză uşor umflată. Mathias stă nemişcat în faţa micii pete întunecate.

Se lasă o tăcere deplină. Cobaii mei îşi ţin răsuflarea, de parcă înţărcarea oxigenului ar putea să-i protejeze împotriva relelor pe care le presimt cu toţii.

— Doamnelor, domnilor, reia celebrul, distinsul, remarcabilul San-Antonio[45], noi am descoperit fantoma din Franc-Mâchon. Era ascunsă într-un puţ vechi, zidit cu foarte mulţi ani în urmă.

Simt cum mă transform în ghid de muzeu. Vizităm catacombele. Aici aveţi closetul, atenţie la trepte şi mersi pentru bacşiş!

Împing trupa în spatele orgii. Se poate vedea faimoasa breşă din noaptea precedentă… Dar, în plus, mascând unghiul format de orgă şi perete, o altă pânză întinsă ca o perdea.

Le arăt gaura neagră.

— Apropiaţi-vă, doamnelor şi domnilor, şi inspiraţi…

Toţi mă ascultă ca nişte automate, orice intenţii protestatare au murit în ei. Insolitul clipei îi mecanizează. Se apleacă prin gaură şi se trag înapoi îngroziţi de miasma infamă.

— Priviţi ce-am descoperit în această groapă secretă! le spun.

Plesnesc din degete. Mathias se apleacă imediat şi smulge pânza întinsă pe jos. Un strigăt de oroare străbate asistenţa. Pe parchetul cernit zace un schelet. Fie vorba între noi şi contorul de gaz, el se numeşte Anatole, ca toate scheletele de amfiteatru şi mi-a fost împrumutat de către Facultatea de Medicină.

— Dar, murmură Ambroise.

— Dar, nu se poate abţine nici Béru.

---

44 *Alexandre Breffort* – umorist francez. (n.tr.).

45 O spun eu însumi, cu destulă vervă, dar tare aș mai dori să mi-o servească și altcineva! (n.a.).

Am prevăzut reacţiile lor şi m-am plasat în spatele lor ca să-i reduc oportun la tăcere.

Damele îşi voalează fesele şi se prăbuşesc pe fotolii; sau mai exact îşi voalează feţele şi li se taie picioarele. Bărbaţii exclamă „Vai, ce dracu', pentru numele lui Dumnezeu". Numai doctorul rămâne calm, cu privirea atentă.

— Deci, asta era fantoma? întreabă Lachaise intimidat, coborând vocea la nivelul solului.

Gemete panicate în coteţul cu găini. Asupra damelor cuvintele au acelaşi efect ca şi ceea ce văd. De altfel, să remarcaţi: poţi face din ele ce vrei graţie cuvintelor. Le interesezi prin cuvinte, cu alte cuvinte le seduci şi tot cu ajutorul cuvintelor le faci să dea ochii peste cap.

— Ei bine, nu, Lachaise, îi răspund eu. Ceea ce-i extraordinar în această afacere este că am descoperit chiar un strigoi. Un strigoi adevărat şi nu o carcasă lipsită de viaţă.

Printr-o plesnitură din degete punctată graţios de o mişcare imperativă a bărbiei, îi ridic în picioare, îi adun şi îi iau din nou în spatele orgii. Mă îndrept spre pânza care serveşte de perdea şi ridic un capăt.

Moment culminant! Minut determinant! Am să triumf oare? Are să-mi reuşească efectul? Am să obţin acea faimoasă lovitură de teatru Agatha Cristien?

— Priviţi bine, doamnelor şi domnilor, ce anume se află în fundul puţului. Asta-i fantoma din Franc-Mâchon!

Smulg pânza.

Zece urlete izbucnesc, împroşcă.

Aşezat într-un fotoliu, între două infirmiere care-l susţin, apare într-adevăr strigoiul. Dar revăzut şi corijat de Mathias. Apoteoza roşcovanului e aici, cum nu se poate mai concretă. Plecând de la o mumie, Mathias a reconstituit un om şi, ceea ce-i un tur de forţă, un om care seamănă cu cel care era acum cinci ani, mai înainte de a deveni o mumie pergamentoasă şi scrofuloasă. Are păr negru, ondulat, o bărbuţă fină de artist, mustăţi de don Juan de periferie şi, datorită unor lentile de contact

potrivite, ochii lui şi-au recăpătat catifelarea şi fixitatea.

— Vincent! strigă doamna Chkoumoune şi mămica ei.

— Dauvers! strigă Lachaise şi ginerele lui.

Cei doi fermieri, pe care-i supraveghez mai îndeaproape, nu spun nimic. Privesc cu interes această făptură, dar având aerul că se întreabă cine este.

Familia Lachaise se precipită.

— Doamne Dumnezeule! În ce stare e! articulează ex-consoarta nefericitului, detectându-i slăbiciunea şi plăgile sub fondul de ten.

— De unde a apărut? întreabă Ninette, cu pălăria strâmba precum panaşul unui dric italian în bătaia brizei.

— Să nu-mi spuneţi că era acolo înăuntru! declară omul care transformă arbori de toată frumuseţea în saloane oribile. Cum să fie posibil aşa ceva?

Doctorul clatină din cap.

— Ridicol! intervine şi el, deşi nu arată deloc strălucit!

Pe mine, San-Antonio, mă cunoaşteţi, nu? Eu ştiu să-mi arunc în cale buchete de trandafiri dacă-i merit, în schimb, tot aşa de bine ştiu să mă tratez de mic sau mare idiot când faptul e justificat. Or, acum am dat-o în bară, fără doar şi poate. Am comis ceva egal cu o lipsă de umanitate servindu-mă de nenorocitul de Dauvers ca de un manechin, meşterit de un băiat din laborator; uzând de ultimele lui forţe, de ultimele aparenţe omeneşti ca să fac un portret-robot viu! Şi treaba n-a servit la nimic. Eşec deplin, prieteni! Integral!

Fiindcă, printre cei de faţă, nici măcar unul n-a întors privirea sau n-a dat să fugă. Nimeni n-a crezut în supranatural! De ce? PENTRU CĂ NU MIRĂ PE NIMENI FAPTUL CĂ VINCENT DAUVER ESTE ÎN VIAŢĂ! Ceea ce înseamnă că nimeni nu-l ştia mort! Ceea ce înseamnă, în consecinţă, că nimeni dintre cei prezenţi nu-l lovise şi nu-l zidise în puţ. Cei doi fermieri nici măcar nu-l cunosc.

Îmi veţi obiecta, ca buni cartezieni ce sunteţi, că asasinul e probabil o forţă de caracter ieşită din comun! Că a ştiut să-şi domine emoţia, panica.

Ei bine nu, aveţi puţină încredere în San-A. al dumneavoastră, bandă de imbecili. Întotdeauna am jucat cu voi cu cărţile pe masă, nu?

Dacă vă jur pe Félicie, prezentă la eşecul meu, vai, că i-am observat bine pe toţi, că i-am scrutat, i-am sondat, i-am simţit că sunt sigur pe ce vă spun, puteţi să mă credeţi!

Sunt bătut! Oh, liniştiţi-vă, am să ies eu până la urmă cu faţa curată, dând cu gura. Mereu cuvintele, dragele de ele, care ne fac atâta bine! Praful ăsta verbal aruncat în ochi, suprem refugiu al celor învinşi.

În timp ce persoanele convocate de mine îl înconjură pe Dauvers, îi pun întrebări şi pun întrebări celor două infirmiere în legătură cu el, Grasu mă apucă de-o aripă.

— S-avem pardon, comisarule, îmi spune, asta era lovitura de teatru anunţată la exterior?

Mă pregătesc să-i brodez nişte baliverne susceptibile să-mi prezerve standing-ul de efectele eşecului, când se aude un claxon puternic şi insistent pe esplanadă. Se adaugă şi un glas.

— E cineva pe acolo?

Ridic capul.

Mami, care stătea în dreptul ferestrei, se uită afară şi mă anunţă amabilă:

— E un domn cu o Frégată neagră.

••CAPITOLUL II

Domnul Larnacq, notarul, pătrunde în încăpere.

— Aici e castelul Frumoasei din Pădurea adormită!

Mă apropii de el zâmbitor.

— Aşa vi se pare, maestre? îi spun arătându-i scheletul de pe parchet.

Zărind macabra punere în scenă, amploiatul păleşte.

— Ce oroare! face el înţepat.

Îşi smulge ochelarii de pe nas ca să-i frece în viteză cu pielea de cămilă.

— Unde aţi descoperit obiectul ăsta cumplit?

— La Facultatea de Medicină din Paris, îl informez.

— Ce idee să-l aduceţi aici!

— Am vrut să fac un test, dragă maestre.

Se uită în jurul lui, nu vede pe nimeni şi mă întreabă:

— Fermierul nu-i aici?

— Ba da. Cărui fapt se datorează plăcerea acestei vizite târzii?

— Veneam să discut cu el nişte afaceri la rugămintea proprietarului. Domnul Lachaise m-a anunţat că anumite elemente noi survenite vor da un plus de valoare imobilului său şi că va trebui să negociez cu Ambroise Parrey!

— Mincinosule! strigă o voce.

Lachaise iese din spatele orgii şi se înfige în faţa angajatului său cu pumnii în şolduri.

— Ai un tupeu nemaipomenit. Dumneata ai fost cel care mi-a telefonat întrebându-mă dacă nu cumva se întâmplă ceva deosebit la Franc-Mâchon. Ţi-am răspuns că într-adevăr, casa s-ar putea să mai crească la preţ, dar că îţi recomandam să nu sufli o vorbă lui Parrey!

Notarul îşi pune iar ochelarii pe nas şi bâiguie:

— Oh! domnul Lachaise… S-ar putea să nu ne fi înţeles bine, eu credeam că dimpotrivă…

Îl apuc pe Larnacq de un braţ şi-l ghidez fără o vorbă spre locul unde se află nefericitul Dauvers. Atenţia notarului este mai întâi atrasă de gaura neagră căscată în zid, apoi ochii lui vitrificaţi se aşază pe grupul în centrul interesului căruia se află sechestratul.

Bravo, San-Antonio! Oh, desigur, te-a ajutat hazardul! Dar ce bine îi mai pregăteşti terenul! Ce ştiinţă, ce conştiinţă, ce cunoştinţă!

Fiindcă, iată-l pe Larnacq[46] (ce nume predestinat, nu? Am mâna bună!) că devine verde-pară-bine-coaptă, genunchii i se înmoaie, ochelarii şi proteza îi cad de pe nas şi din gură…

— Dauvers, se bâlbâie el. Oh! nu, nu-i cu putinţă… Nu-i cu putinţă… E imposibil!

Eu, ca să-i văd mai bine reacţia tipului, mă duc şi mă plasez în spatele strigoiului, şi cu o voce din gât, ca de ventriloc, aproape fără să deschid buzele, articulez:

— Asasinule! Asasinule!

46 *Arnaque* – escrocherie.

Notarul se prăbuşeşte în plină sincopă. Atunci tac. Dar o voce, mai slabă, mai sepulcrală ca a mea continuă să silabisească:

— Asasin! Asasin! Asasin!

Mă uit şi văd! E rândul meu să mi se facă părul măciucă: fiindcă e Vincent Dauvers în persoană care, din adâncul neantului său, comoţionat la vederea „criminalului” începe să-l biciuie cu bietul lui glas venit de departe:

— Asasin! Asasin! Asasin!

••

— almaţi-vă spiritul, dragă maestre! îi spun, nu lipsit de umor, fiindcă am cântărit cuvântul spirit cu o balanţă Roberval[47].

L-am dus pe sus într-o cameră învecinată şi i-am turnat o cratiţă de apă în cap. Se scuturã. Cum n-au ştergătoare de parbriz, lentilele i-au ajuns opace. În plus, Béru care i-a pus pe nas ochelarii după sincopă, i-a aşezat pe dos, ceea ce-i conferă notarului o expresie bizară.

Larnacq e străbătut de un frison puternic. Dacă vorbim de o comoţie puternică, puteţi să mă credeţi, e o comoţie puternică! O întâmplare ca asta l-ar face pe un jandarm să-şi piardă minţile. Scoate nişte gemete mici de câine care se cere afară şi tresare de parcă i s-ar fi introdus în fund un curent de înaltă tensiune.

— Nu-i nimic supranatural la mijloc, maestre, continuu eu, bătându-l pe umăr ca pe un prieten. Aţi crezut că l-aţi omorât pe Dauvers dar el n-a murit şi a trăit cinci ani în fundul gropii aceleia…

Notarului nu-i vine să creadă:

— E imposibil!

— Încă o dată, se face dovada că acest cuvânt nu-i franţuzesc, domnule Larnacq.

Suntem siguri, Béru, el şi eu. Acum, se pune problema să-i exploatez deruta mentală ca să-l fac să mărturisească tot.

---

47 *Gilles Personne Roberval* (1602-1675) – matematician și fizician francez, pioner al geometriei infinitesimale, a imaginat o balanță de mare precizie. (n.tr.).

Grasu aprinde o ţigară.

— Nici eu, dacă mi-ar fi zis cineva că un tip ar putea trăi atâta vreme într-o groapă, nu l-aş fi crezut, admite Maiestatea sa, şi totuşi…

— Povestiţi-mi puţin cum s-au întâmplat toate astea, atac eu.

— N-am vrut să-l omor, afirmă notarul. M-a şantajat, m-a ameninţat. Mi-am pierdut minţile şi i-am tras una cu vătraiul în moalele capului… A căzut. Avea o rană mare… Nu mai simţeam inima bătând…

— Atunci, v-aţi adus aminte de puţul cu pricina, nu-i aşa, maestre? Fiindcă planurile se aflau în dosarul domeniului Franc-Mâchon din biroul dumneavoastră?

— Da. Într-o seară l-am prezentat unui arhitect, prieten de-al meu, care lua în derâdere arhitectura de pe vremuri. El a fost cel care mi-a atras atenţia puţului, denumit de el „volum mort”.

— Îl cunoşteaţi pe Dauvers?

— Practic, nu. Când socrul lui i-a permis să locuiască la Franc-Mâchon, a trecut pe la biroul meu să ia cheile…

— Şi atunci? răguşesc eu de ambalat ce sunt.

— A doua zi, am fost prădat…

— De el?

— Da, pe moment însă eram departe de a-l bănui. În timp ce se afla la mine, am fost chemat afară din cabinet. El a văzut casa de bani, a studiat combinaţia, foarte simplă în realitate, fiind un model foarte vechi, al cărui sistem îl simplificasem…

— Şi a venit pe timp de noapte ca s-o forţeze?

— De faţă cu el, acceptasem prin telefon să iau parte la un dineu. A văzut că servitoarea mea era bătrână, băiatul se afla la ananghie şi a jucat ultima carte. Totuşi, trebuie să vă spun că pe atunci nu ştiam care era situaţia lui materială, iar după fiul, nicio clipă nu mi-a trecut prin cap că el ar fi putut să fie autorul… Nici măcar n-am pomenit de vizita lui anchetatorilor, ce să vă mai spun…

— Interesant, fac eu, şi pe urmă?

Începe să se recupereze, fiindcă iată-l făcându-l brusc

pe timoratul. Intră în joc reticenţele! Ia s-o vedem şi pe asta!

— Ascultă, Larnacq, îl iau eu la zor, mie să nu-mi joci piesa cu ăia timizii tocmai când trebuie să mărturiseşti, fiindcă rişti să-mi pierd răbdarea!

Intervine şi Bérurier.

— Crezi că maestrul are chef să tragă de timp? rosteşte el politicos. Se cam înşală, fiindcă altminteri îi aplic eu nişte mângâieri să mă ţină minte!

Asociind gestul cu vorba, şi dornic să-şi ilustreze ameninţările, Grasu cârpeşte o labă peste botul prefăcut al lui Larnacq, care-şi strănută ochelarii.

— Am… am să vorbesc, ne asigură notarul.

— Păi, evident, declară Grasu, crezi că am vreo îndoială, tăticu', fiindcă dacă n-ai vorbi ai fi masacrat, să fim logici…

Notarul îşi umezeşte buzele cu vârful trist al limbii.

— Eu… aveam o asigurare frumoasă, rosteşte el… La diferite companii elveţiene şi englezeşti…

— Nici nu mă miră, maestre, dumneata eşti de fel un om meticulos.

— Atunci am făcut o declaraţie de furt foarte… foarte…

Înţeleg tot şi izbucnesc în râs.

— Vrei să-ţi povestesc eu urmarea, Larnacq? În casa dumitale de bani nu erau decât nişte fleacuri, din cauza asta era aşa de uşor de deschis, chiar şi pentru un amator.

— Păi, da, într-adevăr, acceptă sinistrul personaj. În realitate, Dauvers n-a găsit nimic…

— Numai că dumneata, deloc prost, ai hotărât să exploatezi această spargere ca să declari valori importante, spunându-ţi că asigurările aveau să le despăgubească.

Mărturiseşte într-un suflet.

— Aşa e!

— Ce pierdere ai declarat? nu-l slăbesc eu.

Individul ezită. Béru îi mai cârpeşte una.

— Douăzeci şi cinci de milioane, face el.

— Ia te uită, da’ ştiu că eşti lacom nu glumă! exclamă Grasu. Douăzeci şi cinci de milioane! Ai dinţii la fel de lungi ca nasul, ia zi, mă notarule!

— Mai departe! mă impacientez eu.

— În aceeaşi zi în care presa a anunţat furtul şi aşa-zisa sumă, Dauvers s-a prezentat din nou la biroul meu.

— Aha!

— N-am mai avut de a face cu un asemenea tupeu. Ştiţi ce mi-a spus?

— Bănuiesc.

Larnacq bâjbâie ca să-şi găsească bicicletele. Le şterge şi le pune din nou pe nas, ceea ce-i permite să mă vadă limpede, şi credeţi-mă, merită osteneala!

— Mi-a spus textual: „Dragă maestre, îmi datorezi douăsprezece milioane cinci sute de mii de franci!”

Maiestatea sa scoate un fluierat admirativ.

— Ce curaj, jos pălăria!

Formidabil! Asta da performanţă în ale escrocheriei, nu găsiţi? E pentru prima oară, după câte ştiu eu, ca un hoţ să-şi şantajeze victima, vorbindu-i după cum urmează: „Dacă nu plăteşti, spun că eu te-am furat!”

— Băiatul ăsta era în stare de orice, continuă notarul. „N-am nimic de pierdut”, afirma el. „Dacă nu plăteşti fac mărturisiri complete, nu direct la poliţie, ci la companiile de asigurări şi ai să fii inculpat de escrocherie, radiat din ordin, dezonorat”. M-am speriat, continuă omul legii (care la el acasă face un joc murdar). I-am promis să-i aduc banii în zilele următoare…

— Şi ai venit cu bijuterii, fac eu, pretinzând că nu dispui de bani lichizi.

— Cum de aţi aflat?

— Aşa bine. Calculul dumitale era superb: îi cumpărai tăcerea cu obiecte furate, pentru că ai declarat, printre altele, şi dispariţia bijuteriilor în chestiune. Astfel te protejai împotriva viitoarelor lui depoziţii. Dauvers fiind în posesia unei mici averi constând din bijuteriile dumitale, cine ar mai fi acordat un credit spuselor lui!

De data asta, tăcerea notarului e un răspuns.

— De ce s-a deteriorat situaţia?

— A luat bijuteriile. Părea să fie de acord. Şi pe urmă a primit o vizită. La întoarcere părea schimbat. Era palid şi nu mai avea bijuteriile. Mi-a spus: „Trebuie să dispar, dar cum nu pot încă să transform bijuteriile în bani, ai să-mi dai trei milioane în lichid; mergem împreună la biroul dumitale…”

— Atunci te-ai speriat şi l-ai lovit?

— Da.

— Pe urmă, gândind că-i mort, ţi-ai adus aminte de puţ şi ai întreprins nişte drăguţe lucrări de zidărie, fără niciun raport cu profesiunea noastră liberală, glumesc eu… Vezi, Larnacq, am să-ţi fac şi eu o mărturisire: dacă n-ai fi fost măcinat de frică şi n-ai fi venit în noaptea asta să adulmeci pe aici ce se întâmplă, ar fi fost foarte probabil ca această crimă a dumitale să rămână nepedepsită…

— Dar ea va fi! declară Béru.

Semeţ, Grasu îşi scoate haina şi-şi desface cureaua. Imediat pantalonii îi cad în vine, dar lui prea puţin îi pasă. Béru are pudoarea elementară a maselor, care face cât două! Apucă zdravăn catarama centironului de piele, îl roteşte în jurul mâinii şi, la fel de superb ca un îmblânzitor de circ, aclamat de mulţimi, loveşte biciul improvizat de colţul unei mobile.

— Ce aveţi de gând să faceţi? gâfâie notarul.

— Ce-ai de gând să faci? îl întreb şi eu.

— O ştii prea bine, mă asigură Bérurier. Acest Dauvers oricât de ticălos ar fi fost, nu pot să-i uit martiriul îndurat în fundul gropii. Nu pot să admit aşa ceva. În fond, sunt mulţumit că mama a dat naştere unui băiat. Asta-mi permite să-mi reglez eu singur conturile. Te-am anunţat că dacă pun mâna pe maimuţoiul care l-a zidit pe strigoi, îl aranjez eu. Aşa că trebuie să trec la treabă. Dacă nu te-ai ţine de cuvânt nici faţă de tine însuţi, San-A., faţă de cine l-ai mai respecta?! Să fim logici!

Nu-i răspund, dar ies discret din încăpere ca să-i povestesc totul scumpei mele Félicie.

Şi pe urmă şedinţa pusă la cale de Béru n-are nevoie

de martori, nu?

Să fim logici!

Voi credeţi în fantome?

Eu, nu!

Béru însă crede. Şi când Grasu se îndoieşte de simţurile lui, face apel la bunul meu simţ… Să fim logici!

Întotdeauna am învăţat la şcoală că fântânile sunt pline de înţelepciune şi că din ele iese adevărul. Ei bine, eu am coborât într-o fântână.

Şi, aşa a fost, acolo am găsit adevărul… arăta tare ciudat!

Sfârşit

SAN-ANTONIO

San-Antonio

Faut ÊTRE *logique*

28

Fleuve Noir